

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עו'מי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת וישלח תשפ"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 רִחַק גִּיחוּתוֹ. 2 ג'. יָמִים חֲיָיִם בְּרִכְתּוֹב תַּמּוּל שְׁלוֹשׁהּ יְרִיחָהּ רְאִיּוּתִי. 3 ג'. רְאִיּוֹת בּו'. יָמִים
 2 טָמְאוּ 4 יָמִים כְּדַכְתּוֹב ב' יוֹב וְזֶה אִמָּה יָמִים רַבִּים וְרָדְשִׁין (כַּחַס' ב' מִזְרֵי) יָמִים שְׁנַיִם
 3 רַבִּים שְׁלוֹשֶׁה יְרִיחָהּ רְאִיּוּתִי. כּוּס אַחַד טוֹרוֹה טְמוּמַת שַׂבְעָה אֶלָּא שׁוֹמְרַת יוֹם כַּגֵּד
 4 יוֹם יָרִי הוּא אֹמֵר וְזֹאת כּוּס. מַשׁוּם גְּזֵרַת הַכְּתוּב הוּא יוֹדֵעַ דְרִשְׁיִן קִוָּה הַגֵּב מִבְּרִית
 5 דְּכַתּוּב בְּחַיִּי וְזֶה מִלְּתָאן זְעִינ וְכַתּוּב

6 טְמוּמַתוֹ הוּא דְמִשְׁמַע בְּדִבְרֵי ג' יָרִי טָמֵא וְכַתּוּב
 7 זֹאת דְּמִשְׁמַע לָךְ אִלָּא מִלָּא מִשְׁכַּח ב' וְזָב
 8 בְּרִיאַת וְזֶה אֵיבָן בְּרִיאַת קָאֵי בְּרִיאַת. רָאִי
 9 וְזֹאת גַּבִּי רְאִיּוֹת חַבִּיב וּמִשְׁמַע רְאִיּוֹת לְקִבָּה
 10 מַטְנֵס יָמִים. כְּחִמְיָה אֶלָּא לְחֻרְתָּ. שֶׁאֵם חוֹר
 11 לֹאֲדַר הֶעֱדָאֲתוּ שְׁלֹשֶׁה יָמִים שְׁרָאָה שׁוּרְיִים וְכָל
 12 נִגְחַ חוֹר לְתַמְחַת בְּרַבִּי הוֹרֵד. מְרִיאַת. רָאִי
 13 עָפֹ. טַעְמִי מְרִיאַתוֹ עַמֵּה לִי יִלְעִידִי תוֹרָא.
 14 לְמַעֲשֵׂי הַדַּבְּרָא דְנִגְחַ בּוּס אַחַד. אִי לִי יִלְעִידִי
 15 נְבָרָא. לִיעֵד עַל שְׁלֹשׁ בַּעֲנֵן מְרִיאַת יָמִים פַּחַד
 16 יוֹפֵא. וְהַעֲרֵד עַל שְׁלֹשׁ גִּיחוּתוֹ שֶׁל ג' יָמִים א' א'
 17 אָבְרָה. לֹא בַּעֲנֵן ג' יָמִים אֶלָּא לִיעִידִי תוֹרָא
 18 לְמַעֲשֵׂי קִרְבֵּי גִיחוּתוֹ הָא מִיַּעַד דְרִיחָק
 19 גִּיחוּתוֹ הַשְׂתַּמָּה הוּא אֶפְסַתְהוּ ב' כָּל מְרִיאַתוֹ
 20 הַבְּחִיתוֹ כִּאוּ בּוּס אַחַד וְהוֹרֵדוּהָ אֶמְרָה שְׁלֹשֶׁה
 21 יָמִים. וְהַעֲרֵד בְּעֵלְיָא בְּעֵלְיָא. וְאֵין עֲדוּת אֶלָּא בְּבִיד. רָאִי
 22 פֵּאן ג' עֲרִיּוֹת. שֶׁאֵם בְּקֻלָּה אַחַח מִתָּה לֹא בְּקֻלָּה
 23 הַשְׂתַּמֵּם וּמִשְׁלֵם עֲלֵיהֶם חַצִּי נִוֶּק וְאֵם לֹא בְּקֻלָּה
 24 הַרְי אֶחָד מִגַּזְרֵה. וְהוּ עֲרִיּוֹת אַחַח לְחֻפְזָה. שְׁרָרִי עַל
 25 יָרִי שְׁלַשְׁתָּן הוּא מוֹעֵד הַלְּקַר עֲדוּת אַחַח חוֹר כְּסוֹר
 26 שֶׁאֵם מְנַצַּת כָּתַב רֵאשֻׁנָּה וּזְמַמַת מוֹעֵד מוֹעֵד
 27 מִלְּשַׁל עַל הַנְּהִיגָה שְׁלִישִׁית אֶלָּא חַצִּי נִוֶּק וְהוּ.
 28 הוֹזְמַת. שְׁרָרִי. מִנְשְׁלֵמִי נִיגַחַה שְׁלִישִׁית
 29 אַרְבַּעִים שַׁח הָיָה וְהוּ גִרְמִים לֹא לְשַׁלַּם עֲלֵיהָ נִישׁ
 30 פְּטוּרִין שֶׁאֵין אֶרְבָּים מִשְׁלַמְטִין מוֹעֵד שֶׁ שִׁזְמוּ
 31 כּוּלָּן. כּוּלָּן חֲיִיבִין. לְשַׁלַּם חַדִּי שֶׁל הַעֲרִיּוֹת
 32 נִיגַחַה שְׁלִישִׁית כִּי כּוּלָּן וְזֶה מִשְׁלַמְטֵים שֶׁ
 33 עֲרִים הַקְּחוּמִים שְׁרָרִי עֲלֵיהֶם א' אֶפְרַת
 34 לִיעִידִי תוֹרָא. בַּעֲנֵן ג' יָמִים אֶבֶל נְבָרָא בּוּס
 35 אַחַד מִיַּעַד מִצֵּי לֹאֲקַמָּא כְּשָׂבָא כּוּלָּן בּוּס
 36 שֶׁל ג' יָמִים וּמִשְׁלֵם הִכִּי שִׂיבִי קָאֵי בְּרִית
 37 הַעֲרִיּוֹת שְׂרֵגְלִים לְקִרְבֵּי דְלִישְׁיָה מוֹעֵד אַחַח דְלֹא
 38 מַצֵּי לְמִימַר אֲנִן לְחַיִּיבִי מְלָאן נִוֶּקָא אַחֲרָן
 39 מְקַמְיָתָא וְלֹא לְשִׁינְהָ מוֹעֵד דְרֹדָא הַיָּי דִיעֵי
 40 בְּנָיָי שְׁרָרִי בַּעֲלַל נִיגַחַה שְׁלִישִׁית הִבְיָאן וְזֶה לֹא
 41 וְלְנִיחּוֹת הַרְאֵנוּמַת אֶלָּא כְּדִי לִיעִידִי וְכַתּוּב
 42 חֲדָרִי אַחַח:
 43 אֵלָּא

33 שְׁנֵי וּזְמַמַת הַרְי פֵּאן עֲדוּת אַחַח וְהוּא פְּטוּר וְהוּ פְּטוּרִים נְמַצַּת פַּת שְׁלִישִׁית וּזְמַמַת כּוּלָּן
 34 חֲיִיבִין וְעַל זֶה נִאֲמַר וְעִשְׂתֶּם לֹא פֹאשֵׁר זָמִם וְגו' אִי אֶמְרַת לִיעִידִי תוֹרָא שְׁפִיר
 אֵלָּא

לְלוּם וְאֵין אַחֲרַת לְלוּם וְהַש לומַר דְּהָתָם נִישׁ הָתָה דְרִשְׁיִן וְזֹאת לְלוּם וְלֹא בְּכֹהִינִים שֶׁאֵין שְׁנַיִם פּוֹסְקִין בְּכֹהִינִים אֶלָּא מִשׁוּם דְרִשְׁיִן לִישׁ מְאִשֵּׁר לְלוּם אֲנָן כִּיבִי וְסִי טַיִל. וְהוּ רְאִי
 קִמְרֵי הַלְּקָה כְּרַבִּי יוֹסִי מִשׁוּם דְנִיחָא לִישׁ לְמַנְטֵס תְּנַאי דִּמְתַּיְחֵין. א' לִיעִידִי נְבָרָא. לֹא שְׂתִיא מוֹעֵד לְעַבּוֹר בְּחַתְרָאוֹת דָּאֵם כּוּן לֹא הָיָה מְתַחִיב עַד נִיגַחַה שֶׁל מִשְׁתִּיב נִישׁ אֶלָּא לִיעִידִי
 שִׁירְדֵיהּ כְּכִי פִעַם שֶׁנֶּחַח שׁוֹרָי וְיִשְׁמַרְתָּ וְתִלְכֵן בְּיָמֵי עֵרִים. לֹא דְלֹא רְדוּת הָרִין כּוּן אַחַח. וְהוּא דְקָמְסִדִּי בִי. תִּמְחֵה לִרִי דְמַצֵּי קָנֵם לֹא תְרִי אֲפִי לְמַד לִפְעַל דִּט (טו). מְלָאן נִוֶּקָא
 קָבֵס אֶבֶל נִגַּח שְׁנֵים גִּיחוּתוֹ וְזֶה מִחוֹקֵת שִׁימוֹר וְנִרְאָה לְמַרְצֵי רִיאֵן חַצִּי נִוֶּק חֲלוֹק כִּין וְדַחֵי קָס כְּסוֹר דְחַבְתָּא הָיָה קָס כְּכִל דְחַבְתָּא דְרִאשְׁבָּחָן גַּבִּי שְׁלִישִׁים שֶׁ עַבְדֵי דַאֲפִי הַעֲבָר פְּנָא
 שְׁלִישִׁים א' פּוֹחַל לֹא וְזֶה חוֹר מִכָּל מְקוּם וְזֶה קָנֵם וְזֶה מוֹעֵד בִּיהַ מִשְׁפָּח:
 44 בְּפִנִּי בִר. וְזֶה מְסַבְרָא דְמֵי יִקְבֵל עֲדוּת אֵם לֹא בְּפִנִּי בִית דִּין. וְהוּא כָּאֵן שְׁלֹשׁ עֲרִיּוֹת. לַעֲנֵן שְׁלֹשׁ אַחֲרִין וְאֶחָד מֵן הַשׁוֹק מְעַרְפָּר עִקְוָה.
 לִימְרו

קִסְט
 רַבִּי קָמוּא. כִּיצַד הִרְגַל - פִּרְק שֵׁנִי דָף כֵּד עֲמוּד א - מִתּוֹךְ מַהֲדוֹרַת "אֲבָן יִשְׂרָאֵל - (שְׁטִינְוִילִץ)"
 תּוֹסֻפוֹת

1 וְרִיר דְעוֹרָאָל פ' דִּיאָבֵא בִּינְיֵדָה וְלִיאָבֵי דְרִירָשׁ לִישׁ שְׁמִרְנוּ לְנִיחּוּהָ ד' לֹא מִשְׁלַם ק
 2 שְׁלַם עַד יוֹם ד' דְלֹא שְׁמִרְנוּ הָיָו יוֹם ד' וְהוּקָא דְחַמּוּל שְׁלֹשׁוֹם אֶבֶל לְדָא רְבָא כְּחַבִּיב נִיגַחַה
 3 ד' אֲפִילוּ נִגַּח ד' בְּג' חֲיִיב וְקֵשָׁה לְטָנַי דְפִי' וְלֹא מִשְׁלַם כְּרַבִּיבֵית נִישׁ אֲפִי לְמַד לִיעִידִי
 4 תוֹרָא אֵיבִי הִיעִידוּ בְּעֵלְיָא בְּנִיגַחַה ד' דִּיאָרְמִין לְקַבְּרֵי שׁוֹר שְׁנִנְחֵן אַרְבַּעֵה וְהַמְשַׁחֵה (רף
 5 גַּא. וְשַׁם) וְכִי מֵאֲחַד דְמַטֵּם קָטְלִין לִישׁ מוֹעֵד
 6 הִכִּי מִשְׁכַּחַת לְהַ וּמִשְׁנֵי כְּגוֹן שְׁחַתּוּם וּזְמַמַת
 7 וְלִיעִידִי תוֹרָא הִנְיָא א' לִיעִידִי תוֹרָא שְׁפִיר אֵלָּא
 8 אִי לִיעִידִי תוֹרָא שְׁפִיר בְּעֵנֵן גְּבֻבֵי אֲמַר לִיהֵ א' הָהָה
 9 דִיעֲנַן דְתַרְכִּינָא נְגוֹן וְלַפִּי מַה שְׁפִיר אֲפִילוּ א'
 10 לִיעִידִי תוֹרָא נָמֵי לֹא אַחֲרֵי שְׁפִיר וְיִלְלֵה בְּחַתְרָאוֹת
 11 כְּשִׁחַמּוּם הַשְׁלֹשֶׁה כִּיחּוֹת לְקַחֵהוּ בְּעֵלְיָא
 12 תְּשׁוֹר וְכִשְׂבָּא וּזְמַמַת גְּבֻבֵי וּמְחִינֵן וְהַעֲרִיב
 13 בְּבִית דִּין לֹא הִסְפִיקוּ לְגַמּוֹר אֵת דִיעוּ עַד שְׁנִנְחֵן
 14 נִיגַחַה ד' בַּעֲדֵה שֶׁהָיָה בְּבִית בְּעֵלְיָא וְכַיּוֹד עוֹמְרִין
 15 דִיעוּ שֶׁ שׁוֹר שְׁלֹא בְּפִנִּי וְהִרְמֵי לְמַסְפָּר הִנְיָא
 16 לְמַד עוֹמְרִין אֶלָּא בּוּבֵי הִכִּי שְׁפִיר הִנְיָא
 17 אַחַר ד'ר"ת מְקַרְשׁ שֶׁאֵין נָאָק עַל יָדִי דְמַר דִּין כָּל
 18 וְזֶה שְׁהוּא קָיָם וְעִידִין שֶׁלֹּא עַד לֹאֲדַר
 19 סִקְלָהוּ לֹא לֹאֲחֵר שׁוֹדְחֵיהָ הַשְׂתָּא אַחֲרֵי שְׁפִיר אֲפִי
 20 נִגְמַר דִיעוּ וְאֶחָדִים נִגַּח וְהָא דְקָנֵי לְקַמְּן בְּרִיאַתָא
 21 נִמְצַאת כַּת שְׁלִישִׁית וּזְמַמַת כּוּלָּן חֲיִיבִין אַעִיג
 22 וְעִידִין לֹא חֲיִיב וְזֶה שְׁלַם מִכָּל מְקוּם כּוּן
 23 שְׁמִינְיָעִין אַחֲרֵי וּמְמַלֵּא מְחַבִּיבִים נִוֶּק שֶׁלֵם
 24 כְּרַבִּיבֵית כְּשִׁזְמוּם יְרִיבִין לְשַׁלַּם כְּפִי מַה
 25 שְׁתַּחֲלַל נִיגַחַה ד' כְּשִׁגְחֵא אַעִיג דְכַפְרָק הַתְּנַצֵּן
 26 (טַסְרִידוֹס רָף פּוּח) אֲמַר עִידִי נִיגַחַה כְּנֵשׁ שִׁזְמוּם
 27 וְעִידִי נִיגַחַה רְאשׁוֹנָה שֶׁ כּוּן סוֹרַר אֵין נִהְרָרִין
 28 הָתָם אֵין מִשׁוּם דְיִבּוֹל לְחֻת שֵׁלֵא; בִּיאָו לִישׁ
 29 חֲיִיב פְּטוּרִין לֹא אֶלָּא הָתָם מִשׁוּם דְמַצֵּי לְמִימַר
 30 לְחַלְקוֹתוֹ בִּיאָו וְעִידִי נִיגַחַה כְּנֵשׁ שִׁזְמוּם לְמִקַּן
 31 כְּדִפְרִישׁ הָתָם כְּבִטְרוֹס אֶבֶל הָבֵא עִיב לֹא בִיאָו
 32 כִּי אֵם לִיעִידִי וְלַחֲבִיבֵי קוֹק שְׁלֵם שְׁפִירָה נִיגַחַה ד'
 33 כְּרַסְמִיק וְאֵיִל כּוּזַע לְמִימַר לְחַיִּיבֵי פְּנָא ג'
 34 נִוֶּקָא קִאֲתִיבֵן אִיבִי אֵין חֲיִיבִין אֶלּוֹה הַבְּחִיתוֹת אֶלָּא
 35 כְּמַה שְׁעִישָׂא מוֹעֵד וְאוֹמְרִין כְּמַה נִפְחַת שׁוֹר
 36 מְדַקְדְּו וְלֹא צְרִיקָא הַשְׂתַּא לְנִיגַחַה כְּרַבִּיבֵית כְּלָל
 37 וְהוּ אֹמֵר וְזֹאת. וְאֵם אַחַמְרֵל כִּי שֶׁן הַשְׂתַּא
 38 דִיאָבֵא לְמִימַר תּוֹכִיב דְמִיעַט קָרָא בְּהָרָא וְיִל
 39 דְדִיק וְרִתָּם גִּלִּי קָרָא וְלֹא שִׁיבָא הָתָם סְקִרָא שֶׁל
 40 קִיבּוֹב וְרִיחּוֹק שֶׁאֵין שֶׁם תַּעֲטֵם תְּלִיז מִשׁוּם
 41 דְמִתּוֹקֵת כְּכִי רֹאֵה אֶלָּא וְזִמְרִית הַכְּתוּב הוּא
 42 דְכִשְׁלֵשׁ יָמִים הוּא וְהוּ אֶפֶס אִי אֲבֵא אֶלְיֹהוּ
 43 וְיֹאמַר וְדִיאֵל תַּרְחַא עוֹד: וְדַלְמַתָּא לְמַעֲשֵׂי זָב
 44 מְמַיִם. וְלֹא כִיעִי לְמִימַר אֶבֶל לֹא וְהוּ מְרִיאַת דָּאֵם
 45 כּוּן לְשַׁחֲוִי מוֹזַת אִי נָמֵי דְמַקְשָׁה סְמָךְ אֶדְהִיקֵשׂ
 46 וְכַפְרִיר כְּפַמְרוֹן מַה רְאִיתִי:
 47 קָאֵא בְּרִיאַת מַמְעַט רְאִיּוֹת. תִּמְחֵה אַרְבַּרָה קָאֵי
 48 כְּבוֹב מַמְעַט זָב קָאֵי אֲבֵן מַמְעַט וְכֵן
 49 בְּדִרְשְׁיָן כְּפִיק דְרִשְׁוֹת חֲלִיץ (רף כ. וְשַׁם)
 50 שֶׁאֵין הֲלִיץ פּוֹסְקִים בְּמַנְמִים דְרַבִּיבִי וְזֹאת אֲשֶׁר

לְלוּם וְאֵין אַחֲרַת לְלוּם וְהַש לומַר דְּהָתָם נִישׁ הָתָה דְרִשְׁיִן וְזֹאת לְלוּם וְלֹא בְּכֹהִינִים שֶׁאֵין שְׁנַיִם פּוֹסְקִין בְּכֹהִינִים אֶלָּא מִשׁוּם דְרִשְׁיִן לִישׁ מְאִשֵּׁר לְלוּם אֲנָן כִּיבִי וְסִי טַיִל. וְהוּ רְאִי
 קִמְרֵי הַלְּקָה כְּרַבִּי יוֹסִי מִשׁוּם דְנִיחָא לִישׁ לְמַנְטֵס תְּנַאי דִּמְתַּיְחֵין. א' לִיעִידִי נְבָרָא. לֹא שְׂתִיא מוֹעֵד לְעַבּוֹר בְּחַתְרָאוֹת דָּאֵם כּוּן לֹא הָיָה מְתַחִיב עַד נִיגַחַה שֶׁל מִשְׁתִּיב נִישׁ אֶלָּא לִיעִידִי
 שִׁירְדֵיהּ כְּכִי פִעַם שֶׁנֶּחַח שׁוֹרָי וְיִשְׁמַרְתָּ וְתִלְכֵן בְּיָמֵי עֵרִים. לֹא דְלֹא רְדוּת הָרִין כּוּן אַחַח. וְהוּא דְקָמְסִדִּי בִי. תִּמְחֵה לִרִי דְמַצֵּי קָנֵם לֹא תְרִי אֲפִי לְמַד לִפְעַל דִּט (טו). מְלָאן נִוֶּקָא
 קָבֵס אֶבֶל נִגַּח שְׁנֵים גִּיחוּתוֹ וְזֶה מִחוֹקֵת שִׁימוֹר וְנִרְאָה לְמַרְצֵי רִיאֵן חַצִּי נִוֶּק חֲלוֹק כִּין וְדַחֵי קָס כְּסוֹר דְחַבְתָּא הָיָה קָס כְּכִל דְחַבְתָּא דְרִאשְׁבָּחָן גַּבִּי שְׁלִישִׁים שֶׁ עַבְדֵי דַאֲפִי הַעֲבָר פְּנָא
 שְׁלִישִׁים א' פּוֹחַל לֹא וְזֶה חוֹר מִכָּל מְקוּם וְזֶה קָנֵם וְזֶה מוֹעֵד בִּיהַ מִשְׁפָּח:
 44 בְּפִנִּי בִר. וְזֶה מְסַבְרָא דְמֵי יִקְבֵל עֲדוּת אֵם לֹא בְּפִנִּי בִית דִּין. וְהוּא כָּאֵן שְׁלֹשׁ עֲרִיּוֹת. לַעֲנֵן שְׁלֹשׁ אַחֲרִין וְאֶחָד מֵן הַשׁוֹק מְעַרְפָּר עִקְוָה.
 לִימְרו

1 לְיִמְרוּ הַתָּרֵךְ קִטְאֵי כּוּ. הוּא הוֹרֵץ דַּרְדְּרֵי מַתְכַּרְאֵי שְׁלַא דְרֵעֻז בְּרָאשׁוֹנִים כּוּן שְׂבָאוּ
2 גַּב יְמִים אֶלָּא מִקְמָאי פְּרִיךְ בְּפִשְׁטוֹת סָפֵי
3 הַתָּרֵךְ תַּתְרָאי וְכוּ. מִקְמָאי לֹא הִרְמֵ לְמַפְרָךְ דְּמוֹכַח מִלְתָּא דְלִיעִידֵי קִאֲרוּ
4 מְהַדְמֵתֵי עֵד נִיגְיָה ו' וְאֵת מֵאי קִאֲמֵר מִנָּן יְדַעִין דְּכָל דְקָאֵי כְּבִי דִינָא כּו'
5 לִקְמָא גְנוּז שְׂהִי אַתְרֵינוּן בְּמַעֲמֵךְ בְּשַׁעֲהֵידוּ פִת
6 ראשונה ו'ל ד'על פ'ר'ך' אִינְיֵי שְׂמַעֲדוּ פִת
7 שלישית תּחֲלָה דֵאי שְׂמַעֲהֵידוּ לְסֻפָּה אַם כֵּן
8 תִּקְשָׁה מִקְמָאי וְדִלְמָא לְחִיבָה פִלְגָא נִקְיָא קִאֲרוּ
9 דְלִיבָא דְהוֹכַח בְּמַה שְׂמַעֲנוּ עַד נִיגְיָה שְׂלִישִׁית
10 דִּקְשָׁא אֵל הָהּ לִהָם פְּנָאי לָבָא לְכַד לְהַעֲדָא אֶלָּא
11 בְּשַׁמְתֵי עַד שְׂמַעֲהֵידוּ פִת שְׂלִישִׁית זֶם מִתְכַּא
12 מִלְתָּא דְלִיעִידֵי קִאֲרוּ
13 אֶלָּא דְקִמְרֵמוּ רִשׁוּ. לִפִּי תַסְפִּירֵי בְּרַשִׁי אֶלָּא
14 שְׂמַעְטַע דְּבַעֵי לֹאקְמָי הָבָא כּוּן דְּקִמְרֵמוּ
15 רִשׁוּ וְנִיגְיָא אִפִּי אֵי לִיעִידֵי נְבָרָא וְכוּן שְׂכַבְל
16 שְׂלִישִׁת יְמִים בְּעַל אִילוּ עַם אִלוּ דְקִמְרֵמוּ וְלֹא
17 בְּרִמְיָה כַּהֵיאָה דִּהִנְקוּן דְּהָהֵם מִיִּידֵי בְּרִמְיָה
18 בְּרִיעָה דְלֵאוּ מִלְתָּא הִיא אִ' דִּינֵי נְפֻשַׁת שְׂאֵי
19 וְכַל תָּרַךְ שְׂהִי תַתְרָאי אֲתוּ מֵאי לִיעִידֵי נְבָרָא.
20 בְּמִכְרֵמוּ בְּעַל הַשּׁוּר כּו'. וְאַם תַּמְנֵי אֲבִית
21 מַעַז לְמִינֵי לְחִיבָה פִלְגָא נִקְיָא
22 קִאֲרוּן אֶשְׁקֵן בְּשַׁרְשׁוּרֵי בְּרוּנָן בְּחַפְצֵיהּ לִקְמֵן דִּף
23 לֶחַי בְּנֵי חַד אֲמִרְךָ חֵקֵי חֵי'ל רִבְדוֹל לִזְמַר אַחַד
24 מִמֵּם אָבִיר אִ'נִי נְבָאֵבֵי אֲחִיד מִמֵּם אַחַר כֵּל נִיגְיָה
25 וְאֵת רִכּוּן דִּיאָן מִכִּירֵן אֵת הַשּׁוּר שְׂמַא אֲתוּ
26 שְׂנַחַת אַשְׁתָּה לֹא הָוֵה שְׂנַחַת שְׁנֵיהּ שְׂלִישִׁית וְיִל
27 כּוּן שְׂלֵאֲתָר שְׂמַעֲהֵידוּ כּוּלָם רִאוּהוּ וְהִכְרִיחוּ
28 שְׂהִיָּה עוֹשֶׂה כֵּל הַגְּיוֹחַת וְאַם תַּאמַר לִיעִידֵי
29 נְבָרָא אִין הַעֲדִים שְׂמַעֲהֵידוּ בִּישׁ אַרְשׁוֹן יַבּוּלִין
30 לִיעִידֵי אֶלָּא שְׂחֻשְׁשֵׁן שְׂמַא יַנֵּחַ ב' וְג' וְכִירָה
31 מִשְׁעֵה זֶה יְחַלְשֵׁי מַעַז לְמִינֵי לְחִיבָא חֵצֵי נִקְיָא וְכַא
32 כְּשִׁיבִידוּ וְאִפִּי כּוּ אִמְרֵנוּן לִיעִידֵי תוֹרָא דְקִזְעֵי
33 לְמִינֵי דְמִינֵי כְּשִׁיבִירֵיהוּ עַד שְׂנַחַת שְׂלִישִׁה
34 נִיגְיָוֹת וְלֹאֲתֵר שְׂלִישִׁה יְמִים כְּשִׁבְּאָן לְהַעֲדִי
35 נִשְׁעַרְכּוּ בִין שְׂוֹרִים אַחֲרֵיהֶם הַדְמִיִּים לוֹ אוֹ שְׂכַדוּ
36 מַה שׁוֹר תִּקֵּה וְאִין מִכִּירֵן אֲתוּן בְּשַׁעֲתַת הַעֲדָת
37 דִּהִשְׁתָּא וְדֵאי לִיעִידֵי קִאֲרוּ וְאֵף עַל פִּי שְׂאֵן
38 מִכִּירֵן וְדֵאי יִשְׁלֵם עַם כְּשִׁבְּאָן נִיגְיָה בִּיעֵינָת
39 כְּרִבִי אַחַד דְאִמַּר בְּרִישׁ הַמּוֹבַר פִּירוּת כִּיב' דִּף עַצ
40 וְשֵׁם דְּיָדָע שְׂהִי הָרְגוּ וְזִמַּם אוֹחַס שְׂמַעֲהֵידוּ
41 תּוֹחֲלָה יַבּוּלִים עַם לִזְמַר לְחִיבָא חֵצֵי נִקְיָא כַּאֲנֵו
42 כְּשִׁיבִידוּ דְלִיעִידֵי נְבָרָא נִמֵּי לֹא מִצֵּי אַמֵּר אֶלָּא
43 שְׂחֻשְׁשֵׁן שְׂמַא אֵינִי שְׂמַעֵם אוֹ שְׂלִישִׁה בִּירְחִידוּ
44 וְיִל דֵאי לְחִיבָא חֵצֵי נִקְיָא אֵת לֹא הָהּ לִהָם לְהַעֲדִי
45 כַּלֵּל עַד שְׂמַעֲהֵידוּ אֶלָּא דְדֵאי לִיעִידֵי אֲתוּ כּוּ בִין
46 לִיעִידֵי תוֹרָא וְכוּן לִיעִידֵי נְבָרָא עֲרִיבִין לְהַעֲדִי
47 קִדּוּם נִיגְיָה בִּיעֵינָת דֵאינִי הַעֲבִילִים תַּחֲרִיבֵיהֶם עַד
48 שְׂוִידוּשָׁהוּ תּחֲלִילָה לִבְכֵּי עֲרִיבִין לְמִנְהֵר לְהַעֲדִי
49 קִדּוּם תַּתְרָה וְכוּן פִּרְךָ מְתַנֵּי בִין לִיעִידֵי תוֹרָא בִין לִיעִידֵי נְבָרָא וְעִינֵין לֹא אֲפִשְׁטֵי וְזִימָה מִלֵּאֵי שְׂאֵין מִכִּירֵן הַשּׁוּר הַמְנוּחָן אֵי נִמֵּי שְׂנַחַת שׁוֹר שֶׁל תַּתְרָא אוֹ שְׂמַעֲהֵידוּ
50 שְׂנַחַת שְׂוֹרִים שֶׁל עֲצֵמוֹ אֲוִרֵי דִשְׂמָא אִין הַעֲדָא מְעוֹלָתָא אֶלָּא בְּפִנֵי חֵיבֵי לִבְכֵּי נַח מִצֵּי לְמִינֵי שְׂאֵין מִכִּירֵים הַשּׁוּר הַמְנוּחָן דֵאי אִין מִכִּירֵים שְׂמַא הָוֵה דִּבְכֵּנְעֵי אוֹ דִּתְקַפְּסָה
51 כְּלָמוּ בִין תַּתְרָדוּ. לֹא דֵמֵי לְשׁוֹר הַאֲצִיזִין (לִקְמֵן דִּף לֵט) שְׂהֵאֲרֵם נִלְחֵם עַמּוֹ לְחֹרְגָה

1 אֶלָּא אִי אִמְרַת לִיעִידֵי נְבָרָא. בְּעִינֵי ג' יְמִים וְעַל כֵּל נִיגְיָה וְנִיגְיָה דְרִיךְ לְהַעֲדִי בִזְמִינָה
2 וְלֹא מִשְׂכַּחַת לֶה דִּמְשׁוֹ לִיה מוֹעֵד אֶלָּא בִג' יְמִים לִימְרוּ תָרַךְ קִמְאֵי כּו'. וְלִיעִידֵי תוֹרָא מֵי
3 נִיגְיָא. נִדָּה דְקָמָי וְדֵאי לִיעִידֵיהָ נִתְכַּוְּנוּ שְׂחִיר יוֹדֵעִים שְׂאֵין עַל נִיחָךְ שְׂלִישִׁית לְתַבּוּעַ
4 נִיגְיָוֹת אַרְשׁוֹת אֶלָּא כְּדִי לְמִיעֵדוֹ וְלַחֲיִיבוּ מֵי אֶלָּא תָרַךְ תַּתְרָאי שְׂחֻרְבִים לוֹ כֵּלֵא עֲדוּת
5 ב' הַבְּחוֹת וְלַחֲיִיבוּ חֵצֵי לְפִירָא דִין לִיעִידֵי לֹא לִיעִידֵי
6 אִינְיָן. וְלֹא וְהִי וְדַעֲנֵן בְּתָרַךְ בִּחְוֹת אֶלָּא
7 לְחִיבָה פִלְגָא נִקְיָא וְאִין עֵלִיתֵי שְׂלֵמָה אֶלָּא חֵצֵי
8 תִּתְרָקֵי דִ' דְקָא פְּרִשׁוּ. רִשׁוּ. כִּלְמוֹר לִיעִידֵי
9 תוֹרָא נִיגְיָא וְכִינֵם אֲחִיד וְכוּן דְקָא מְרִמֵי רִשׁוּ
10 כַּת עֵדִי אַשְׁתָּה לְעִידֵי פִת שְׂלִישִׁית שְׂמַעֲהֵידוּ
11 הַלְפָךְ וְדֵאי אַרְשֵׁינוּ נִמֵּי לִבְכֵּי נִתְכַּוְּנוּ וְהִי
12 יוֹדֵעִים בְּרִאשׁוֹנֵיהֶם וְכִי שְׂמַעְתֵּי: רַב אִשׁ אָמֵי.
13 לְעוֹלָם לִאִיעִידֵי תוֹרָא נִיגְיָא וְדַעֲנֵן דְמוֹקְמֵינֵן לָהּ
14 כְּשִׁבְּאָר רִצְפוּסֵם כּוּלָם אָבֵו נִתְדֵי וְהִשְׁתָּא וְדֵאי
15 נִתְרָקֵי הֵנִי בְּחַצֵּי: וְאִין מְכִירֵים אַת הַשּׁוּר. הַלְפָךְ לֹא
16 נִתְכַּוְּנוּ אֶלָּא לְשִׁחְוֹתוֹ מוֹעֵד שְׂהִי יוֹדֵעִים בְּעֵדוּת
17 הַרְאשׁוֹנִים דִּמְשׁוֹם חֵצֵי נִקְיָא כּוּן בִּין דֵאינִי מְכִירֵים
18 אֵת הַשּׁוּר לֹא אֲתוּ וְהִסְתַּדֵּר דְחָם אֲנֵי מִשְׁלֵם
19 אֶלָּא מְגוּפֵו אֶבְל לִיעִידֵי נְבָרָא לֹא נִיגְיָא דְמַעַז
20 לְמִינֵי קִמְאֵי מֵי יְדַעֲנֵן דְלַכְּתַר תְּלָמָא יוֹמֵי אֲתוּ
21 הֵנִי וְנִמְיַעֲדֵי לֵאֵן אֵת אֶפְלָגָא נִקְיָא אֲתוּן וְלִיבָא
22 לְמִינֵי בְרוּ מֵאי נִיגְיָא אֵת הַשּׁוּר וְלִיעִידֵי דֵאי
23 זְמַנֵּי הָוֵה יָדַעֵי דְסוּפֵו לְחֹדֵר לְמַנְחָם עֲשֶׂה
24 וְשְׂלִישִׁית: כְּלָמוּ שֶׁל תַּתְרָדוּ כְּפִירָה. לֹא הַמְשַׁעֲה
25 כְּלָב רֵאבוּן כְּשִׂמְעוּ: וְדֵאי פְּטוּר. וְדַקְרָאֵם בְּנוֹקֵן
26 הַזֶּה: הָא נִגְהֵי. שׁוֹר אַחַר עַד דִּי מְשַׁמְשׁוּ תַתִּיבֵן
27 תַּתִּיבֵן וְאִעִי' דְשִׁשְׁרֵי וְהֵא: לְלָמָּא. אִעִי' דְנִגְחַת מִם
28 הָוֵה דְלֹא תִרֵי וְהִבְהִיא נִיגְיָה לֹא מְתִיבֵי וְהֵאי
29 דְקִמְיֵי וְאֵינֵו נִגְחַת לְשִׁנְיָה מִם קִמְיֵי שְׂפִחוּ
30 בְּעַצְמוֹ. שְׂעֵשֶׁר תִּתְקַבֵּל אֵת הַמְשַׁעֲה בְעַל כְּפַבְל
31 פְּטוּר: כְּגַשְׁתָּ מַהֲלָכָת בְּרַבּוּצָה פְּטוּרָה. דְלֹא תִקֵּה
32 לֶה לְרִבְעוּ בְּרִשׁוֹת רְבִיבִים וְכַל מִשְׁעָה וְכַא אַחַד
33 וְשִׁיבֵה בּוּ פְטוּר: מוֹתָנִי' נִגְחַת נִגְהֵי כּו'. כּוּן
34 תּוֹלְדוֹת תָּרַךְ הָן: שְׂהוּא פְּטוּר. בְּרַכְתִּיבֵי וּבַעַר
35 בְּשַׂדֵּה אַחֲרֵ: דִּי' לָמָּא מֵן הִינֵן לְהַיִּוֹת בְּנִינֵן. קָרוֹן
36 בְּרִשׁוֹת הַנִּינֵן שְׂאֲתָה מִבֵּיא מִדִּין קָרוֹן בְּרִשׁוֹת
37 רְבִיבִים דְקִאֲמַרְתָּן קָרוֹן שְׂחֻחִמֵי עֲלֵיהָ בְרַחֲדִי אֲנֵו
38 דִין שְׂחֻחִמֵי עֲלֵיהָ בְּרִשׁוֹת הַנִּינֵן.
לֹא

1 אֶלָּא אִי אִמְרַת לִיעִידֵי נְבָרָא לְיִמְרוּ תָרַךְ קִמְאֵי אֲנֵן מֵי
2 הָוֵה וְדַעֲנֵין דְבִתְרָה שְׂלִישִׁה יוֹמֵי אֲתוּ הֵנִי וְנִמְיַעֲדֵי לִיה
3 אָמַר רַב אִשִּׁי אִמְרִיתָה לְשִׂמְעֵמָא קִמְיָה דְרִיב פִּתְנָא
4 וְאָמַר לִי וְלִיעִידֵי תוֹרָא מֵי נִיגְיָא וְלִימְרוּ תָרַךְ תַּתְרָאי
5 אֲנֵן מִנָּן יְדַעֲנֵין דְכָל דְקָאֵי בִי וְיֵנִיגֵי לְאִסְחֻרֵי בְּתוֹרָא
6 קִאֲרוּ אֲנֵן לְחִיבָי נְבָרָא פִלְגָא נִקְיָא אֲתִינוּ דְקִמְרֵמוּ
7 רִמְוִי רַב אִשִּׁי אָמַר כְּשִׁבְּאֵו רִצְפוּסֵם רִבְיָא אָמַר
8 כְּמִכִּירֵין בְּעַל הַשּׁוּר וְאִין מְכִירֵין אֵת הַשּׁוּר אֶלָּא הִיכֵי
9 מִיעִיבֵי לִיה דְאִמְרֵי תוֹרָא נִתְנָהֵן אֵת לָךְ בְּכִתְרָךְ אֶבְעֵי
10 לָךְ לְמִטְרֵי לְכוּלִיָּה פְּטוּרָא אֶבְעֵיָה לְהוּ מְשַׁסְתָּ כְּלָמוּ
11 שֶׁל תַּתְרָדוּ כְּפִירָה מוֹדוּ מְשַׁסְתָּ וְדֵאי פְּטוּר בְּעַל פְּלָב
12 מֵאי מֵי אִמְרֵנוּן מִצֵּי א"ל אָנָּא מֵאי עֲבִידְנָא לִיה אוֹ
13 דְלָמָּא אִמְרֵנוּן לִיה כּוּן דִּירְעַת כְּכַלְפֵּךְ דְמִשְׁפִּי לִיה
14 וְנִשְׁמַתְפִּי לֹא אֶבְעֵי לָךְ לְאַשְׁהוּיָה אָמַר רַבִּי יוֹרָא ת"ש
15 וְתָם שְׂהִיָּה הַתִּינוּקוֹת מְשַׁשְׁמֵינֵן ב' וְאֵינוּ נִגְחַת הָא נִגְחַת
16 תַּתִּיבֵן אָמַר אֲבִי מֵי קִמְיֵי נִגְחַת תַּתִּיבֵן דְלָמָּא הָא נִגְחַת לֹא
17 הָוֵי תָם וְהִבְהִיא נִיגְיָה לֹא מְתִיבֵי ת"ש שִׁיפָה בּוֹ אֵת
18 תְּכַלְבֵּי שִׁיפָה בּוֹ נָחַשׁ פְּטוּר מֵאי לֹא פְטוּר מְשַׁסְתָּ
19 וְתַתִּיבֵן בְּעַל פְּלָב לֹא אִמְאָ פְטוּר אֶף מְשַׁסְתָּ אָמַר רַבִּי
20 אֵת מְתַצֵּי לְזִמְרֵי מְשַׁסְתָּ כְּלָמוּ שֶׁל תַּתְרָדוּ כְּפִירָה חֵיבֵי
21 שִׁיפָה הֵאָה בְּעַצְמוֹ פְטוּר מֵאי מְעַמָּא כֵּל מְשַׁסְתָּ וְכַא
22 אַחַר וְשִׁיבָה בּוֹ פְטוּר א"ל רַב כְּפִאָּא לְרַבָּא אִיתְכַּמְר
23 מְשַׁמְיָה דְרִישׁ לְקִישׁ פְּוִיחֵיךְ דְאָמַר רִישׁ לְקִישׁ שְׂמִי
24 פְרוֹת בְּרִשׁוֹת תְּרִיבִים אֲחַת רְבּוּצָה וְאַחַת מַהֲלָכָת
25 וְנִעְטָה מַהֲלָכָת בְּרַבּוּצָה פְּטוּרָה רְבּוּצָה מַהֲלָכָת
26 תַּתִּיבָא א"ל אָנָּא הִבְהִיא חֵיבֵי מְתִיבָנָא דְאִמְרֵנוּן לִיה
27 כִּי אֵית לָךְ רִשׁוּתָא לְכוּלִיָּה עֲלֵי לְבַעְטֵי בִי לִית לָךְ
28 רִשׁוּתָא: מוֹתָנִי' שׁוֹר הַמִּזְיָן בְּרִשׁוֹת הַנִּינֵן כִּיצַד נִגְחַת
29 נִגְחַת נָשֶׁד רִבְזֵן כְּעַט בְּרִשׁוֹת תְּרִיבִים מִשְׁלֵם חֵצֵי נִקְיָא בְּרִשׁוֹת הַנִּינֵן רַבִּי טְרַפּוֹן אֲמִירָן נִקְיָא שְׂלֵם
30 וְהַקְמִים אֲמִירָם חֵצֵי נִקְיָא אָמַר לָהֶם רַבִּי טְרַפּוֹן וְיַה מִקְמוֹם שְׂהַקְלֵם עַל הַשּׁוֹן וְעַל הַתֵּינֵל בְּרִשׁוֹת
31 תְּרִיבִים שְׂהוּא פְטוּר הַחִמּוֹר עֲלֵיהֶן בְּרִשׁוֹת הַנִּינֵן לְשְׁלֵם נִקְיָא מְקוֹם שְׂחֻחִמֵי עַד לְהַקְרֵן
32 בְּרַח"ל לְשְׁלֵם חֵצֵי נִקְיָא אֵינוּ דִין שְׂחֻחִמֵי עֲלֵיוּ בְרִשׁוֹת הַנִּינֵן לְשְׁלֵם נִקְיָא שְׂלֵם אִמְרוּ לוֹ דִּין
33 לָכֵּן מֵן הִינֵן לְהַיִּוֹת בְּפִדּוּן מַה בְּרַח"ל חֵצֵי נִקְיָא אֶף בְּרִשׁוֹת הַנִּינֵן חֵצֵי נִקְיָא לָהֶם אֶף אֲנִי
לֹא

בבא קמא. כיצד הרגל – פרק שני דף כה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" קס"ה תוספות

לא איזו קרו מפרין. דכאמרון על אלעל אקרו מרגל מקום שהתמידי גליוו בורגן ואלו אינו
דין שהתמידי בקרוו. דיו לבא מן תרין להיות גמיון. דסוף סוף אי לא קרוו ביהדי לא
משמחתי צד ק"ה גמ' וזהו דיו דאורייתא הוא דהמיא. גבי ג' מרות תורתו כביעני מדין
זו וכו'. היכא דפפרין. ומתניתין אי דרשת דיו מפרין ק"ו כוליה ולא גמרת בה מדי
דפרפרין דהתם ביטוי השתקה ביה הכא גמ' זאי

לא אדון קרוו מפרין ואני אדון קרוו מרגל ומה במקום
שהקל על השן ועל הרגל ברה"ח החמיר בקרוו מקום
שהחמיר על השן ועל הרגל ברשות הניקא אינו דין
שחמיר בקרוו אמרו לו דיו לבא מן תרין להיות פגדון
מה ברה"ח חצי ניקא אף ברשות הניקא חצי ניקא גמ'
ור"ט ליה דיו והא דיו דאורייתא הוא דתנאי מרין
ק"ו ביצד ויאמר ה' אל משה ואברהם יחא רב פתיה
הלא תכלם בימים ק"ו לשיכניה ואיך ישער
יום אלא דיו לבא מן תרין להיות פגדון כי לית ליה
דיו היכא דמפרין ק"ו היכא דלא מפרין ק"ו אית ליה
דיו התם שבעה דשיכניה לא פתיכי אתא ק"ו אייתי
ארבסר אתא דיו אפיק שבעה ואוקי שבעה אכל הכא
חצי ניקא פתיכי ואתא ק"ו ואייתי חצי ניקא אחרניא
ונעשה ניקא שלם אי דרשת דיו אפרין ליה ק"ו ורבנן
שבעה דשיכניה פתיכי תפגור שבעת ימים ור"ט הווא
תפגור דדרשין דיו הוא ורבנן פתיכי קרא אחרניא
ותפגור מרים ור"ט הווא דאפי' בעלמא דרשין דיו
ולא תאמר הכא משום פגדון של משה אכל בעלמא
לא קמיל' ואי רב פפא לאפיי וזהו האי תנא דלא
דריש דיו ואל' דלא מפרין ק"ו דתנאי קרי בוב מנין
ודין הוא מה פתורו פתורו כמא כמא כמא כמא כמא
אינו דין שיהא כמא כמא וקא מיתיה לה בון למגע
בין למשא ואמאי ניקא אהני ק"ו למגע אהני דיו
לאפוקי משא וכי תימא למגע לא אצמירין ק"ו דלא
גרע מגבאר פתורו איצמירין סד"א מקרה לילה פתיכי
מי שפרין גורם לו יצא זה שאין קרוו גורם לו אלא
דבר אחר גרם לו קמ"ל מידו ולא ד"א פתיכי ומאן

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37

אני לא איזו קרוו מפרין. לדבריהם קאמרו להו דלדידיה לית ליה דיו היכא דמפרין ק"ו ואית
מה לשן ורגל שכן הניקא מציא תאמר בקרוו שאין הניקא מציא כיב בתוקף שימיר קיימי
למד פלגא ניקא קמא ואין למור מרשת לרשות מניינו ומה דריר שהקל בה לענין שן
ורגל החמיר בה לענין רגל רשות הניקא כל כל שכן דמיא שייך למפרך חשיר דמנינעו לעמקן
דבעי למילק מפרץ פתיכי בתם בתם דפרין דניקא מניקא
דרגל ופרין מה לנוקיי דרגל שכן ישנן באש ור"ל
דלא פתיכא איהו דאין חמירא זו מועלת לחיבת
ברהדי ותיב דייקנין ק"ו ומה שן ורגל שאין חמירות
מועלת לחיבו ברהדי ניש כו דבפי' ודוחס
(דף ג') גבי שוחט לשמה לחרוק קמה שלא לשמה
דפסול מק"ו דשוחט חיי לזמנו דכשר ופרין מה
לחייך לזמנו בפר' אית כרת פתיכי שאין חמירא זו
מועלת לחייך לזמנו לפסול חמירא שהחמירא
תורה שאני דכיון שהחמירא תורה חמירא זו
החמירא חמירא אחרת ואית ותיכי קאמרי רבנן
דיו לק"ו קרי כר הוא דבשכיל חמירא אחריתי
קטנה שיש בזה מה שאין בזה יש ליתן בתמור כל
החמירות שכל יר"ל כיון שהחמירא מרין חייך
שאנו באין ללמוד חייך לומר דיו שפי' ואת
פפרין אקרי דיו ממונת (סתרידיו דף) אמר
ותנאי קבורת מת מצוה דוחק שבת מק"ו ומה
בעודה שדאי דוחק שבת קבורת מת מצוה דוחק
אוהק שבת שערות שבת בעודה אינו דיו שהתא
מת מצוה דוחק אוהק והשתא ניקא כמו שאנה
דוחק את העבודה אלא בשב ואל תעשה כל
הדחה שבת אלא בשב ואל תעשה יר"ל כיון דתק
העבודה נדחת מפני קבורת מת מצוה אין לת
לומר שהתא תמורה מנהק בשום מקום
ק"ו לשיכניה יד יום. אורית משום דאמרינן
בתפלת (נהד דף לא) תקרא וקא נותקן
בו כל אחר ד דברים והקב"ה נתון בו י דברים
ירמ דנקט יד יום כנגד שני הספרות דאין הספר
פחות מו' ימים וכן מוכח בתוספתא דמסכת
אבות

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37

תנא דשימעת ליה דאמר שכבת ודע של וב מטמא במשא לא ר"א ולא רבי יהושע דתנן
שכבת ודע של וב מטמא במגע ואין מטמא במשא דברי רבי אלעזר ורבי יהושע אומר אף
מטמא במשא לפי שאי אפשר בלא חצוצותי ובה עד פאן אל קאמר רבי יהושע התם אלא
שאי אפשר בלא חצוצותי ובה ר"א היכא לא אלא האי תנא הוא דתנן למעלה מן
זבוב

שלא ישמא אדם לטמא ברגלים הא לעיל (דף יח) אמרין בו האי גזוקא לר"ט אהני ק"ו לניש ואהני דיו למעטף ואע"פ שלא מציעני שלא מעטף וכן לקמן גבי מפיץ אומר אהני ק"ו לטמאת
ערב ואהני דיו ובע"פ דלא מציעני דבר הנוגע במת שלא ישמא ד ושקא שי לנו לחלק דבר שמוטף שני דברים תן ואין זה לחצוקא וכן לקמן שי דברים הנוגעים במת אלא לכן
טומאת זו ואין נגשים אב הטומאה גזון אכוליו ומשקלו וכלי אכל הכא כיון שיש בו טומאת משא אי אפשר להיות לחצוקא וכן בפ"ק דפסחים (דף יח וטס) לפרין משקין הכאין מחמת
שרץ ממשקל הכאין מחמת בלי ולא אמר דיו שיהיו שנים ממוחק דלא מציעני דבר הנוגע בשרץ שלא תא ראשון ואית וליקא דאהני ק"ו למגע לטמא אדם לטמא ברגלים ברוקו ואדם
דיו לאפוקי ממשא יר"ל לא גמי לנו לחצוקא דלא אשכחון מדיי שמשגנו ממטא אדם לטמא ברגלים שלא טמא במשא וארברה אשכחון מרקב ברגש פתיכי כמא כמא מטמא אדם ולא
לטמא ברגלים ומשאו ממטא אדם לטמא ברגלים ואית וליקא אהני ק"ו למשא אהני דיו לאפוקי מגעו שלא טמא אלא אדם לחודיה ולא לטמא ברגלים שיהיה שנו בערך דלא גמי לא
ולאו פורקא היא דמשא ולא פתיכי ביה בכל לפרין מק"ו מנעו דכתיב ביה אל נביא לכל דין מנעו רוק מק"ה אלא היא תנא הוא. והני תנאי דאיימי פק בתרא גזרו (דף טו) ותנא דמתני'
דהתם קסברי ש"ז של וב מטמא במשא אי שייך לאתויה בכל הכא דהתם כולוהו ספרי דוקא קרוב לראייתו דזהו מנעו לטעו או יזמו מטמא וזהו קבא ובעי לאתויה תנייטא במשא כל
ז בק"ו מרדקו ואית פפרין גנות תרין נדה דף ט"ז דקבעי רב דקסר אריהו ראשונה שוה שלחמטא במשא ב ואמאי לא פטיש דמטמא במשא מק"ו מרדקו ודסודרו פתורו כמא
קרי של וב דהקא יר"ל דבעין דהתם לאו אליבא דרבי טרפון אלא אליבא דרבנן דאית ליה דיו היכא דמפרין ק"ו ותומר.

1 **מפני** במת כו. ר' אדמורין בכל דוחתין (גרה מט. סוכה ב). כל המטמא מדרס מטמא טמא
 2 מת מהקא נפקא
 3 **ומה** פכין קטנים שטורחין כוב. שאין יוכל ליגע בהם בחובים מפני שפיהם צר וברחיסת נמי
 4 לא מטמא בדיפדוסי קטניי מה שפא לכלל מבע אלא לכלל היסט ושאיין בא לכלל מנגע

5 כו ואע"פ שקראו לנגיעת שער הוב לא מטמא
 6 משום דבעינן ר' אדמורין שיהי דמטמא עטר
 7 נפקא לן מבישר דבנה וא"ח דברקא קמא דגדה ודף
 8 (ה) אמרין דכלי חרס המוקף צמיד פתיל דגדול
 9 באהלה המת אין נביל מבעת לעת שבגדה
 10 וברבנן (גיטין דף סא) נמי פריך בסופו ויגדוש
 11 שפאן טיסיס אשתו נדה אלקא משמע דמטמא
 12 בדיסט אע"ג דאין בא לכלל מנגע ואור"ח דצמיד
 13 פתיל א"ג לכלל מנגע שתיבין ליה מפני שבגדה
 14 לתחת ואע"פ דבגי קולית נבילה אמר כהנור
 15 והרובס (חולין דף כ"ב) דמחוש נקיה כמחוש
 16 מבישר דמי ואע"ג שאובים עליה לנתקה אין
 17 מטמא במשא דהקס חסמא אין עומדה לנקיבה
 18 אלא ע"ז מה שחבתא אגל צמיד פתיל חסמו עומד
 19 לתחת ואע"ז מה לפכין קטנים שכן מטמא
 20 מוארין שביבול תלחת שער של מת פתיק
 21 ובקטור נמי דיינין ק"ו מפיכין קטנים דמטמא
 22 בשרץ ואם בן בכורה נמי יוכל ליכנס בפיו א"ל
 23 כלי עץ וכו' ויבדעו מה לשאך כליים שכן געשיין אב
 24 הטמאה האמר בכפיין בן פכין קטנים יוצרו
 25 וא"ת מפכין דודליים מצי נמי ללא מטמא מדרס
 26 כדנפקא לן ברק"ר ר' עקיבא (שבת פ"ד רע"ט) וכל
 27 חרס אין מטמא מדרס ומטמא טמא מת ושקא
 28 ניותא ליה למנקט פכין קטנים שטורחין מקל
 29 טמאה וב

30 **שמהורין** גב. תיקה גביל שלא ישמא
 31 במעיותה ויהי גביל דמי דבשער הוב
 32 לא מטמא דמי' בשער שבישער הוב גופיה נפקא
 33 לן טמאה שער הלפך בעינן ראי לנגיעת בשר
 34 אכל רוקו דכתיב ביה בדרבין ובי ירוק הוב כמורו
 35 שפיקא בלעג דלא ראי לנגיעת בשר

36 **מפני** שטמא פכין בו. וא"ת כלי חרס המוקף
 37 צמיד שער הוב לא ראי לנגיעת בשר
 38 כדפ"ל ותיורו פתיל שחשבו ר"ת ללא שיהי דמטמא
 39 יוכיח מצמיד פתיל שחיי בענין שטמא פכין הדי
 40 מטמא במת דמה שטמא מדרס וזו משהו דחיי
 41 כמו שהוב געג בלוחס דראמרין (תי' פ"ה פ"ה
 42 מערוס) איורו מנגע שהוא כבולו דמי אמר דה
 43 היסט ובמת נמי אם יתה כותי מן המת בתוכו
 44 היה טמא! **וקפיינו** ליה בין לטמאה ערב בן

45 לטמאה שבעה. תימה דמה טמאה שבעה שריא
 46 ביה דליה ליה נטרה במקוה דאמרין ברק"ר
 47 עקיבא (שבת דף ס"ה) ואין לומר דין טמאה
 48 שבעה קאמי כלומר נעשה אב הטמאה ביה
 49 דבר שטמא טמאה שבעה הא כיון דלית ליה
 50 טהרה במקוה אין נעשה אב הטמאה כדמכח

51 בסוף עירובין (דף ק"ו) ר"ל דהאי ק"ו נמי מהני לשטויי כלי עץ המיוחדים למדרס שטמא במת ומייתי להו לטמאה שבעה אינן הברייתא מייתי בכל מפיצים בין מפץ של עץ שיש לו טהרה
 52 במקוה בין מפץ של נישול ונמי ובמכתב שבת ודף פ"ה) פריך ממפץ של שיהא ונמי והכא פריך ממפץ של עץ **ש"מ** מופנה משני צדדיו. תימה למה לי גוש בין דוחק משכח לטמאה ודע
 53 וש"ו לשרץ דבכל התורה כולה למידיו לגמו מן הלמדו חוץ מן הפרשים ויר"ל דעל כרח"ל לא לכל מילי גנרי מהקדי' לא מהקישוא ולא מנגוד' שהו כדאשכחן בריש פרק שני דחולין (דף
 54 ג'ו) בהי' דח"ל לטמאה מת דח"ל לטמאה שרץ וירקא ומדאיצטרך ג"ש הוא דשמעין דלכל מילי לא מגיירי מהקדי' כי אם לגבי דהך הקדש ובסוף פרק פקח אשה (שבת פ"ד ד"ה)
 55 לרבות דבר הוב מאן הסוס ומגזג תהרה שענין אחד הם לעטא בעיניהם וכן ידות הכלים והאכלים דילפנין בהיער והרובס (חולין דף ק"ח) לא מערירי חרי אלא למת לשרץ.

56 **אמר** דבבסמא גנריים. וא"ת וילין כו"מ דמטיקריא ר"ל דאטמאה דכתיב בדרבאי מבעת ליה ק"ח השתא דילפנין מת בנדיה שהו אע"ג דשרץ גופיה מורגין מקל וחומר בכתוב
 57 בדרבאי חשיב ביה

1 **וזבו** של ג'ב. וכו' וכו' והך מפרש בפ' דם הנדה (גדה דף נ"ה) דמטמא במשא: **א"כ** להני.
 2 ש"ו גבי זבוב: **דאיתא** מרזוקי. כדמרין לעיל מה שדור כטוורו בו: **מפן** במת מניין. שטמא
 3 לפי שאמרו במת נמדן וקל בגד וקל עור וגו' (מבדל) וזה אינו לא בכלל בגד
 4 ולא בכלל עור ולא בכלל כלי עץ מניין שאפי' הוא מטמא באהלה המת: **פכין** קטנים

5 **מתוירים** ג'ב. בכל טמאותיה דכלי חרס אין
 6 מטמא אלא מאיורו ומתוך שפוי שלו אין
 7 וכול להכניס אצבעו לתוכו ולמדרס נמי לא חיי
 8 וברחיסת נמי להכי אפקיה דרמקא להיסת כלי
 9 חרס ג'ב בלשון מנגע כדברתי (תיקא טו) וקל
 10 (כלי) חרס אשר יגע בו הוב וגו' ומקא נפקא לן
 11 דוב מטמא ברחיסת למימד דכל שאינו ראי
 12 לעטא מנגעו אינו מטמא בהיסת: **מטמא** **באהל**
 13 השת. דכתיב (שם א') וכל כלי פתוח וגו' וא"ו דוד
 14 כלי שטמאה קודמת לפתוח דמי אמר דה כלי
 15 חרס וכתיב טמא הוא אפי' צר חרי ראי
 16 ראו לתאודיל עליו: **מפני** **שפספסא** ג'ב. שקראו
 17 למשכב וכתיב המשכב אשר יושב וגו' (שם טו):
 18 **וקפיינו** ליה. מפץ שיהא טמא במת ו' מיס'
 19 כשאר כליים שבהלה המת: **ליגי** דיי לפעושי
 20 שטמאה שבעה. דהא ג'ב לא מטמא ליה
 21 במשקבו אלא טמאה ערב: **תנא** **מפני** **בשרץ**
 22 מירתי. ל"ה מפץ במת ובגי' שדרקון ואמר בגד
 23 ועור ב"ו ולא בקי' מנגע כדאמרין דהי משנה
 24 ד"ק מפץ בשרץ מנא ליה וא"ת דגריסי תנא מפץ
 25 בשרץ מירתי כלומר תנא תנא מפץ בשרץ הוא
 26 דמירתי בקי' מנא לטמאה ערב ולא מפץ במת:
 27 **במת** **בשרץ**. דשרץ שטמא בכעדרשה ראי הוא
 28 ליכנס בפי פך קטן. הניחא למ"ד דן מיהא ואיך
 29 באתרא. איכא למימר ללא איצטריכא בגד ועור
 30 דמת אלא לאפניו דגמרין לה משי' לקבולי
 31 טמאה מת ומוקמין טמאה מת באתריה מה
 32 בשאר כליים טמאה שבעה אף גבי מפץ טמאה

33 ד: **אילא** למ"ד דון מיהא ומיהא. דמילתא דילפנין
 34 ליה מילתא אחריתי אחריתי לכל מילי דתינין ליה
 35 מיהא מפץ במת לטמאה שבעה מנלן (השתא)
 36 בגד ועור דמת איצטרך ד' ואין לשרץ היה מגור'
 37 אמיאן טמאה ערב הוא דאית ליה: **ובבסמא**
 38 בגריסי וגו'. ויזירת התובת הוא ליה לאמרין
 39 ביה דון מיהא ומיהא.

40 **וכתיב** ביה **בשכבת** ודע וקל בגד וקל עור אשר יתה עליו **שכבת** ודע בגד ועור דכתב רחמנא
 41 **במת** **למה** לי **ש"מ** לאפניו והוי מופנה משני צדדיו הניחא למ"ד דן מיהא ואיך באתרא אלא
 42 למ"ד דון מיהא ומיהא מאי איכא למימר אמר רבא אמר קרא **ובבסמא** ביום **השביעי**
 43 **כל** **דמאות** **שאחם** **מממאין** **במת** לא יהו פחותין **משכבת** ותנא שו' ורגל תיב ברשות הרבים
 44 מנלן וחומו' ומה פרו' שפרשות הניקא אינו משלם אלא חצי ניקא ברשות הרבים תיב' שו' ורגל
 45 **שפרשות** הניקא משלם נוק שלם אינו דין שפרה"ר תיב אמר קרא **ובער** **בשדה** **אחר** **ולא** **בור**"ר

51 חסד
 52 מדי

בבא קמא. כיצד הרגל – פרק שני דף כו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
 תוספות

מִיָּדִי בוליה נוקא קאמריין. ואיז וביער ע' לנמיך אקא לפטור דקוק שלם ממי חתי לא פירכא דיא דאי לאו בשהה אחר מעילא זיעבת און שלם ברשות הרבים בלא קל וחומר: **וְלֹא** תהא שן ורגל כו, ואיז הא אמר כספו של זה ולא כספו של אחר ויל דאין למעט מכספו אלא חצי נוק משתלם מגופו וכספו של זה חצי נוק מגופו ולא של אחר ובאן

אם היה בחצר היצוק חצי נוק הנה משתלם מן העליה לא היה בחצר היצוק חצי נוק הנה משתלם מן הרגל ברודר הנה משתלם מגופו כמו קרן ואיז היכי נגמר הקא מקורו מה לשון ורן וזאנפילו חיצו היצוק לא משלם אלא חצי נוק שכן אין משתלם מן העליה ויש לומר צרוחת זיכוחו משתלם מן העליה לרב פפא (לעיל א) ואין משלם אלא חצי נוק ואיז א"ת אין שן ורגל בחצר היצוק חצי נוק אמאי איצטריך כספו של זה ולא כספו של אחר דהשתא ק"ו לדלעל ליכא ויל דאי לאו כספו הנה כמקורו פיקין ק"ו דהקא מייקל בתשלומין הנה עברין ק"ו דחומר דלעיל דמקמי בתשלומין. **וְיֵהָא** אדם תויב בכופר. מלא תקוח שור לנפש רוצח לא נפקא דהתיא (אמר) דאיצטריך דלא תשקול מניה מנייה למפטרות כדאיצטריך בפירק אלו גערות תמוכות דל (ה) תהקא איירי שיצדק וישלם כופר כמו השור ודמתנא דבי תוקפא (שם דף לז) לא נפקא אלא לפטור בשוגג בלא מתכוין כמו דמתוין במתוין שזוה נהא אבל כופר באדם כל זמן ואלא אישכחן דפטומו בשום מקום לא מעוין למלף מניה כלל.

עֲלִיוֹ ולא על האדם. פירק תרוביל (למקור דף פג) דרשש לנפש רוצח אי אקא לוקח שופר אכל אקא לוקח כופר לראשי אקרים ופרקי והאי מבעי ליה דאמר תתקנא לא תעביד ביה תריסי דלא תשקול מניה ממונא ונתקטלה לאו בכופר דהקא איירי דאי"ב תוקח ליה לשני הווא מעלוזי וזאי על האדם נפקא אלא איירי במונן אחר תבוי מיתה וקעי מקרא כדקעי באלו גערות (תמוכות דף לז) דקבעי בני דהיחיד לא יקיה אסוק דמלא יקיה אסוק נפקא אלמא ס"ד דמירי במונן אחר תבוי מיתה.

איניו דין שתיב דר' דברים. ואיז מה לאדם שכן מועד מתחילתו ויל דנוקי אדם מנוקי אדם

רגל שרדסה כו. הוא הווי בשן דהיה דאורחה תוקח חצי למבעי אכל בור ואש ממעקה מעקלי מנו אדם.

או דלמא קרן כוונתו להזיק. תימיה מאי מספקא ליה פישטא דקרן ומקרא מהאי טעמא דליכא למישר דמקורו בקי' לזיף שאין מועד מתחילתו והשתא לא שייך למפרך (בפרשיטין) במתחילתו דאדם זיכוח שמועד מתחילתו ופטורי ממופר ועוד היכי חייב מקרא דקרן שן זיכוח ברשות הרבים: **לֹא** משום דקבר לה כרבי יוסי הגלילי. ואיז אפי' לרבי יוסי הגלילי מקורו גמר ומה שן ורגל דפטורין ברודר חייבין בחצר היצוק כופר שלם קרן לא כיש ויל דאם היה חופר חלוק נוק דמפרט ברודר לא הנה שייך למדון ק"ו **איכאמא** איכא כופר בגלגל. והא דפליגי אבי

דרכא פקיע כו שנהא איבעה ותקשה (למקור דף מא. ועם) בגלגל שרדסה על גבי חילוק בחצר היצוק דלרביא לא משלם כופר אליכא דהווא תנא איירי ולא משום דקבר רבא רבא: דהאי

חצי נוק האמר. דתימיה ב' קרן דהא מקורן מימיה לה וקרא כבשדה אחר לחיובי ביה ברשות היצוק נוק שלם אקרי דרבי משמע בשדה אחר נוק שלם כספו של זה. קרן ושלם מיטב שדחה ומיטב ברמו ושלם לגמרי משמע אמר קרא יצונו. דקרא יחידא הוא ודבוחבו וזכחו את כספו וגם את הפות אלא לרשעא אטא דאין ברשות הרבים נמי תיבוי וזאי אדם

תיב כופר. בלאו כבוד ולא אחרו ביה דלימיה בר שטחו ולא שור בעמיתו של עגליה פתח' היצוק בתקלה ארבעה דברים. צער ריפוי שבת ובושת אלא קו לחידושי תיב כופר. היכא דקטליה אדם שתיב בו' עליו ולא על האדם. על נוק שור משלמין כופר אבל על נוק אדם אין משלמין כופר אלא או מיתה או נזלה: איש כי יתן כוס בעמיתו איש בעמיתו. הוי ברין ותיבת מומין ולא שור בעמיתו של עגליה פתח' היצוק דהויא דרגל בחצר היצוק הוא: הקא נמי לא שניא. דרגל מוגרת מתחילתו היא לחלק ולרדסה. לאו משום דקבר רכבי יוסי הגלילי. דאמר בפירקין דלוקח דף טז) אם משלם חצי כופר ברודר: ופיית' ליה. רבי טרפון לרשות היצוק כופר שלם: ס"ו בגלגל. כי היכי דמגר לקרן חם לעגון וקבא שבתוין ורבי: נגמר לה מה שן ורגל שפטורין ברשות הרבים לגמרי ברשות היצוק כופר שלם קרן שברודר חצי כופר כו יוסי הגלילי אינו דין שברשות היצוק כופר שלם מדומער ר' טרפון חייב אלמא איכא כופר בגלגל דאי לאו הכי מבני מימיה לה. פתוחין דרגל מימיה לה. ולעולם אכל כופר בגלגל ורבי חצי כופר ברשות היצוק שבתוין ורבי: נגמר לה מה שן ורגל שפטורין ברשות הרבים לגמרי ברשות היצוק כופר שלם קרן שברשות היצוק כופר שלם: שכן באש. האמר בכופר שאינו כאלו באדמתיין בפי' (דף י"ג. עפ"ה). שפטור באש ותיב בגלגל ומימיה לה חייב מה רגל ברשות הרבים פטורה מכלום חלוק ברשות היצוק כופר שלם קרן שן שברודר חצי כופר כו: שכן נבחר. שאם היה גדי טמון בקש או במרעוף ותגלגול תפל לבור חייב כבליים. פטר ברוח את הבור ומכלים דרגל מימיה לה ובפרשיטין: כבליים טמונים. דרגל מימיה לה א"ל רב אהא מדפתי בו' מה ליצוקן דרגל שכן ישנו בגלגל. תימיה בכופר שאינו בגלגל: **מתני'** סיפא את עין הבור. אפי' בשוגג. **גמ'** מה כלים ארבעה דברים אל. דלא שכיח כההו א"ת מה כלים את עין התיבוי. בשוגג נוק אין ארבעה דברים אל. דלא אלמתיי ארבעה דברים אלא או מויד או קרוב למיוד וקושיא דר' יוכיבן אישמי' (שמות כא) דהקא כתיב ריפוי ושבתי: מנתני

דיאיא כופר בגלגל דאי א"ל ליפא כופר בגלגל ותנא מניצוקן דרגל מימיה לה לפרוהו מה ליצוקן דרגל שכן ישנו בגלגל אלא לאו ש"מ כופר דרגל מימיה לה אלמא איכא כופר בגלגל שמעו מניה: **מתני'** אדם מועד לעולם בין שוגג בין מויד בין ער בין לשן סיפא את עין חבירו ושיפר את הכלים משלם נוק שלם: **גמ'** קתני סיפא את עין חבירו ודימאי דשיפר את הכלים מה התם נוק אין ארבעה דברים לא אף סיפא את עין חבירו נוק אין ארבעה דברים לא

מנא

האי מיבעי ליה ליתן צער במקום נוק. ורפי' ושבת ובושת מצער לפי'ן דתיבי
מקום נוק כדמשמע ודבדבלי (למקו' דף פה) דאמר רב' וכולן תיבי'ן משלומין
במקום נוק. מנהי' מילי אמר רב ר' חייב' שהיה דרבא אמר קרא פצע תחת פה כו משמע
דכחלו' לפי'ן מצער ולרב פפא דאמר הקם אמר קרא ורפא ורפא ליתן רפי' במקום נוק
כחלו' לפי'ן מריפי' ואי' תהא משמע דצער

שלא מקום נוק פשוט טפי דאיצטריך קרא
לצער במקום נוק ובפרק החובל (שם) משמע
איפא' דאמר צער שלא במקום נוק דמשלם
מאן תנא ור' ירמ' ור' הלל במקום נוק דלוקן הייט
במקום שלא עשה ורשם כדקתני כווא' על
צפתיו וצער שלא במקום נוק דהא' הייט על
כפרו שניבר רישמו' לא' אפתייה' מספיק'
וצער במקום נוק דהא' כנו' פשוט ודו' ושיבר
רגלו דאפתייה' מספיק' דהווא' לא שמעין' ליה
לא בתורה' ולא מקוה'

ש"מ תרמי'. ואי' לעיל אמרין סימא עני' של
חבירי בשוגג' אם באונס נוק אין ד' דברים
לא צער נמי לתיבי' דבהווא' קרא דמריבין נוק
כתיב נמי צער ור' ירמ' ור' הלל מה ומציון למפטר שוגג
פטרין לוקן מוקמי'ן דהאי קרא דמריב' שוגג'
דקא' נוק דאריב' ביה עייר קרא ולא צער
לעני' עבד פלוגתא דרשב"ג ורבנן . תימא
דבפי' דהאי שנתין וף כו: ועם יד'
מיבעי מוקמי' רבנן וזו' ותימא להושיט יד'
במעי' שפחה וסימא עבד' שבמעייה' דפטר שמוס'
שלא נתפון לעני' והני' לא נתפון ור' ירמ' ור' הלל
פטריו' רבן אלא הדי' דלא נתפון לעני' וגם
נתפון לוקן עבד' כי' הדי' דלא נתפון
לעני' אפי' שנתפון לטובה' או לא נתפון
לטובה' אפי' דלא נתפון לעני' לא:

בשגגה מכלל גדול ודיעה. משום דבגדי' בלוח
כתיב טובא בשגגה דריש לך ודא גבי'
חלב אפי' דכתיב ביה בשגגה לא תשיטין לתיקה'
לו ודיעה ומתאי וטקא נמי ממעטי'ן ברש' אלו' תו'
הגלילי (מכות דף: א) שם ר' אלא' אומר מותר
במשגגה לבגדי' גלות אפי' דבגי' שבת ע"ו' כתיב
בשגגה ומתיבי'ן אומר מותר כפרך כלל גדול
(שבת דף: ח) שם ר' **נתפון** לזרוק שמים וז'
ארבע כו: לעני' שבת פטור ואפילו לאבי' המחייב
כפרך ככלל גדול (שבת דף: עג) היינו נתפון לזרוק
שמים ומצאו ארבע דמיקא' דנתפון לחזק'
התולש ותתק' מותר ודיני' ששבור' תלוש'
ונמקא' מחובר דאי' נתפון לזו' ותתק' זה היינו
משמע' כדומיב' כפרך פסק אבל (כיריות דף: ט)
פרי'ת למתחוב לזרוק כו: לשון ראשון פ"י

בקונטרס פרט למתחוב לזרוק ב' זרק ארבע ודל' ותי' בכלל ב' חיד וטפי' תיחא וקפ'ש ודל' ותי' בכלל מבח' ואם ותי' דתי' לעיל מיה' מלפרש' פ' חיד דתי' בתריה ואי' אמאי
איצטרך לתיב' גלות נתפון לזרוק שמים ורק ארבע דמתקא' ס"ד פטור ולפטור ממתנה ראי' לא אתיא דפשיטא' שגוג' פטור ממתנה ור' ירמ' ורבנא' צדיה' דריש כאלו' תו' והגליל' (מכות דף
ז: ושם י"ה אשור) פרט למתחוב לזרוק בעד' זה ורק בעד' אחר ומתאי קרא' תוף פטרין אפי' נתפון לזרוק שמים ורק ארבע וליפרושי' אחרון שפירש' בקונטרס שפטור מגלות קשה קצת
דבפרק אלו' תו' והגליל' אמר' אם פתע' בלא איבה ותרפו' פ'ט' לשונא' בלא צדיה' פרט למתחוב לזרוק בעד' זה והלבל' ותי' אחר ואשר' לא צדה' פרט למתחוב לזרוק שמים ורק ארבע
והשתא' ממש' לא צדה' דכתיב בריש ואלה המשפטים ליה ליה למעטי' הווא' דמי טפי' לפטור כגון נתפון לזרוק בעד' זה שלא נתפון לצד התרע' ור' ירמ' משום דהתחיל התנא' לזרוש'
קרא' ודבל' צדיה' עסק ברישא' נתפון לזרוק בעד' זה דררעה' לחזיר' הפשוט תחילה (אי' אמאי' איצטרך כאלו' תו' והגליל' מבשגגה לפטור נתפון להרע' בהתקנה' ותרע' הקא' ע"כ היינו
או נתפון לצד' בעד' זה ורק בעד' אחר או נתפון לזרוק שמים ורק ארבע ור' ירמ' והתם איצטרך כגון שהיו בהקמה' הקא' זה בעד' זה אי' כסבור' בהקמה' ומקא' אדם ותימא' דהא' פליגי'
כ"ו ורבנן בנישמט' התירול' מקחו' מון' העץ המתבקע' דמר' מתייב' בהאי' ומ' מתייב' בהאי' בריש' בתי' אלו' תו' והגליל' אמאי' היינו ותי' אחר ותי' כגון נתפון לזרוק שמים ורק ארבע ששבור' לביקע' עצים'
שלפניו והלך למדוקו' **ואמר'** כהן ורק כלי מראש הגג כהן רב' ורסין' דרבא' כספקא' ליה לעיל' (דף י"א) א' כהן מעשרא' אולי'ן או יא' קא' ומעשר' מרבה' כשווא' רב'
קרנ' וסילקו'. פירש' רב' אלפס' דרבה' לשמעה' דלית' ליה דינא' דגרמי' בריש' התול' קמא' ולמקו' דף: צ) ולר' י' נראה' דהוא' דקא' בניקין' ודא' ופטור' לכלבי' עלמא': **ר'רן** תיעוק' מראש' כו: לא
דמי' לתרג' מרסיף' דפטור' לכלבי' עלמא' כאלו' תו' והתפרש' (שחרירין דף: ע"א).

מנהי' מילי. דוקו' תיבי' אפילו' שוגג' פצע תחת פצע. קרא' ותיחא' ודא' לתק' דרישה' דהא'
כתיב' כי' יתן' מום' בעימתי' כאשר' עשה' וגו' וקרה' והכרה' דרשי'ן כדחובל' ולמקו' דף: פ"ה:
במקום נוק. דאפי' דיכא' דאיכא' נוק משלם' נמי' צער' דלא' מיקא' צער' דאמרי'ן רחוקא'
היינו' כדלפי'א' נוק' כגון' כווא' בשפיר' על' צפתיו' ודלא' אפתייה' מספיק' ולתק' דרישה' מספקין'

מנא' הני' מילי' אמר' חזקה' וכן' תנא' דבי' חזקה' אמר'
קרא' פצע' תחת' פצע' לתיבי' על' השוגג' כמזיד' ועל'
האונס' כרצון' האי' מפעי' ליה' ליתן' צער' במקום' נוק'
א"כ' לכתוב' קרא' פצע' ופצע' מאי' תחת' פצע' ש"מ'
תרתיו' אמר' רבה' היתה' אכן' מונחת' לו' בחיקו' ולא'
היבר' בה' ועמדו' ונפלה' לעני' נוקין' תיבי' לעני' ארבע'
דברים' פטור' לעני' שבת' מלאכת' מחשבת' אסרה'
תורה' לעני' גלות' פטור' לעני' עבד' פלוגתא' דרשב"ג'
ורבנן' דתניא' הרי' שהיה' רבו' רופא' ואמר' לו' כחול'
עני' וסמאה' תתור' לי' שני' והפליה' שחק' פאדון' ונא'
הייתו' רשב"ג' אומר' ושיחתה' עד' שיחפיו' לשחתה'
היבר' בה' ופטר' ועמדו' ונפלה' לעני' נוקין' תיבי' לעני'
ד' דברים' פטור' לעני' גלות' תיבי' דאמר' קרא' בשגגה'
מכלל' דהיה' ליה' ודיעה' והא' הויה' ליה' ודיעה' לעני'
שבת' פטור' לעני' עבד' פלוגתא' דרשב"ג' ורבנן' נתפון'
לזרוק' שמים' ורק' ארבע' לעני' נוקין' תיבי' לעני' ד'
דברים' פטור' לעני' שבת' מלאכת' מחשבת' עניין' לעני'
גלות' אשר' לא' צדה' אמר' רחמנא' פרי' לנתפון' לזרוק'
שמים' ורק' ד' לעני' עבד' פלוגתא' דרשב"ג' ורבנן'
נתפון' לזרוק' ארבע' ורק' שמונה' לעני' נוקין' תיבי' לעני'
ד' דברים' פטור' לעני' שבת' באומר' כל' מקום' שתתעצ'
תנח' אין' או' לא' לעני' גלות' אשר' לא' צדה' פרי'
לנתפון' לזרוק' ארבע' ורק' שמונה' לעני' עבד' פלוגתא'
דרשב"ג' ורבנן' ואמר' רבה' ורק' כלי' מראש' הגג' וכן'
אחר' ושבור' במקל' פטור' מאי' טעמא' מנא' בריא'
תבר' ואמר' רבה' ורק' כלי' מראש' הגג' והיו' תחתיו'
קרים' או' פסתות' בא' אחר' וסלקן' או' קדם' וסלקן' פטור'
מאי' מעמא' בעינו'א' דשיריה' פסוקי' מפסקי' גיריה'
ואמר' רבה' ורק' תינח' מראש' הגג' וכא' אחר' וקבלו' בסוף' פלוגתא' דר' יהודה' בן' בתריא'
ורבנן' דתניא' הבהו' עשרה' בני' אדם' בעשרה' מקלות' בין' גבת' אחת' בין' גבוה' אחר' זה' כולן'
פטורין'

מנא' הני' מילי. דוקו' תיבי' אפילו' שוגג' פצע תחת פצע. קרא' ותיחא' ודא' לתק' דרישה' דהא'
כתיב' כי' יתן' מום' בעימתי' כאשר' עשה' וגו' וקרה' והכרה' דרשי'ן כדחובל' ולמקו' דף: פ"ה:
במקום נוק. דאפי' דיכא' דאיכא' נוק משלם' נמי' צער' דלא' מיקא' צער' דאמרי'ן רחוקא'
היינו' כדלפי'א' נוק' כגון' כווא' בשפיר' על' צפתיו' ודלא' אפתייה' מספיק' ולתק' דרישה' מספקין'

מנא' הני' מילי. דוקו' תיבי' אפילו' שוגג' פצע תחת פצע. קרא' ותיחא' ודא' לתק' דרישה' דהא'
כתיב' כי' יתן' מום' בעימתי' כאשר' עשה' וגו' וקרה' והכרה' דרשי'ן כדחובל' ולמקו' דף: פ"ה:
במקום נוק. דאפי' דיכא' דאיכא' נוק משלם' נמי' צער' דלא' מיקא' צער' דאמרי'ן רחוקא'
היינו' כדלפי'א' נוק' כגון' כווא' בשפיר' על' צפתיו' ודלא' אפתייה' מספיק' ולתק' דרישה' מספקין'

מנא' הני' מילי. דוקו' תיבי' אפילו' שוגג' פצע תחת פצע. קרא' ותיחא' ודא' לתק' דרישה' דהא'
כתיב' כי' יתן' מום' בעימתי' כאשר' עשה' וגו' וקרה' והכרה' דרשי'ן כדחובל' ולמקו' דף: פ"ה:
במקום נוק. דאפי' דיכא' דאיכא' נוק משלם' נמי' צער' דלא' מיקא' צער' דאמרי'ן רחוקא'
היינו' כדלפי'א' נוק' כגון' כווא' בשפיר' על' צפתיו' ודלא' אפתייה' מספיק' ולתק' דרישה' מספקין'

מנא' הני' מילי. דוקו' תיבי' אפילו' שוגג' פצע תחת פצע. קרא' ותיחא' ודא' לתק' דרישה' דהא'
כתיב' כי' יתן' מום' בעימתי' כאשר' עשה' וגו' וקרה' והכרה' דרשי'ן כדחובל' ולמקו' דף: פ"ה:
במקום נוק. דאפי' דיכא' דאיכא' נוק משלם' נמי' צער' דלא' מיקא' צער' דאמרי'ן רחוקא'
היינו' כדלפי'א' נוק' כגון' כווא' בשפיר' על' צפתיו' ודלא' אפתייה' מספיק' ולתק' דרישה' מספקין'

מנא' הני' מילי. דוקו' תיבי' אפילו' שוגג' פצע תחת פצע. קרא' ותיחא' ודא' לתק' דרישה' דהא'
כתיב' כי' יתן' מום' בעימתי' כאשר' עשה' וגו' וקרה' והכרה' דרשי'ן כדחובל' ולמקו' דף: פ"ה:
במקום נוק. דאפי' דיכא' דאיכא' נוק משלם' נמי' צער' דלא' מיקא' צער' דאמרי'ן רחוקא'
היינו' כדלפי'א' נוק' כגון' כווא' בשפיר' על' צפתיו' ודלא' אפתייה' מספיק' ולתק' דרישה' מספקין'

מנא' הני' מילי. דוקו' תיבי' אפילו' שוגג' פצע תחת פצע. קרא' ותיחא' ודא' לתק' דרישה' דהא'
כתיב' כי' יתן' מום' בעימתי' כאשר' עשה' וגו' וקרה' והכרה' דרשי'ן כדחובל' ולמקו' דף: פ"ה:
במקום נוק. דאפי' דיכא' דאיכא' נוק משלם' נמי' צער' דלא' מיקא' צער' דאמרי'ן רחוקא'
היינו' כדלפי'א' נוק' כגון' כווא' בשפיר' על' צפתיו' ודלא' אפתייה' מספיק' ולתק' דרישה' מספקין'

מנא' הני' מילי. דוקו' תיבי' אפילו' שוגג' פצע תחת פצע. קרא' ותיחא' ודא' לתק' דרישה' דהא'
כתיב' כי' יתן' מום' בעימתי' כאשר' עשה' וגו' וקרה' והכרה' דרשי'ן כדחובל' ולמקו' דף: פ"ה:
במקום נוק. דאפי' דיכא' דאיכא' נוק משלם' נמי' צער' דלא' מיקא' צער' דאמרי'ן רחוקא'
היינו' כדלפי'א' נוק' כגון' כווא' בשפיר' על' צפתיו' ודלא' אפתייה' מספיק' ולתק' דרישה' מספקין'

מנא' הני' מילי. דוקו' תיבי' אפילו' שוגג' פצע תחת פצע. קרא' ותיחא' ודא' לתק' דרישה' דהא'
כתיב' כי' יתן' מום' בעימתי' כאשר' עשה' וגו' וקרה' והכרה' דרשי'ן כדחובל' ולמקו' דף: פ"ה:
במקום נוק. דאפי' דיכא' דאיכא' נוק משלם' נמי' צער' דלא' מיקא' צער' דאמרי'ן רחוקא'
היינו' כדלפי'א' נוק' כגון' כווא' בשפיר' על' צפתיו' ודלא' אפתייה' מספיק' ולתק' דרישה' מספקין'

בבא קמא. המניח – פרק שלישי דף כז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רש"י

1 פטורין. דבעינן שיכיר כל נפש אדם כל הנפש ואין כאן מכה כל הנפש ופטורים ממיתה
 2 לר' יהודה בן בתרא חייב זה שקיבלו בסיף מפני שקורב את מיתתו: בא שור. מוגה:
 3 וקבלו בקרניו. ומת: פלוגתא דר' שמעאל ורבנן. לענין סופר לר' שמעאל דאמר סופר
 4 במזיק שימני משלם סופר אבל לרבנן דרשימנין בנזק האי לא נזהר ליה דמיס ופטור:
 5 ונתקע באשה חייב בד' דברים. וכוון שקבל ברוח
 6 מצויה דרוחן ליה קרוב למיזיה ויכביחתי לא קנה.
 7 אע"פ ששינוי (במדת דף גג) הלא בעל יכחיתו בין
 8 בשוגג בין במזיד קנה חיה מיני חיובא ונתחייב
 9 בליאתי אשה אתרת אלא זה לא נתחייב לשלם
 10 ביאה הלכה כן קנה ואם הוה גזעיה אחר מן
 11 התרוין בה מאמר פסקה עליה ואם נתהפך.
 12 (לאחר) שהתחיל לנפול דנתכוון לנפול על
 13 האדם והנאחז: חייב אף על תבשת אע"פ שלא
 14 נתכוון לשם שבת: על לבו פתא פטור. שהיה לו
 15 לטלוקה חייב. דהא דלא סלקה סבר אתבעינה
 16 ליה בדינא ופרע ליה כבש עליה. וחקקפו שם עד
 17 שמת חייב. דה"ק ליה אם תרצה קרע ושלם
 18 אכל פרש לו ע"מ פטור: עבדו מנופו דמי. ואם
 19 הניח אדם גחלת על לב עבדו פטור שהיה לו
 20 לעבד לטלוקה: שורו כמפוזי. שאין בו דעת
 21 לטלוקה וחיוב:

קסג
תוספות

1 **כבש** עליו כו. באלו תו הנשקפין (סנהדרין דף עז) ושם מפרש דרישא נקט כבש לרבותא
 2 וסיפא נקט דחופ לרבותא:
 3 **קָרַע** כסותי חייב. תימה היכי מייזי ראהו דלמנו שאני חבא שהיה לו להסיח הנחלת מעל
 4 בגדו דתע מדנקט רבה על בגדו חייב מכלל דעל שפורי פלוגתא לקפון (דף גכ) הן
 5 סמא ואז עיני אפי' על מנת לפטור חייב אלא
 6 ע"כ על בשור פטור משום שהיה לו להסיח כמו
 7 בעל לבו ומת דיל דקא פשיקא ליה דמעל בשור
 8 וסיד הנחלת ומעל בגדו לא חייש ולא איצטרך
 9 לאחזרי ראיא אלא פטור תאמר בין שמניח על
 10 בגדו והוא שוחק א"כ דעתו הוי שיפטר דקא
 11 אשכחן אפי' במצוה לקרוע לחיוב:
 12 **הַלְוִי** נחלת על לב עבדו כו. כשעבד פטור ורוב
 13 עומד אצלו אפריד דפרדשיתו לעל ורף
 14 ככ דיה ויהיה ומייזי שלא מת המעבד אלא חזק
 15 ולהכי מספקא ליה שפא לא יודע תרב לטלוק
 16 מפני שישלם לו דמי נזק:

הדרן עלך ביצד הרגל

17 **הַמְנִיחַ**. ואיכא נמי דקרו לביצתא כדא ולבדא
 18 ביצתא. תרווייהו צריכי שאם התנה
 19 לתת לו בד הוקנה לו בסדר ומתחייב הולקת לתת
 20 דמיס כולל הולקת לומו לא נתן לך דמיס אמ לא
 21 נתן לו חבית דקרו ליה לחביאתא כדא לפי שהוא
 22 מתוקף לאו אולקין בטר רובא ואם התנה לתת לו
 23 חבית ונתן הולקת דמיס יבול לומו לו המוכר לא
 24 נתן לך אלא בד דקרו לכדא חביתא ולא אולקין
 25 בטר רובא ואומר רית דאפי' רב דאמר בפרק
 26 המוכר פירות (כ"ב דף עב. ושם ר"ה וליחוס) ולקמן
 27 בהפרה (דף ע"ג) וזלכין ומצאן גנחן חרוב גבי
 28 המוכר שור לחברו ומצאן גנחן חרוב חבא מודה
 29 שיקבל המתוקף לומו למוציא אע"פ שהרוב
 30 מסייעך לא תוציא מפני דמון קסין לי בנפשי
 31 שאני מן המיעוט אבל ממוצא גנחן לא מצי אמר
 32 מוכר קים לי בנפשך שאתה מן המיעוט דובני
 33 לנכסותא דאדרבה יאמר הולקת למוכר אתה
 34 לטענתו דקסין לי בנפשי שאני מן הרוב דובני
 35 לדקא וא"ת ונתני א"ר דמי כדא א' דמי חביתא
 36 כדפרקי לקמן בריש הפרה (שם) ובתמכור פירות
 37 (כ"ב דף גכ) ונתניו אי דמי רדא לרדא ושם
 38 אפרש בע"ה דאפילו לרבנן דפלגיני ארי ויהיה
 39 בהמוכר את הספינה (שם דף ע"ג) וכן מבי דהצמד
 40 לא מוכר בהקד' דלית ליה הדימים מודיעים פריך
 41 ו"ל דלא שייקא חבא הודעת דמיס דקדורים
 42 דמי תבד לדמי חביתא א"ר שנקבר לו ברים א'
 43 חביות שוה מאתים וזו אלא שיקר לומו בה
 44 הודעת דמיס בלא מייזי יראת ליה וזי ולא
 45 שיקר לומו שקול כדן בחוק ולקפיים דגרסי
 46 בהפרה ובתמכור פירות אי דליתנהו הנהך וזי
 47 פריך לאוקמי שיש לולוקת מעת המוכר והקנה
 48 לו אבב כקרקע או אחר כך הולדו כבדים והחביות
 49 דרוב אם הדימים מסייעין לרוב אלא משום דמתניחין מוכחא דבא להשמיענו דלא אולקין בטר רובא דכר והחבית תרא נגיהו ולפי זה אמר טפי אליבא דרב מאלבא דשמואל
 50 מדשמעין דלא אולקין בטר רובא אלא חבא שהדימים מסייעים למתוקן ולא שמעין דן במקום דאין הדימים מסייעים

הדרן עלך ביצד הרגל

1 **הַמְנִיחַ** את הפר ברה"ר ובא אחר ונתקל בה ושברה פטור ואם הונק בה בעל החבית
 2 חייב בגנוק: **גמ'** פתח בכך וסיים חבית ויתנן נמי זה בא חביתו וזה בא
 3 בקורתו ושברה פדו של זה בקורתו של זה פטור פתח חבית וסיים בכך ויתנן נמי
 4 וזה בא חביתו של יין זה בא פדו של דבש כמדקה חבית של דבש ושפה זה יינו
 5 והיציא את הדבש לתוכו אין לו אלא שפורו דבש וסיים בכך חבית אמר רב פפא חיינו
 6 חיינו חבית למאי נפקא מויהא למקח וממכר היכי דמי אולימא באתרא דכדא לא
 7 קרו חבית וחבית לא קרו פדא הא לא קרו לא לא צריכא דרובא קרו לה לכדא פדא
 8 ולחביאתא חביתא ואיכא נמי דקרו לחביאתא פדא ולכדא חביתא מהו דתימא זיל בתר רובא
 9 קמ"ל

אי נמי הכי פירושו מהו דתימא זיל בתר רובא אע"פ שהדימים מסייעים למתוקן קמ"ל דה"ה דמי מצי למימר איפכא מהו דתימא זיל בתר חוקה אמר

דרוב אם הדימים מסייעין לרוב אלא משום דמתניחין מוכחא דבא להשמיענו דלא אולקין בטר רובא דכר והחבית תרא נגיהו ולפי זה אמר טפי אליבא דרב מאלבא דשמואל

מדשמעין דלא אולקין בטר רובא אלא חבא שהדימים מסייעים למתוקן ולא שמעין דן במקום דאין הדימים מסייעים

קמ"ל

הדרן עלך ביצד הרגל

22 **הַמְנִיחַ** את הכדו ושברה פטור. במגירא מפרש
 23 שמעא ואם הונק בה. נתקלה בעל החבית חייב
 24 מפרש בגמ': **גמ'** נשפח כדו של זה בקורתו
 25 של זה פטור. שלשינוי רשות לחלה פתח
 26 חבית. דקתני זה בא חביתו. וסיים בכך. דקתני
 27 ושברה כדו של זה כו. והצייל את הדבש לחביה.
 28 מפני שהדבש דמי קרמי: כדרי. כשאר פועל
 29 ואין בעל הדבש משלם דמי חיה פתח כבד.
 30 דקתני וזה בא כדור של דבש וסיים חבית
 31 דקתני נסדקה חבית של דבש: לטקח וממכר.
 32 שבדי המוכר לתת לו איזה שירצה ואפילו
 33 התנה עמו חבית ומשמעו גדולה נתנו לו כד
 34 שהיא קטנה

אין

25 **הַמְנִיחַ** את הפר ברה"ר ובא אחר ונתקל בה ושברה פטור ואם הונק בה בעל החבית
 26 חייב בגנוק: **גמ'** פתח בכך וסיים חבית ויתנן נמי זה בא חביתו וזה בא
 27 בקורתו ושברה פדו של זה בקורתו של זה פטור פתח חבית וסיים בכך ויתנן נמי
 28 וזה בא חביתו של יין זה בא פדו של דבש כמדקה חבית של דבש ושפה זה יינו
 29 והיציא את הדבש לתוכו אין לו אלא שפורו דבש וסיים בכך חבית אמר רב פפא חיינו
 30 חיינו חבית למאי נפקא מויהא למקח וממכר היכי דמי אולימא באתרא דכדא לא
 31 קרו חבית וחבית לא קרו פדא הא לא קרו לא לא צריכא דרובא קרו לה לכדא פדא
 32 ולחביאתא חביתא ואיכא נמי דקרו לחביאתא פדא ולכדא חביתא מהו דתימא זיל בתר רובא
 33 קמ"ל

אי נמי הכי פירושו מהו דתימא זיל בתר רובא אע"פ שהדימים מסייעים למתוקן קמ"ל דה"ה דמי מצי למימר איפכא מהו דתימא זיל בתר חוקה אמר

דרוב אם הדימים מסייעין לרוב אלא משום דמתניחין מוכחא דבא להשמיענו דלא אולקין בטר רובא דכר והחבית תרא נגיהו ולפי זה אמר טפי אליבא דרב מאלבא דשמואל

מדשמעין דלא אולקין בטר רובא אלא חבא שהדימים מסייעים למתוקן ולא שמעין דן במקום דאין הדימים מסייעים

קמ"ל

1 **קמ"ל** דאין חולבין פטור אמר ר' ירוב. מימח מה שעם אין חולבין ליחי בקי מריני נפשות
2 כדארמין בפ"ק דסנהדרין (טו דף ו') ואשיה מייתי לה ביה קיז מריני נפשות ומה
3 דיני נפשות דמריני אמר ר' ירובא דאין פטר רובא דיני נפשות לא כ"ש ואפי' רובא דמיתיה
4 קמו אולין בדריני נפשות פטר רובא כדאמר בריש סורר מורה (סנהדרין טו סט) ויל דדקמ
5 גבי דריני שמיא חשיב ממונא דידהו כמי מניה
6 וליכא קמיה תהם אוקי ממונא בחוקת קמי
7 ב"ד דאין נפקי מניה אבל גבי שאר ממונא דאיכא
8 מישט וחקקה לא אולין פטר רובא: ה"י **אמאי**
9 פטור איבעי ליה לעינאי. אבל קל לא פריך אמאי
10 חייב בנזק כשהזק איבעי ליה לעינאי כדפרישמי
11 לעיל (ב"ב דף ר"ה הלכות) דיתרי יש לו לשמור
12 שלא יזיק משל אוקי וזק לא שריך פאן כל המעשה
13 ובא אחר ושקיה בו פטור (לעיל ב"ב דף כ"ג) ודבי אשם
14 לא אמר הכי והא דאמר (לעיל דף כ"ב) הניח
15 תמיני וכו' מבחין בעל הנזק פטור ולא אמר
16 איבעי ליה לעינאי ויל דדוקא במקום הליכותו
17 אמריני איבעי ליה לעינאי וקנה קשה חד דאמר
18 רבא לעיל ב"ב פ"ת כל רשות לסגני עליאו אמאי
19 איח ליה רשות לסגני לא בחקיה נמי איבעי לא
20 לעינאי כדמוכח בדפריה (למקן דף כ"ב) דרשור פסק
21 ביים פטור וליכא מלימור במפלא: ה"ד שאיכא
22 ויכלה לעבור אלא דרך עזרה דאי' כלבעשי נמי
23 איח פלי רשותא: **שמואל** אמר באפילה שני.
24 והא דרשמיני (דף כ"ג) ואי נתקל פשע עליה
25 לא כגון שנתקל מעצמו ולא נתקל בשום דבר
26 אבל הכא שנתקל מחמת משכול ולא איבעי ליה
27 לעינאי אטא הוא אמאי? ודלעיל (דף כ"ב) מוכיח
28 אונס כרעון פאדם המזיק מפצע חמת פצע אונס
29 נגזר לאו כ"י רחוקא והא דבידעלמי פטור אותו
30 שישן ראשון אם אחיז לשני הכא אצלו לישן וכן
31 בהגולא בתרא (למקן דף ק"ב) גבי תיח' וכן
32 אביהם פרה שאולה כסבורים של אביהם היא
33 וקבוחה ואבלתה משלמין דמי בשר בוגל שפך
34 נהגו אבל מה שהזיק לא דאנטיין וכן ובמתניתין
35 נמי גוף היה בעל חיה רשות ראשון ובעל חיה אחר
36 דאם בעל גמל חבית ובעברה חבית בקורה פטור
37 ורואה לדקוק אדם המזיק ומפטר אונס
38 (משום) שהיה חסידא מחדתניא בשלדו
39 האמונים (כ"מ דף כ"ט ד"ה וסבר) המעביר
40 חבית במקום לטעם ושבירה רבי יודיה אמר
41 שומר תם ישבע נושא שפך ישלם והשתא
42 מזהמיכי בשרא נושא שפך ופטר שומר תם ולא
43 מזהמיכי מטעם אדם המזיק ש"מ דהאגוס דכעין
44 גניבה אדם המזיק פטור ומפטר ר' יהודה נתקל
45 בגניבה אבל באונס שהוא בעין אבידה שהיא
46 קרובה לפשיעה יתיר כדארמין ובהשתא כ"מ
47 דף ע"ז דגניבה קרובה לאונס ואבידה קרובה
48 לפשיעה נראה אדם המזיק חייב דאי' לומר
49 שלא תתייבא אלא בפשיעה וכן משמע לעיל

1 אין חולבין כשטון אחר הריב. והכא דמסתפקא לן מילתא כגון רבא וכו' (למקן דף מו.)
2 המומר שור לחבירו ומקא נגזר לא אמרין פטר רובא ויל דלמרישה קנאו ותיי שעתה אלא
3 אמר מוציא מחבירו עליו והוא יגזול לומר לו שלחמיך מרובי לחי' כפרן ויית.
4 כשנכנסוהו ממכבו למכבוו מן העד והיהה בעד תמכבו אצל הקרו והביתוהו זה פניו לא
5 ראה אותה: **א"א** או **בשמואל** א"י רבי יוחנן.
6 שומעיהו דף פטע הלכך דוקא נתקל אצל שבר
7 כרעון חייב דוקא נתקל אצל שבר. כרעון ואח"כ
8 דזקוק תרסיס פטור בעל תרסיס דאיתו הוא
9 דאזק אנפשיה תמא רישא. נמי נתקל לפי שאין
10 דרך בני אדם כ"י. אמתיני מדרר דלא תמא
11 באפילה או בקרן ויית אלא אפי' באורה פטור
12 ונתקל דקסיא לך איבעי ליה עיני ומזיל אין
13 דרך בני אדם לחתובון פדריים: ותייב **שמואל**.
14 את ונתקל שלום. בשלמא **שמואל** כשמתעיה.
15 דמוקי למתניתין באפילה הא באורה חייב: קרא
16 דעציר. קרו ויית הסוכה בה בית הכז. והואיל
17 ובשרות עקביר. שמתנגם הית מן שבתקתה בית
18 הכז מליאה בני אדם היו הכאים משיבין
19 כליהם ברשות דרביים ומתעיהו עד שיבאו אלה
20 ה"י אפיו לרכובה שלש. מנהג דהיינו לגבות מן
21 דבועט את חבירו בארכובות של פועט ג' סלעים
22 לבשת לפי שזולתה בשת ממת הארכובה
23 מודריתת התי. לביקשה. ר'גול לסתקרת. ונאפ
24 של מתי שהיה בו את חבירו: שלש. שקרית.
25 סלעים לבשתו לכז חייב שאר הדריים: לפנדא
26 דקרא. בית דל פן משיירי: קופיניא. הברול
27 עצמו אצל הנקב. בשת. קנס הוא: נופא דעובדא.
28 דפנדא קופיניא: נירטא. בית מיס מוכסין
29 להשקות שורו: פאח פני. ק' הכאות הנה לו
30 להכותו שתיי גזול מיהי: כפנדא. היני בית ה'
31 לא קביר איניש דינא לנפשיה: ואפי' דן אמת
32 לא יעשה הוא לעצמו אלא יחך אצל דהייך
33 במקום דאיכא פסידא. או יחך לבי דינא
34 דאדאיל לבי דינא ואפי' קא דלי האי לא ידע
35 מאי דלי או שמע יכלו מהים מן הבור ואין לו
36 פריעו לזך דקא מפסיד ב' האי ונונא עבדי
37 איניש דינא לנפשיה: א' תיבנס. חבירה.
38 כנגביה ובסכר שאל תראה עליו כנגב: א"א
39 שבור את שניו. כלומר כן בחוקה וקשיא לרב
40 יודיה:

עמד
דעביר איניש דינא לנפשיה כי פלוגי היכא דליכא פסידא רב והיהה אומר לא עביר איניש
דינא לנפשיה כדיון דליכא פסידא ליוזל קמיה דיינא ר"ג אומר עביר איניש דינא לנפשיה
כדיון כדיון עביר לא טרה מתיב רב כהנא בן פג פג אומר אל תיבנס לחצר הכרד ליוזל את
שדך שלא ברשות שמא תראה עליו כנגב אלא שבור את שניו ואומר לו שלי אני נוטל א"ל
עמד

דמוכיה כפל מן הגז ברוח שאינו מטיה ואע"ג דברוח שאינו מטיה מפטר בה שומר תם כדארמין בסוף ארבעה ומשה (למקן דף מה) גבי ארבעה נכסו תחת הכלעים כו' ותיבין
לשלם דמי שור לכלעים חיון מושמר תם וכו' לא כגון דנטריה פוחתה דשומר תם כלתה לו שמירתו והכך לא כלתה שמירתן ומייתי מדר' יודיה דמועז מי ליח בשמירה
פוחתה דהיינו דלת שכולה לעמוד ברוח מטיה ואין ויכלה לעמוד בשאין מטיה אלא אע"ג דמפטר שומר תם מתיב בה אדם המזיק והיינו טעמא משום דהוי כעין אבידה ונתקל
הוי כעין אבידה ופטר שולח המזיק וכן מוכח בפרק הנוטל עצים (למקן דף ע"ז ע"ט) גבי טבח אונן שפסקל דרפירי' לגאן דפטר (בשומר) תם כמרייתא דקמיני' נתן בתוקה לשבח ונתלה
חייב מפני שהוא בנושא שפך אלא כ"י דמקשה אפי' בתום חייב כמו שומר שפך שחייב על האבידה ומיני אקיא מפני שהוא נושא שפך ולפיכך בשכר חייב בתום פטור דהוי כעין
גניבה ועי' תוס' כ"מ פ"ה וסבר ר"ב ע"ז ד"ה יחייב:

ל"ב שאין דרכן של בני אדם לחתובון פדריים. והא דתני (למקן דף כ"ב) שאין פטור דשור עינו למשה ומיבעי ליה לעינאי ספי מנאדם: **ל"ג** אמרו לרכובה שלשה. י"מ דלעני
בשכרשאל קאמר אבל אחריים הכל לפי המכיש והמתכיש ולר"י נראה דהיינו לגדול שבשכרשאל דמקא ודתיא דהנין בהחובל (למקן דף צ') כסורו נתון לו מאתמול וזו מוקף (למקן
ד' ע"א) לגדול שבשכרשאל:
מדאסר לביקנס שלא ברשות:

ל"ג נכסיה כנגבית בבבל. לאו נקסא אלא דין נקסא הוא כדארמין בהחובל (למקן דף ס') דמילתא דלית בה סרוון כ"ס לא עבדין שליחותיה: **א"א** שבור את שניו. שבור פסידא איחיי

קסו **בבא קמא. המניח – פרק שליש דף כח עמוד א – מותר מהדורת "אבן ישראל – (שטיינליץ)" תוספות**

1 עקף. בתמיה (כלומר וכי ונראה) ענינים שחשבוהו זו הונגת היא לישנא אחרתא עמך
2 הוה תשובה זו שאינה כלום: ברין. תבעיה לדין: אומרם לו. ביד שלו הוא נוטל מבעי
3 ליה מאי לאו. דהיי דעלוי מונע דאי תהו שבקי ליה גמית ודידה ליכא פסידא ומשלם
4 ליה כוליה בתם. לא תהו אידל לבי דינא אורכיכי מיתא ודילה וליה לא איה פלגא נוקא:
5 **לתיבא וזיתיו:** בגון אם תהו זה טעמו שהחצר
6 שלו וצריך זה לתיבא שטר מכירה שקראה
7 שקלו יתיב. והענין יובל: פתחב. מפצה רחב
8 בו. דהיי כענין: לא תהו כופר לשבו וכו' דרוש
9 לה בשל למי שרצה לשבו לקלקלו ולדות
10 עבר לישנא אחרתא לשב למי שדינו לדות שב
11 אל משפתחו ואינו רוצה לא תקחו. לצרכו שום
12 מונח בעבדא נגבא. ואיכא פסידא: עד הדינא
13 הדינא. דתיבא אם אחזינו יתן לו אשה (שמות
14 כ"א ותשמיא. שהיא גם חרוץ: אידא ורשא
15 להלקוח) ולתפישו דהיא אידא לא לנפשיה
16 דהיא: תא עבד תיבא. ויזקא לא רעיל בעמלא
17 הרדי כולה תביית אלקא לא עבדי ואישל ודינא
18 לנפשיה אפי' במקום פסידא: כשאיה יבולה
19 להציל ע"י דבר אחר. דברין קא עבדא אלקא
20 לא עבדי איניש דינא לנפשיה אפי' במקום
21 פסידא כי הךא בעבדא מוכח כל שעה
22 כשיבולה להציל ע"י דבר אחר. דלא דינא
23 עבדא: פרי' השליח "א"י. פשוטו על הובשת
24 ליקנות פורא וליתיב. יתח עמל וישב על דרך
25 הראשון דהיא דינא הוא דהיא אמרת מה שנתן
26 נתן אלקא חילוף בעמלא ויהי דרך עצלותו
27 דלא דינא הוא: קרובה ליה. לעצירת הישבין
28 סמך לאותו חז' והחוקק ליה. לאותן המוכחין
29 לצד האחר שהיו צריכין להקפד על סביבת
30 השדה והתחבא במקום השדה לא היה מסוכן
31 כל כך א"י. דלא חילוף הוא אמאי שלו לא
32 היעני: לפוטרן מן הפעשה. דאן פאה הנשאר
33 הפקר חשיבא ואע"ג דנקט לה איהו פטורה
34 ממעשר: חייב פקדט ובעוללות וכו'. אינע
35 דהפקר פטור מפאה ותנן (פ"א מ"ד) כל
36 שהוא אוכל תשקור חייב במעשר ובפאה אפ"ה
37 כי האי הפקר חייב בכל הני כדמפרש טעמא
38 בהגולו ענינים (למקו עד) דתיב ביה תעוב
39 יתרא: ופטור מפעשה. דלא כתיב ביה תעוב
40 יתרא אלקא הפקר כל דהו פטור ממעשר
41 כדנתן כל שהוא אוכל ותשקור חייב במעשה:
42 אלא ששנינו: כליו כמי. דרב מוקל למתנותין
43 בשל הפקר את מימיו הלפך נמצא שנוקט
44 כליו את בנימנו: כל בנימנו של זה תהי בי שורו:
45 אכל

1 **וא'** בתם אמאי חייב. בשלמא אי אידי במועד על לו להתחייב שאינו ברזל וזהו לו
2 לשלמות אבל אי בתם אידי לא סלקא דעמך שהיה לו לשלמותו של שהוא ברזל שקרא
3 להפסיד ולא מסיק אדעתיה לשלמותו:
4 **משבר** ויזא. אינע דלעיל אמרין שהיה לו לשלמותו היינו משום דלפני טרדא בשמיטה
5 יותר מברזיה אבל תבא לא אסרחוהו לטרון זה
6 על זה
7 **מניין** לנרעע שכלו יתיב. אורחא דמילתא נקט
8 שאר ורזילת לטרובו של שאינו יכול
9 להשבעת עוד בו
10 **מעמא** דנתקל הוא שבר חייב אליבא דרב
11 פריך ורמזי לה בממלא דבלא ממלא
12 מודה ר"ג דאין לו לשבר דאדעי ליה לטנא
13 באיך גסא דאי פליג אבלהו אמוראי דלעיל
14 ולתרויהו לא פריך דאע"ג דאידי בממלא ליכא
15 פסידא ודאי למי לחצר כבדו שאדם יכול להפק
16 בחרו וליחך כלל במקום שירצה
17 לא שכיבולה להציל על ידי דבר אחר. וכוון
18 היבולה להציל על ידי דבר אחר אפילו דין
19 אית
20 **וליקנות** פורא וליתיב. וס"ד השקא דשלו לא
21 היעני לפי שאין יכול לתמוך כל
22 עבדי דריכס לבית דין:
23 **א'** הכי מה שנתן נתן אמאי. ולא רסינא ואמאי
24 שלו לא היעני:
25 **וא'** (הכי) אמאי זה וזה פאה. דבשלמא אותו
26 שנטלו והיא פאה האויל ונטלו מנתנו
27 אלא אותו שהיה סתמא דמילתא היה בדעתו
28 שאם ישלו מצד אחר שחזרו וקנה בה
29 **זה** וזה פאה לפוטרו מן המעשר כדנגיניא בו.
30 ומייתי ראיא דבשביל דחזרו וקנה בו לא
31 הנפירה ופאה דמפקרין מן המעשר של משעם
32 הפקר דתא נתן בפסקת פאה פ"ו (מ"א) ב"ש
33 אומרם הפקר לעניים הפקר וביה אומרם אן
34 הפקר עד שפיקרין אן לעשירים בשמיטה אלא
35 היינו טעמא דמפקרא כדדרשין בספרי ובא
36 הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך יקא זה שיש לו
37 חלק ונתקל עמך שאם הוא לוי עני נוטל פאה
38 וטעמא דבי' דילפי מפאה דתיב על ועל
39 תעוב אותה מה ח"ל תעוב אותה: של קל עובדא
40 אורח שהיא כוז כגון הפקר לעניים ולא
41 לעשירים ובתי הלל לפי משביעית דתיב
42 השמטה הנשטתה מה תלמוד לומר הנשטתה ו
43 קל נישטת ארת שהיא כוז כגון הפקר לעניים
44 ולעשירים:
45 אכל

34 ת"ש הרי שיתיה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו נמלה ונתן להם מן הצד מה שנתן נתן וישלו לא היעני ואי אמרת עבד
35 איניש דינא לנפשיה לנקוט פורא וליתיב אמר רב וביד משמיה דרבא גזירה שפא יתן להם דרך עקלתון רב משרשא אמר
36 בגנותו להם דרך עקלתון רב אשי אמר כל מן הצד דרך עקלתון הוא קרובה ליה ורחוקה ליה אי הכי אמאי שלו לא היעני
37 ליכא לתו שקולו ודיכו וקבו לי דידי משום דרב והודה דאמר רב יהודה מיצר שהחוקק בו רבים אמר לקלקלו ת"ש בעל
38 תביית שהינין פאה מצד אחד וכאז עניים ונטלו מצד אחר זה וזה פאה וא"א עבד איניש דינא לנפשיה אמאי זה וזה פאה
39 לנקוט פורא וליתיב אמר רבא מאי זה וזה פאה לפוטרו מן המעשר דתניתא דמפקרין את פרמו והשבים בבקר ובצרו חייב
40 פקדט ובעוללות ובשבתה ובפאה ופטור מן המעשר: **מתני'** נשברה פרו ברה"ל והחלקל אחד במים או שלקח בתרסית
41 חייב רבי יהודה אומר במתפרין חייב פאינו מתפרין פטור: **גמ'** אמר רב יהודה אמר רב לא שנו אלא שמינפו כליו במים
42 אכל

1 הוא עצמו פטור דרקקע עולם הויקתו. ולא בעי למיטר שדוקא הוא עצמו במים
2 דלשנא משמע שדדוקא עצמו במים ולא שדדוקא ברוך ובאפקריה לא מצי לאוקמי
3 דאיכ לא מתייב לא אפילום ולא על עצמו:

4 ה"מ היכא דאפקרינהו. פ"ה דרסר רב דבור שחיביה עליו תורה בהפקיר רשותו ובורו וא"ת
5 דבשמעתין דמתניתין (ל"ה דף כא.) ר"ל

6 דרב סבר דבור ברשותו חייב ושמואל סבר דפטור
7 ופי' שם כפנינו דפליגי בהפקיר רשותו ולא
8 הפקיד בורו וי"ל דלא קיימא משנא דהוה יתום
9 והמקור נראה דרב מצי סבר שפיר בהפקיר רשותו
10 ולא בורו נמי חייב אע"ג דאבנו וסבניו ומשנא
11 דלא אפקרינהו לא הוי בור לרב היינו משום
12 דרעופי מבור ופטר ליה דלא אפקרינהו דרסר רב
13 ולחייב ברוך את הכלים אגל בור ברשותו ליכא
14 לחייבו דבור ברשותו פטור ברוך (לעיל
15 דף טו) חזר מרשות המיוחדת לפוסק לכל הפחות
16 בור הוי ופטור ליה הכלים ושמואל דרסר רב
17 דאפילו לא אפקרינהו הוי בור מצי סבר דבור
18 ברשותו פטור למיני ואפילו בור לא הוי דרמי
19 א"ל ברשותי הוא אפילו ומה שבקמטוס רבך
20 לחייב בהפקיר רשותו ובורו כמו בחופר בור
21 ברה"ר אין נראה לר"י דחופר בור ברה"ר חפץ
22 בור באיסור וכן חפס בור ברשותו סמוך לרה"ר
23 באיסור חפרו ואפילו חפר באמצע רשותו
24 בהפקיר רשותו ולא בורו כיון שדעו הוא חייב
25 להסיר התקלה כדארמין בהפקיר (לעמך דף טז)
26 ועס דקוין דאית ליה למתליה ולא מלייה מנת
27 דכרייה דמי אבל הפקיר רשותו ובורו דחפר
28 בהרה"ר וגם השקא דהפקיר לאו בעל הבור הוא
29 לא מתייב תדע דבפ' הפרה (לקמן גא.) דחקקין
30 ושלכתי בור של שני שותפין:

31 **וְנִשְׁוֹף** באבן. דוקא נקט ונשוף באבן אגל
32 נתקל באבן ושוחן בקרקע פטור
33 דרקקע עולם הויקתו ואפילו בשמואל מודה אע"ג
34 דפטור כדפטר לקמן בהפירה ט"ז ג. ועס נתקל
35 בבור ונפל לאחוריו הבור וההיא דלעיל דמתייב
36 שמואל צריך לאוקמא כגון שנחבט בקרקע
37 שהמים נשפכים עליה דמי דרמי לקרקע הבור ואע"ג
38 דשור שדחף חבירו לבור וזה הניח אבן ע"פ הבור
39 ובא ונפל התקלה בור ונפל לבור מתייב בהפירה
40 (עס) יש לחלק בין שיש שם תקלה על הבור
41 ומיזדוהי אגל לרב קשה פי דהכי וקאמר רב קרקע
42 עולם הויקתו ה"ז נוקא בעל האבן בור של פלוגי
43 הויקתו

44 **אָמַר** רבה במתכוין להורידה בו. רבה לא בעי
45 לאוקמי במתכוין לשבור כדמוקד לה אביי
46 לקמן משום דנשברה בורו דקאמר ח"ק משמע
47 דנשברה מטעמי עקלה קאמי' ר' יהודה לחלק בין
48 מתכוין לשאין מתכוין וא"ת וקא' ר' יהודה אית
49 ליה בפרק האמונן כינו דף פב ועס דנתקל לאו פושע הוא גבי מעבידי חבית מפקוס למקוס (נשברה דקאמר ר' יהודה שומר חנם נשבע שבר ישלם ומפרש הוה יאמי כריניה והאי כריניה והאי ואין זומרו דמתכוין להורידה וקאמי' דמי פושע טעם דאיכי דהכי דייק מכלל דמתייב ר"מ אפילו נפשיה דלמא בנתקל דוקא מתייב אבל נפשיה דדמי אונס טפי ויל' דקסבר רבה
50 פי' ה"ז דאמרין חתם ליה דישבעו ו דפנתת חכמים היא שדחמו שבר ה"ז לרבי יהודה פנתת חכמים היא שדחמו חכם אלא דקסבר רבי יהודה דבשומרו שבר לא רצו בחכמים להקל:
51
52 **וְאֹנֶס** ודחמא פטריה. ומפצע חתם פצע לא מרבינן אונס גמור כדפירש"ה לעיל דף כז:

53 **וְהִתְנִיחַ** נשברה בורו בו. וא"ת היכי מיתיבי במריקא דפטור ר"מ בגנגזים ברוח שאניה מניה דלמא דמי לעגון שאר נקטין אגל מתני' איכא לאוקמי באדם המויק דברךך הלכו בו נפלו
54 התייבסע על האדם מבוה ואדם המויק חייב ברוח שאניה מניה כדארמין לעיל סוף פרק שני (דף כז.) וי"ל דבמתניתין נמי קמי' דהחלק אתר במים דתקלת ממייה הוא ולא אדם
55 המויק ולמה מתייב שם ר"מ יותר מבנגזים וא"ת ומאי פריך מוצלעה לא תעשה דרב דבנפשיה ודאי מתייב שם ר"מ אע"פ שפירלה הויקתו באונס מ"מ אתר כז הנה לו ללסל וי"ל
56 דרב מאיר מתייב בכל ענין אל על פי שלא היה לו פנאי ללסל

בבא קמא. המנייה – פרק שלישו דף כח עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)"
רש"י

1 אָבֶל. דהוה הוא עצמו פטור: קרקע עולם. שאן לאו בעליה: הויקתו. וממונו שיש לו גרמא
2 בעלמא עבד ליה רוב לטעמיה דאמר לקמן (דף ג.) בור שחיביה עליו תורה להבילו ולא
3 להכנסו: מבורי לפרטו. בפ"ק (דף ג.) שור ולא אדם חסור ולא כלים. והני מילי היכא עמית
4 האדם דרקא במיניה משתעי דבתיב רומתו ויהי לו אגל כגון אדם חייב בעל הבור דרקא
5 מבור: ממעטין: כלים פטוריו. על נזקי כלים

6 פטור בעל הבור דשביקין ור' הוא מיתקן
7 ומתניחין נמי מימידי בורו הוא ולחף פי דביח על
8 נזקי טהור חייביה על הכלים: ורב ח"מ
9 דתקלתו למדע מבור: דאפקרינהו. פי בור דרסר
10 רב בור שחיביה עליו תורה בהפקיר רשותו ובורו
11 הוא דחייבוהו: אבל לא אפקרינהו סמוני הוא.
12 ומישורו למדע הלכך טתפו כלי ממנו דמויק
13 עבד אגל נזק הוהו קרקע עולם עבדה ושמואל
14 סבר בהפקיר רשותו ולא הפקיר בורו נמי
15 משתעי קרא ופטור בו את הכלים הלכך מתני'
16 אע"ג דלא אפקרינהו בורו וזו ומאי דקמי' חייב
17 בדוקו גופא קאמרי' ולא כבליה ואע"ג דרקקע
18 עולם עבדה ליה חייב דשמואל לטעמיה דאמר
19 לקמן (דף ג.) בור שחיביה עליו תורה להבילו
20 וכ"ש להכנסו ואע"ג דרקקע עולם אוקמיה
21 נשכחיהו. בכלי השור שייכא שבידה כגון על
22 וסלמנין קריעה שייכא במרדעת של גמור. וא
23 לשה דף וזמא אריכות. תולע מתיבא בלא
24 כתיבא: אלא מ"מ דומה ליה בו. דאם דוקא כתיב
25 כלים לא נתקל כהן אדם ומת פטור: רישא.
26 דקמי' אבנו וסבניו דומן לבור: קמי' לר"ב. ס"ד
27 אפי' בדלא אפקריה מיירי: ויסא'. דקמי' אם
28 השחי אתר עלוהוהו באבן של זה חייב קמי' א
29 לשמואל. דהשקא משמע דמשרו למדע: בר"א.
30 דאבנו דומה לבור שדפסקיה: ל' ויהיה דמתייב
31 על נזקי כלים בבור. בפרק שור שנגנא את דקא
32 ולקמן דף ג' ג' א"ל שני. ודמי' עלוהוהו באבן
33 דתיב: אלא שנתקל באבן ונשוף באבן אבל נתקל
34 פטור. דרקקע נרסא לוי: דלא רב נהי. דאמר
35 לקמן דף ג' ג' בשור שדחף את חבירו לבור כל
36 היכא דליבא לאשתלמי מיהא שור משתמל
37 מבור האי דעבד ליה ויקא: במתכוין להורידה
38 לפשה מתייביה. ונתקל והוחקה בכותל חייב
39 דנתקל פושע הוא: אמר אביי כפולל דר"מ
40 דמתכוין טפי מתייב אמר נפשיה. נמוחה עבד
41 מעצמה על כתיפי דדמי אונס: נפשיה. נמוחה
42 דכדמריקמין (שמות טו) וזמא הישיל ונקס פשה
43 אפילו אונס כרי. אפילו נפשיה מעצמה שלא
44 נקלה מידי אגל נמוחה ונשאר האונן בידו.
פטור

אָבֶל הוא עצמו פטור קרקע עולם הויקתו פי אמרייהו
קמיה דשמואל אמר לוי מכריז אבנו וסבינו ומשנא
מבורי למדעו וכפול אני קורא בקהן שור ולא אדם חסור
ולא פלים והני מילי לעגון קמלא אגל לעגון נקטין אדם
חייב וכלים פטורין ורב הני מילי היכא דאפקרינהו
אגל היכא דלא אפקרינהו ממונו הוא מתייב רב
אושעיא ונפל שמה שור או חסור שור ולא אדם
חסור ולא פלים מפאן אמרו נפל לחובו שור וכליו
ונשחברו חסור וכליו ונתקיעו חייב על ההקמה ופטור
על הפלים הא למה זה דומה לאבנו וסבינו ומשנא
שהניינו ברה"ו והויקו אדרכה מה דומה לזה מפני
ליה אלא מאי דומה לזה אבנו וסבינו ומשנא שהניינו
ברה"ו והויקו לפיכך אם הטיח עלוהוהו באבן חייב
רישא קמי' לרב וסיפא קמי' לשמואל ולטעמיהו
תיקשי לך היא גופא (קמי' רישא פטור וסיפא חייב
אלא רב מתריץ לטעמיה ושמואל מתריץ לטעמיה רב
מתריץ לטעמיה כמה דברים אמורים לשמקרון אבל
לא הפקירן חייב לפיכך הטיח עלוהוהו באבן חייב
ושמואל מתריץ לטעמיה השתא דאמרת אבנו סבינו
ומשנא כבורו דמי ל' והודה דמתייב על נזקי כלים
בבור לפיכך הטיח עלוהוהו באבן חייב א"ר אלעזר
לא שנו אלא שנתקל באבן ונשוף באבן אבל נתקל
בקרקע ונשוף באבן פטור כמאן דלא רב' נתן איכא
דאמי' א"ר אלעזר לא תיכא בנתקל באבן ונשוף
באבן הוא דמתייב אגל נתקל בקרקע ונשוף באבן
פטור אלא אפילו נתקל בקרקע ונשוף באבן חייב
כמאן רב' נתן: ר' יהודה אומר במתכוין חייב (כו"ל):

מתכוין חייב רבה במתכוין להורידה לפימה
במתכוין א"ל אביי מפלל דמתייב ר"מ אפילו נפשיה
או אין מתייב הוה ר"מ אפי' אונס בידו אמאי אגנס
הוא ואונס רוקמא פטריה דכתיב ולעגון לא תעשה
דבר וכי תימא ה"מ לעגון קמלא אגל לעגון נקטין חייב
והתניא נשברה בורו ולא סלקו נפל גמלו ולא העמידו ר"מ מתייב בהויקו ונתקמם אמורים
פטור

158 פליגי

פסור מדיני אדם. כדמפרש לקמן: והייב בדיני שמיים. משום דלא סליק ביה שמיא ומצויה. דאנטו הוא: אלא אפי' אפי' בברייתא פליגי. במתנין כשהיוק תהיב בשעת נפילה ופליגי כשהוקו בהרסי' לאחר נפילה כבפסוקי נקויו. כגון זה ומתקמא מפסקי לפרסיו ורמי סבר מפסקי נקויו תיב רבוי שתיקה עליו תורה בכור ברה"ר דהפסקי חייב הוא ור' יהודה דקטר פסור וס'ו'ו' דהפסקי רשותו ולא הפסקי

פסור מדיני אדם והייב בדיני שמיים ומודים חכמים
לר"מ באבנו סבינו ומישאו שהניחו בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והיוקו שהוא תיב ומודה ר"מ לרבנן במעלה קנקניו על הגג ע"מ לנגבן ונפלו ברוח שאינה מצויה והיוקו שהוא פסור אלא אמר אביי בתרתי פליגי פליגי בשעת נפילה ופליגי לאחר נפילה פליגי בשעת נפילה בנתקל פושע מר סבר דתתקל פושע הוא ומ"ם נתקל לאו פושע הוא פליגי לאחר נפילה במפקדו נקויו מר סבר במפקדו נקויו תיב ומר סבר פסור וממאי מדקתני תרתי החולק אחר במים או שלקה בחרסית תיבנו הך אלא לאו ה"מ החולק אחר במים בשעת נפילה או שלקה בחרסית לאחר נפילה ומדמתניתין בתרתי ברייתא נמי בתרתי בשלמא פרו משפחת לה או בשעת נפילה או לאחר נפילה אלא גמלו בשלמא לאחר נפילה משפחת לה במפקדו נבלתו אלא בשעת נפילה היכי משפחת לה אמר רב אחא גגון דעברה במיאי דרדך שרעתא דהרנא ה"ו דא דאיא דרבא אהרנא פושע הוא ואי דליבא דרבא אהרנא אגוס הוא אלא משפחת לה דאחיקל ואחיקלה ביה גמולא מפסקי נקויו מאי מתבין איא אמר רב יוסף במתבין לזכות בתרסייה וכן אמר רב אשי במתבין לזכות בתרסייה רבי אלעזר אמר בשעת נפילה אלא אמר ר"מ דמתייב אלא מאי דברי הפל תיב והא איא רבנן דפסרי אלא מאי בשעת נפילה אף בשעת נפילה אף במשמעו לן כדאפי' רבי

1 פסור מדיני אדם. כדמפרש לקמן: והייב בדיני שמיים. משום דלא סליק ביה שמיא ומצויה. דאנטו הוא: אלא אפי' אפי' בברייתא פליגי. במתנין כשהיוק תהיב בשעת נפילה ופליגי כשהוקו בהרסי' לאחר נפילה כבפסוקי נקויו. כגון זה ומתקמא מפסקי לפרסיו ורמי סבר מפסקי נקויו תיב רבוי שתיקה עליו תורה בכור ברה"ר דהפסקי חייב הוא ור' יהודה דקטר פסור וס'ו'ו' דהפסקי רשותו ולא הפסקי
2
3
4
5
6 דבכל מפקדו נקויו פליגי אפי' לאחר נפילה
7 פשיעה ועד דקאנטו לקמן מפקדו נקויו מאי
8 מתבין איא אפי' אפי' לפרש במתבין ושיב כמו
9 שפירש גל שעת נפילה ולא כיע לאוקמא אביי
10 פלוגמיהו בלאחר נפילה בנתקל פושע דלרבי
11 מאיר דפרשטו הוא תיב ורבי מפקדו נקויו לאחר
12 נפילה פשיעה ולרבנן ולא מפקדו נקויו אחר פסור דאמר
13 מפקדו נקויו לאחר נפילה אונס וכן אית ליה לר'
14 ויזקן כספון משום דמתיב מתבא בתרתי פליגי
15 ולא יהיה זה תרתי אלא ביה דחד טעמא הוא
16 והטעמא נמי תרי ומודים דקתני בברייתא דר קאי
17 אשעת נפילה דמודים חכמים לר"מ באבנו וסבינו
18 ומישאו דנפלו ברוח מצויה שהוא תיב אפי' כ
19 ואלא יהיה לו פסאי לטקל אכל ברוח שאין מצויה
20 יהיה פסור אפי' דלא אפסקיה דסמך אונס כ
21 לא מפסקי ליה פלו פשעו שאין מתקלקלו בנפילתם
22 ומשום דהיה להו פסאי לטקל מיפסור דאי היה
23 לו פסאי לטקל דהו מתיב אפי' ברוח שאין
24 מצויה היכן דלא אפסקיהו עליה דידיה
25 לטלוקיהו כדאמר כספון דמתבין לזכות
26 בתרסיין ואפי' נתא אחר שם כדאמרין בההך
27 לטקו דף מה ושם בעל השור תיב בנזק חצי
28 ונבל חצי תיב בנזק חבור ובשמעתי אמר גבי
29 וקל דאם הפכה פחות מן ארבע לזכות כה
30 תיב אפי' שפוח לא עשה בו זה כין דרידיה
31 הוא עליה דידיה רמי לטקו ואיך מודים קאי
32 אפלוגמיהו דלאחר נפילה ומודה רבי מאיר
33 לתקמים כבעלה קנקניו ונפלו ברוח שאין מצויה
34 דפסור אפי' פליגי ויהיה לו פסאי דהו מפקדו
35 נקויו לאחר נפילה אונס ויזקי אמר רבי ביא
36 לא אגא ברייתא כיון דבאונס נעשה ולכן נקט
37 קנקניו שמשתבין בנפילתם וסתמא מפסקי להו

22 רב אשי במתבין לזכות בתרסייה רבי אלעזר אמר בשעת נפילה אלא אמר ר"מ דמתייב אלא מאי דברי הפל תיב והא איא רבנן דפסרי אלא מאי בשעת נפילה אף בשעת נפילה אף במשמעו לן כדאפי' רבי

מדקתני תרתי. וא"ת והייב דייק אביי מדקתני תרתי דפליגי לאחר נפילה פשיעה הא אפי' אי פליגי אלא בנתקל אי פושע הוא אי אי אמציקדו למיתני תרתי שלא תאמר דוקא בשעת נפילה מתייב ר"מ משום דנתקל פושע הוא ותתקלה ונתה שלו עדיין אבל אגא ביה נפילה שכבר הפסקי התקלה פטר ר"מ אפי' דפרשע הוא כמאן דפטר בור ברשות דרביס וי"ל דאי לאו שרבי יהודה בא לחלוק עליו ביה לא היה צורך להשמיענו כיון דהבאי תנן סהמי לקמן דבור ברשות דרביס תיב:

מדמתני בתרתי ברייתא נמי ש' לוחיב דבתרתי פליגי ומדקתני ולא סלקא ולא תעמידה משמע דלאחר נפילה פליגי ועוד דאי לא פליגי אלא בשעת נפילה אמאי תיב בדיני שמים לרבנן דאית להו נחלא אנטו הוא ובשעת נפילה נמי פליגי מדקנט מודים חכמים באבנו ומישאו דר מצ' קאי אלא אשעת נפילה דאי לא פליגי אלא לאחר נפילה במפקדו נקויו א"ב אפי' נזק בנפיק אבנו כביטו ומישאו לא יתישב דאי מודים ברוח מצויה דתיב ושאינ מצויה דפסור אי"ב לא פליגי כין ל'ל ומברייתא לא מצ' למיזק כלל דאיא לממר דפליגי בשעת נפילה ולאחר נפילה ובחד טעמא כדפרשיתא לעל זהא דנקט מיהו מודים אגוס אורחא ומתליא נקט דאין אדם מקפיד באבנו או תפל ברוח מצויה וקבוקים כרי ישרא וישרו בתיים בעלן שאלו יפלו ברוח מצויה:

הוחלק אחר במים בשעת נפילה או שלקה בתרסי' אחר הנפילה. ה"מ דמיל אפסקא אלא דנקט הכי משום דהייב מפקדו ליה כדמכוח היא דקבוקים ומים לא מפקדו ליה כולי האי ועוד דרב אוקו למים ומתניחין ברא אפסקיהו וכי פליגי ברא אפסקיהו דוקא בשעת נפילה פליגי דלאחר נפילה מודה ר"י שעליו לטקל כיון שרשם שיש עלו פסאי לטקל אבל בפלוגמא דלאחר נפילה במפקדו נקויו לאו דוקא לאחר נפילה אלא אף לאחר נפילה קנהיה לו פסאי לטקל משמע דכדו מיהו ר"י משום דהו בור דלית ליה בעלים ור"מ מתיב אף בשעת נפילה לכן דקט ונתקל פושע הוא ומפקדו נקויו תיב:

אלא גמלו בשלמא לאחר נפילה משפחת לה. דפליגי כגון שהפסקי נבלתו אחר מפלחה בפשיעה כגון שהולכיה במקום שיש לחוש שתפול אלא בשעת נפילה היכי משפחת לה דלפלו כעש פלוגמא דפליגי נתקל וא"ת ולקוי פלוגמיהו דשעת נפילה אבדו ולאחר נפילה אגמלו כדמוקי מתניחין דהוחלק אחר במים בשעת נפילה או שלקה בתרסי' לאחר נפילה וי"ל כן משום דהייב תיב ר'מ לרדתי ואפי' פסור אלא דאיא דאנטו אכל לאחר נפילה פשיעה מתייב אכל יהיה קשה דאפי' רבי כין ויזקן דאמר כספון לאחר נפילה אלא כן אפי' וסתם חרסית מפסקי ליה וסתם נבילה לא מפסקי לה בתרסי' ור'מ מפקדו נקויו לאו דוקא לאחר נפילה אלא אף לאחר נפילה קנהיה לו פסאי לטקל וזוילא וכן הוא ין מוקמין לברו בשעת נפילה א"ת:

אבל לאחר נפילה מאי. כי מפקדו נקויו לאחר נפילה פשיעה מאי דביי וכל פסור דאי אביא רבי מאיר דמתיב ע"כ אפילו הפסקי דאם לא הפסקי לאו פסור רבנן ועליה רמי לטלוקי. **אלא** מאי ד"ה תיב ואי אביא רבנן דפסרי. הרמ לרדתי ואפי' פסור אלא דאיא דאנטו אכל לאחר נפילה פשיעה מתייב אכל יהיה קשה דאפי' רבי כין ויזקן דאמר כספון לאחר נפילה אלא כן אפי' וסתם חרסית מפסקי ליה וסתם נבילה לא מפסקי לה בתרסי' ור'מ מפקדו נקויו לאו דוקא לאחר נפילה אלא אף לאחר נפילה קנהיה לו פסאי לטקל וזוילא וכן הוא ין מוקמין לברו בשעת נפילה א"ת:

רבי

1 פסור מדיני אדם. כדמפרש לקמן: והייב בדיני שמיים. משום דלא סליק ביה שמיא ומצויה. דאנטו הוא: אלא אפי' אפי' בברייתא פליגי. במתנין כשהיוק תהיב בשעת נפילה ופליגי כשהוקו בהרסי' לאחר נפילה כבפסוקי נקויו. כגון זה ומתקמא מפסקי לפרסיו ורמי סבר מפסקי נקויו תיב רבוי שתיקה עליו תורה בכור ברה"ר דהפסקי חייב הוא ור' יהודה דקטר פסור וס'ו'ו' דהפסקי רשותו ולא הפסקי
2
3
4
5
6
7 פליגי ר' שישעאל ר"ע בקא מילתא דר"ק רבי
8 יהודה במתבין לשוקרה ותיב בנפילה תיב
9 ובשאינ מתבין אלא מתבין לזהר"ה במתבין
10 ונתקל ונשברה פסור דנתקל לאו פושע הוא
11 ובדיוק דלאחר נפילה נמי לקמן מפרש מאי
12 מתבין איא: ודוממיתנין תרתי ר"ב אגרא
13 קפרי לה אלא בשעת נפילה. היכי אביא
14 למימר נתקל פושע הוא מה הוא: כול לשעושה
15 אם נתקלה בתמיהו דבשלמא נתקל הוא ונשברה
16 כדו איא למימר אביעי ליה לעינוי ומייל אלא
17 גמלו מי איא למימר רבי: שרעתא דהרנא
18 שגדל תהיב וקסא את עין הדרך ופשע הוא
19 בכך שאילו היה הדרך מגעלה לא נתקל גמלו:
20 שרעתא. לשון שרעו וקלמו ותיב (תיב בכו). אגרא
21 הוא. ואין לו דין נתקל. דאחיקל. בדרך יבשה
22 ונתקל ביה בתמיהו ותי ליה אידע פושע: לזכות
23 בתרסייה. שלא הפסקין תיב ובשאינ מתבין שוב
24 לזכות כהן פסור דמפקדו נקויו פסור. והאיא
25 ר"מ דתריסי. מדקתני ברייתא ולא שלקה ולא
26 העמידה מכלל בדיוקו דלאחר נפילה פליגי: אי
27 בשעת נפילה. ומשום ולישא ברייתא לא
28 משמע בשעת נפילה אמציקדו לרבי אלעזר
29 לאשמעונו דדיקתן לה ממתניחין דקתני תרתי
30 כדאמר אביי לעיל.
31
32 רב אשי במתבין לזכות בתרסייה רבי אלעזר אמר בשעת נפילה אלא אמר ר"מ דמתייב אלא מאי דברי הפל תיב והא איא רבנן דפסרי אלא מאי בשעת נפילה אף בשעת נפילה אף במשמעו לן כדאפי' רבי
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56

1 ורבי יוחנן אמר לאחר נפילה מחלוקת אבל בשעת נפילה מאי דיה פסור. כו. הרמ למפרך
 2 מפרזיחא ונפרה בין דבשעת נפילה פטור משום דאגס הוא איכ' לאחר נפילה מחייב
 3 רמ אף על גב דהו' לאחר נפילה אגס ואיכ' חייב קמני ומודה רמ במעלה קנגיני כו. אמאי
 4 פטור ותא ר' לאחר נפילה אגס נמי מחייב וליכא למימר דאיידי בשעת נפילה דאיכ' מה
 5 לל' לחיובי קנגיני כו. ויחז' ליה למימר טפי אלא
 6 מודה ר' מ בשעת נפילה דאגס למימר דאגס
 7 הוא:
 8 כ' פליגי אליבא דרבנן. לא בעי משום איפכא
 9 דפליגי אליבא דרבנן ומאן דפטר אמר לך
 10 דעיב כו. מחייב ר' מ אלא משום דפושע הוא וכי
 11 פליגי ר' יוחנן ור' אליהו במקפידו נקווי דאגס
 12 דקיס ליה דבמפקדו נקווי דפשיעה פליגי:
 13 תסמיים
 14 ר' יוחנן דרמ' אילעו והא דאמר חייב
 15 ממסקנא לא קיימא הכי והא דלא
 16 פריך מיהדיא דרבי אלעזר ודעיל משום דאגס
 17 לחיובי מחלוקת דריא לדחידה דפטרי רבין
 18 במקפידו נקווי אפילו דארי נפילה פשיעה אב לא
 19 ממה דפליגי אדריבי יוחנן כפיל מודה מר' יוחנן
 20 קשה אמאי לא פריך מיהדיא ודעיל דאית ליה
 21 מפקדו נקווי דעלמא חייב לרבנן וי' משום דלא
 22 מפרשא בהדיא אלא מתוך קשיא דרבי יוחנן
 23 אדריבי יוחנן לרבי שבק' לך וימתי מילתא
 24 דמפרשא טפי בהדיא:
 25 אלא אמר ר' אשי בשחכפה פחות מג'. במאן
 26 אין לזקוק' ללא גבי הנקבה ג' פסחים
 27 דכי מתחזין קני בהנקה פחות מג' דעמיני הכא
 28 משום דאפילו תהקח בהפקר קני ארי משום דהוי
 29 האי ג'ל בכלוי וקני ליה כלוי אינ' כמסוגיה ביד
 30 דבין שהוא בידו קני פחות מג' וכך איקא ברש
 31 אלו נערוה (מתכות דף לא). והא דאמר בפרק
 32 חלקו (עירובין דף עט. ושם גבי אריב' של שותפי
 33 מבוואת ערין שגביה טפה שאני שותפי מבוואת
 34 דרבנן דיע דהקמ' לא להשמיעו דין הנקבה
 35 בכל מקום קאמ'ר
 36 אלא ר' יוחנן דאמר חייב. מימ איצטריך לפרש
 37 לפי שאין דרבנן של בני אדם להתחבר
 38 בבתיים לפרש מתניתין אפילו במאן דמחייב בור
 39 ברשותו ושפאן רבי יוחנן בבור ברשותה נמי
 40 מחייב דאיכא דסבר הכי בפרק הנהיר' (לקמן דף ג.)
 41 לא

1 ורבי יוחנן אמר לאחר נפילה מחלוקת אבל בשעת
 2 נפילה מאי דברי הכל פטור והא מדקאמר רבי יוחנן
 3 לקמן לא תימא מתניתין ר' מ' היא דאמר נתקל פושע
 4 הוא מפלל דרבי מאיר מחייב אלא מאי דברי הכל
 5 חייב והא מדקאמר ר' יוחנן לקמן לא תימא מתניתין
 6 ר' מ' היא דאמר נתקל פושע הוא מפלל דפטרי רבין
 7 אלא הא קמ"ל דמפקדו נקווי דהכא הוא דפטרי
 8 רבנן דאגס הוא אבל מפקדו נקווי דעלמא מחייבי
 9 איתמר מפקדו נקווי רבי יוחנן ור"א חד אמר חייב
 10 וחד אמר פטור לימא מאן דמחייב בר"מ. ומאן דפטרי
 11 כרבנן אליבא דר"מ כ"ע לא פליגי כו. במאן אליבא
 12 דרבנן מאן דפטרי כרבנן ומאן דמחייב אמר לך אינא
 13 דאמרי אפי' לרבנן עד פאן לא פטרי רבנן אלא
 14 במקפידו נקווי דהכא משום דאגס הוא אבל מפקדו
 15 נקווי דעלמא מחייבי תסמיים דר"א הוא דאמר חייב
 16 דאמר רבי אלעזר משום רבי ישמעאל שני דברים
 17 אינו ברשותו ואלו הן בור ברשות הרבים והמין משש
 18 ברשותו ואלו הן בור ברשות הרבים והמין משש
 19 [שעות] ולמעלה תסמיים ומי אמר רבי אלעזר הכי
 20 והא אמר רבי אלעזר אפכא דתנן החופר את הגלל
 21 ברה"ר והואק בהן אחר חייב בנקווי ואמר ר"א לא
 22 שנו אלא שנתחבן לכות בהן אבל לא נתחבין לכות
 23 בהן פטור אלאמ' מפקדו נקווי פטור אמר רב אדא
 24 בר אבהו שהחזירה למקומה אמר רבינא מישל דרב
 25 אדא בר אבהו למה הדרב דומה למוצא בור מגובה
 26 וכסוה וחו' וגילוהו א"ל מר וזמרא בריה דרב מר
 27 לרבינא מי דמי תהם לא אסתלק להו מעשה ראשון
 28 הכא אסתלק להו מעשה ראשון הא לא דמי אלא

1 לא תימא מתני' ר"מ היא. גבי שני קדירים קאי לקמן בהאי פירוקו וף לא. אלא הא קמ"ל.
 2 ר' יוחנן דמפקדו נקווי דהכא. ותחלונו הוא אגס דפטרי רבנן אבל מפקדו נקווי דעלמא
 3 כגון שהשליכו מדעתו ובעת בור ברשות הרבים מחייבו וז"ל לאחר נפילה מחלוקת כלומר
 4 האי מחלוקת דפליגי ר"מ ורבנן בהפקדו נקווי לאחר נפילה הוא שנתחבן ע"י נפילה אבל
 5 ע"י השקלה לא פליגי אבל תירוק מרבי יוחנן
 6 דבשעת נפילה לא פליגי אלאמ' דר"מ ע"כ לא
 7 פליגי. והשקאה בהפקדו נקווי הכא ע"י אגס
 8 מתחילה מחייב כ"ש הפקר שנתחבן בור
 9 ברה"ר. אלאמ' סבירא ליה לר"א דחזיקא בבור
 10 ברה"ר היא משש שעות ולפעולה. אין המין
 11 ברשותו (דאע"ג) דאיתיה אסור בהנאה ועשא
 12 הכתוב כאלו הוא ברשותו לעבור עליו בכל
 13 דכא' וכל יפוצא תחופא את הגלל. וכל המופקר
 14 ברה"ר והפכו ממקום למקום חייב בנקווי. דקנייה
 15 בהנקה וממנו הוא: שנתחבן לכות בו.
 16 כשהגבדו והיבי משום ממנו דלאחר שקנייה
 17 אע"פ שהיחוס שם אלא הפקדו אלא נתחבן לסלו
 18 משם לאחר זמן. אבל לא נתחבן לכות בה.
 19 לכשהגבדו: פטור. ואע"ג דכרה בור ברה"ר
 20 שמתקמו נתקל חייב במקום שנקווי שם ואם
 21 היה במקומו הראשון לא נתקל בו זה אלאמ'
 22 לר"א בור ברה"ר פטור והא הדין למפקדו נקווי
 23 לר"א מאן דמחייב מבור ברה"ר. ליק' לה שלא
 24 היתה שלו מעולם: שהחזירה לפקויה. ולא אהך
 25 בור חזיו כמי שלא נגע בה מעולם דלא מורה
 26 בור הוא: תווי ועילו. דפטור: הנהיר' ליה
 27 ברשותיה. ומחייב והאי נמי כשהגבדו אסתלק
 28 מעשה ראשון ותסתם הבור ובשחור והשליכו
 29 ונהיר' ליה ברה"ר. אלא אמר רב אשי. הא דמוקר רבי
 30 אלעזר לתמניתין הכא לא נתחבין לכות בה
 31 פטור: כשהפכה לפחות מ'. במתחילה לא אהבי
 32 שלשה הלכך לא הנקבה היא דבור פחות דמי
 33 ולא תסתם הבור מעולם. וכן דלא נתחבין
 34 לקוהה דליכא לחיוביה משום ממנו משום
 35 בורח בור נמי לא תחייבה ומידו היכא דנתחבין
 36 לכות מחייב משום ממנו דאיכא למיד' תהקח
 37 בהפקר קני בלא הנקה בפרק הבית והעלייה
 38 (בימ דף קחג.) ואע"ג דלא נתחבין. הואיל וסבירא
 39 ליה דמפקדו נקווי חייב מפענע את הקוץ ואת
 40 גדר של קוצים דסתם גדר של קאגנים אדמכין
 41 וגדר אגניו נקריה ומשלו בור: גדר. אגניו שפול
 42 לרה"ר כו: לא שנו. וגדר מקוצים חייב אלא
 43 בפספסיה. ראש קוץ וקנה ברה"ר דה"ל בור ברה"ר
 44 אבל בצנחנין: לחתך שלח דה"ל בור ברשותו ואבי
 45 דהפקדו רשותו שהקצהו לרה"ר פטור: להתחבר
 46 בבתיים. וזה שנתחבר והויק משנה הוא ומפרט
 47 היינו טעמא דחייב שחרי ממנו הוא לא להפקדו
 48 והפרטין למקום מולך בני אדם: וכו' אמר רבי
 49 יוחנן הכי. דמפקדו נקווי פטור: בור ברה"ר.
 50 אלאמ' חייבא דבור ברשות הרבים הוא
 51 מרשום

1 מתוך דרבנן של בני אדם להתחבר בבתיים ומי אמר ר' יוחנן הכי והא אי"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן החופר בור ברה"ר
 2 ונפל לתוכו שור או תמור ומת חייב אלא לעולם רבי יוחנן אמר חייב ומרדכי רבי יוחנן אמר חייב ר"א אמר פטור והאמר ר"א
 3 משום

1 משום ר' ישמעאל. שני רבדים אכן פרשונו בו: לא היא אלא ברפשו. המשלך וכלו
 2 בררה ר' לא מתייב בו לא הפקידו הני רפשו הוא דאזקיה שנתקברו המים והעפר
 3 ונעשה טיט ושלו היא חומקין לה בטופח בליט מכלל דלא אפקיה דתא בור לא תיב
 4 בו כלים: מי בכרת דלא תמו מיא. אלא נתכנסו ונעשו רפשו ברפתו מיא. ונכלע קמריה
 5 ואין כן רפשו ונתתי לפה ל'. לאשמעון
 6 במנותחו טופח בליט דתא תנאי לעיל נשברה
 7 כור בררה דהחלק אחר מימין ואוקמה רב נמי
 8 ברלא הפקידו ונעשה טופח וקמי איה וקמי ביה
 9 הנשמים. ואמרינן לאשמעון דאריגה בדרשות
 10 קעברי אם הזיק חייב לשלם: כל אלו שאמרו.
 11 חקמים מותרין לקלקל בררה ואלו הן פותקין
 12 ביבותיהן לקח טופחין שלחם בררה רב ביב
 13 עצור המקלח שפכין של מי תשמיש הבית
 14 לרחיה בכותל רעוע. הדיל למצנע אפילו
 15 אדעתיה שכותל זה עומד לסוחרה ותיב בעל
 16 הכולל. דדיל לא מצנעיה דכילוי של חבירו. כספי
 17 בור של חבירו חייב בעל תבור. דבארמון
 18 מצנעו קוצותו דהיינו בור בכותל רעוע של
 19 חבירו וסתר זה את כותלו דתיב המצנע והתא
 20 נמי איבעי ליה לאסוקי אדעתיה שהי יטול את
 21 הלוי: פשיטא. היא היא ומאי אשמעון רבינא
 22 מוח דתימא. לא דמי דהתם משום הכי ליכא
 23 לחזייה לבעל כותל דלא נתי דיע ליה למצנע
 24 דלדעיה שיכח וישול קוצותיו אכל בעל הדיל
 25 דיע לבעל הכור איבעי ליה לאדעיה שהוא
 26 נוטל את דלוי אשמעון רבינא דלאו היינו
 27 טעמא דגליה חידקל **מתני'** וקלמי: שיקבו
 28 התבן והקש ונעשים וכל לזבל שדות ובכמים
 29 כל המלקטין בחרי"ר. רבן שמעון בן גמליאל
 30 שמעיה לת"ק דלא אלא אשכחא אכל רבינא
 31 כל דתקניו בכריתא בגמרא ואתא רבן שמעון
 32 בן גמליאל למימר דהוה נמי כל הקודם בו וכה
 33 לישנא אחריתא כל המלקטין ואפי עושין
 34 ברשות: **גמ'** כל שלשים יום. רשאי להתיקן שם
 35 שעל מנת בן בו. שלא יהו מפקדין על קר: בני
 36 העקה פטור. בפרק הובנוט צאן לדיד דתקני גמל
 37 שוקה טעון פשתן: ממי לאי משום וברשות ב"ר.
 38 הניח בחוץ משום פרסומי ניקא פטור. ה"ג דתנאי
 39 רבי יהודה אומר בני תנוכה פטור. מפני שהוא
 40 רשות פנאה. כלומר משום רשות ביד המצנע
 41 מייסטר אכל ברשות ביד דלאו מצנע ותיב
 42 מותרין לקלקל. כגון פותקין ביבותיהן ונורפין
 43 מערות

1 **משום רבי ישמעאל בו' לא אלא ברפשו.** המשלך וכלו
 2 **רבירה: מתני'** השופך מים בררה"ר והזקק בהן אחר
 3 **תיב בנקוץ המצנע את הקוץ ואת הזכות והזודר**
 4 **את גדרו בקוצים וגדר שנפל לרה"ר והזיקו בהן**
 5 **אחרים חייב בנקוץ: גמ'** אמר רב לא שנו אלא
 6 **דנמנפו מלוי בכמים אכל הוא עצמו פטור כרקע עולם**
 7 **הזיקוהו א"ל רב הונא לרב לא היא אלא ברפשו מי**
 8 **סברת דלא תמו מיא ברפתו מיא ותרמי לקמי לי תרא**
 9 **בימות התמה והתא בימות הנשמים דתינאי כל אלו**
 10 **שאמרו פותקין ביבותיהן וגורפין מערותיהן בימות**
 11 **התמה אין לקח רשות ובימות הנשמים יש להם רשות**
 12 **ואע"פ שברשות אם הזיקו תיביבין לשלם: המצנע את**
 13 **הקוץ [כו']:** א"ר יוחנן לא שנו אלא מפריח אכל
 14 **מצנעו לא מ"ט פטור אמר רב אחא בריה דרב איקא**
 15 **לפי שאין דרכן של בני אדם להתחבב בכתלים ת"ר**
 16 **המצנע קוצותיו וזכותותיו לתוף פותל של חבירו וכן**
 17 **בעל פותל וסתר פותלו ונפל לרה"ר והזיקו חייב**
 18 **בכותל בריא המצנע פטור ותיב בעל הכותל אמר**
 19 **רבינא זאת אומרת המכסה בורו ברדלוי של חבירו וכן**
 20 **בעל דלי ונטל דליו חייב בעל תבור פשיטא מהו**
 21 **דתימא התם הוא דלא הוי ידע ליה לדודעיה אכל**
 22 **הכא דידע ליה הוה ליה לאודעיה קמ"ל ת"ר חסידים**
 23 **הראשונים היו מצנעים קוצותיהם וזכותותיהם בתוף**
 24 **שדוניהן ומעמיקים להן ג' טפחים כדי שלא יעכב**
 25 **המרישה רב ששת שדי להו בגורא רבא שדי להו**
 26 **בדלתא אמר רב יהודה האי מאן דבעי למיהוי חסידא**
 27 **לקיים מילי דנוקין רבא אמר מילי דאבות ואמרי לה**
 28 **מילי דברכות: מתני'** המוציא את תבנו וקשו לרה"ר
 29 **אכלים והזקק בהן אחר תיב בנקוץ וכל תקודם בהן**
 30 **אמר רשב"ג אומר כל המלקטין בררה"ר והזיקו תיביבין**
 31 **לשלם וכל תקודם בהן וכה הוהפך את הגל בררה"ר**

1 **ללא** תא אלא ברפשו. ולא דלא זיקי הכי לעיל (רו חב) והזקק אחר בכמים משום דהתם
 2 לא איירי כששפכם בכונה אבל הכא תנא השופך משמע ששפכם בכונה במקום
 3 שנעשין רפש וטיט א"ר ברישא קתני והחלקו משמע דלא עשו דמימין אלא החלקק אכל
 4 הכא קתני הזקק משמע שפכמו עצמן הזיק: **ברפתו** מיא. פירוש בתמו מיא נמי איירי
 5 ונתנא ליה לאוקמי בין תמו בין ללא תמו ודקא
 6 בכלים מלאוקמי ודקא בלא תמו ובין בכלים ובין
 7 בעצמו וא"ר ואי תמו מיא סתמא ספקר דלוד ודוי
 8 בור ופטור בו והמילין ללא אכל בהן כד
 9 יתא עדיין ראיין לישום דבר ואי קח גרס אפכא
 10 קח נתיא מי בכרת תמו מיא ונתכנס בעפר
 11 ונעשה טיט לא דלא תמו מיא שהמים צלולים
 12 עדיין מוסמקין לא אפקיהו.
 13 **והתיב** בעל הבתול. וא"ת כותל רעוע נמי איבעי
 14 ליה לאסוקי אדעתיה שהי ינעוהם שם
 15 כשהתקן בריא וי"ל דמיא רבתי המצנע להתתיב
 16 כיון שפשע ואין צורך להגמיר ברעע משקרו.
 17 **שלא** תעכב המרישה. ברשומה מפרש כדי
 18 שלא תעלה המרישה: **אפילו** תמא
 19 רבי יהודה בו. וא"ת תמא קתני כל הקודם
 20 בהן וכה וי"ל דכל הקודם בהן לאחר שלשים יום
 21 וכה ותימה למאי רסיד דתמניתן בשעת הוצאת
 22 וקלים תקשה ליה דרשב"ג אורשב"ג דקתני
 23 במתני' דתיב לשלם ובימות התעליה וכמו ד
 24 (קוח) תנא רשב"ג אומר חף מתקן מלאכתו כל
 25 שלשים יום וזיקי מניה בגמ' דיל כל מקום
 26 שנתיב חכמים רשות להתיב הזיק פטור מלישלם
 27 ולפי לשון אחר שפירש בקונטרס דרשב"ג פליג
 28 אח"כ וס"ל דאפילו תניח ברשות חייבין לשלם
 29 תקשה אפי' לפי המסקנא ושקאו אין הענינים שיון
 30 איגו דבשמעתין דהתם כפיל לוד בתני' תרדי.
 31 **מתני'** שלא בשעת הוצאת וקלים ור' יהודה
 32 חיי. תימה דלא מטיי הכי בהבית
 33 והעליה כימי קוח. ושם קתני המוציא וכלו
 34 לרודי המוציא מוציא המפול מוזל בו ואם
 35 הזיק משלם מה שהזיק וקאמר בגמרא מתני'
 36 דלא כר' יהודה וי"ל דהתם כי יגמיר מתני' נמי
 37 שלא בשעת הוצאת וקלים אתאי דלא כר'
 38 יהודה דתא שרי להוציא ע"מ לזבל לאלתר
 39 ואפי' הכי קתני שמשלם מה שהזיק אלאין דבר
 40 שיש לו רשות משלם מה שהזיק ולכ"י יהודה
 41 משמע דלא משלם מדקאמר שעל מתן בן ר'
 42 ועד דמילא קתני כדתיא ואם הזיק משלם מה
 43 שהזיק א"ר מתני' דהתם משמע ליה בשעת
 44 הוצאת וקלים מדקתני המפול מוזל ושפיר אית
 45 ליה רשות לקנחי שלשים יום והא דאמר המפול
 46 מוזל עצתו טובה מילי כלומר מוזל לאלתר
 47 שלא יצטרך לשלם.

33 והזקק בהן אחר חייב בנקוץ: **גמ'** לימא מתני' דלא כר' יהודה דתינאי ר' יהודה אומר בשעת
 34 הוצאת וקלים אדם מוציא וכלו לרה"ר וזכורו כל שלשים יום כדי שיהא נישוף בגרלי אדם
 35 ובגרלי בהמה שעל מנת בן החיל והושעו את הארץ אפי' תמא רבי יהודה מודה רבי יהודה
 36 שאם הזיק משלם מה שהזיק והתנן רבי יהודה אומר בני תנוכה פטור מפני שהוא ברשות מיא לא משום
 37 רשות מצנע דתינאי רבי יהודה אומר בני תנוכה פטור מפני שהוא רשות מצנע ת"ש כל אלו שאמרו מותרין לקלקל ברשות הרבים
 38 אם הזיקו תיביבין לשלם ורבי יהודה פומר אמר רב נחמן מתני' שלא בשעת הוצאת וקלים ור' יהודה היא רב אשי אמר
 חבנו

תבגנו וקשו תנן משום דמשרקי. והא דמתייב מחניי בגללימי אע"ג דלא שריק היינו משום דליה ביה שבתא ולא תחירו לחוציא בהבם. **דבר** שיש בו שבת קנסו גופו משום שבתו. מכאן יש להוכיח דכל גל הקודם בהן וכל גבי מצינע קיץ חכוכיתו וְגַד שפגלה לרה"ר והתם ליתא שבתא. **שמי** שיש בו רביח קונסין אותו ואינו גובה לא את התרן ולא את הרביח. נראה לר"י שר"מ קנס להפסיד החוב **לגמרי** אפי' בודקא ונעדר רחית בדמיטע **לשקא** דאין גובה לא את התרן ולא את הרביח **דמיטע** דאין גובה ולא בתו משמע דמוציא **קנסו** גופו משום שבתו ומפסיד גוף הממון וכו' **להקשות** דבפרק אידוע נשך (כ"מ דף עב. ושם מדיני הרן דהקא דמשרק שיש בו רביח לשטרך חוב **המקונסין** מוקי הדיא דשרקי חוב כ"מ ותיבי **מדיני** דמקסדי גוף המלוה והתם את **מפסיד** אלא השקר דמה שאין מפסיד שם אלא **השקר** לפי שלא היה עבירה בגוף המלוה אלא **בשקר** אבל ברביח יש עבירה והלואה ברביח **אפי'** כלא שטר אע"ג דאמרין דמשעת קריית **עבד** ליה שומא כלא שטר נמי איכא אסורא **בלהוא** הקשה ריב"א אם יפסיד כל חובו לגמרי **מצינע** חוב המלוה נשכר ואורי' דאין זה קשיא **כי** המלוה שערוריו קנסו בגוף מהמת השבח **ותמורן** פר' יתר' אבל הלואה אין לה במה לקנס **שתיחלוף** אף מנת לפירוע הוא ליה. **והתקמי** אותריס עובא את הקרן בו. **עובדה** ע"פ השקר אפי' ממשעבדי **וקשה** לר"י לקח השטר קשר כיון שהעדים **עוברים** על לא תשמוע אע"ג דאינן עדי חקם **דאין** מוידוין כלום הא קר"ל באפי' (סנהדרין דף כ"ו) **דמי** שאוכל בנלות להכניס פסול והא דלא **קני** לה קה בורר (שם כ"ד) הני לא קני ליה אלא **כלכל** מלוה איתיה בדמיטע התם במגורא וכו' **מלוה** ברביח מלוה הקאא ברביח ואין לומר **דמירי** באין ניכר הרביח בשטר אלא היתב **סקמא** פלוני חייב לפלוני מנה וקברו וכו' **שהכל** קרן ואח"כ נודע שהוא רביח דבפרק **אידוע** נשך (כ"מ דף עב. ושם תרס"ו ר') ויתון עלה **דהדיא** דשרקי חובו המוקנסי פסולין אפילו **תיקא** ונתן ויורה שמא יגבה מומן ראשון ואי אין **ניכר** בשטר שיש בו רביח נמי לגזור שמא יגבה **רביח** במקום קרן ואין לומר שלקרן שיהיה **לא** יבא לבנות הרביח על דף שטר ו' והא דתנן **באידוע** נשך (שם שם) שהעדים עוברים כלא **תעשה** היינו כגון שאין ניכר הרביח מהשקר **דהא** אמרי' שבתמינתו ומשעת מתיבה עבד ליה **שומא** אי"כ בשטר זה עוברים בלא תעשה ויל **דלא** תשמוע עליו וכל ליתא **וגרבו** המלוה ולת

וגרבו משמע עליו וכל ליתא כלא מפסיל בהכי בדאמרין (שם דף ה) **לא** תתמוד לאינשי כלא דמי משמע דהו"א אין כגון שיש עדים שהם גוססין מהמת נפשות וכן בכל שטר חוב המוקנסי **דש** מצינע אותה כ"מ אבל לרבנן בשטרין ואפי' רבי מאיר אין פוסל אלא משעם קנס ואמאי הלא עדים פסולים הם שתמוע על שטר מוקדם אלא י"ל שיש עדים שהיו גאוסים מהמת **נפשות** אי"כ כגון שאמרו טעמיה בשנת התקור ואומר' י"ד ודלקה ברבנן אע"ג דקדיל (בבבא דף סו) פר' מאיר בגיזרותו ודוקא בגיזרותו ולא במקומותו וכן פסקו והלכות גיזרות ברבנן דר"מ **משמע** זה במעשרות תחירו ומיקתא ויברו (בבבא דף נ"ג) וע' תוספות ובזהו קד. ד"ה א"ר עקיבא: **משעת** מתיבה עבד ליה שקמא. מימה לרבינו יצחק מנה שומאי יש אכן במה מוקת ערוהן **ללוח** והלא לא יגבו כ"ד הרביח ע"י השקר וכן שניכר הרביח: **לימא** כהני תנאי כו. מכאן יש להוכיח דל"ג במתניי מתיבתיה דרשב"ג כל הקודם בהן וכה דהו' גרסין ליה הוה ליה לאתמי דעל כרחה רשב"ג אגופו נמי קניס דאי לא הכי בבבא פליגי **אתא** קמא ויל דדצי מצי לחזויי דכולהו רשב"ג היא דהיך שקהו רבן שמעון בן גמליאל אומר כו אי"כ ס"ד דתא קאמנו וקשו דאיכא שבתא מוכא אבל שאר דברים לא ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר דכל המוקנסי שוין אפי' ליה ביה אלא שבתא פורחא: **והדר** קאמר דאסורין משום גול לאו בעי למימר דאסורין משום גול לאו תנאי שוקמין דאין סבירא דליפלטו בהכי: **לעירי** ודאי תנאי היא. דאין סבירא לומר **דפליגי** בהלכה ומורין בו לענין שבתא דרשב"ג ולכללי עלקמא מורין:

תבגנו וקשו תנן. דמתייב דעדיין לא נעשו וכל וקשים הם המולחיקין וכן בקו קאמר רבי יהודה כגול קאמר דמוציא אדם וכלו שאינו נוח לתחילת כל כהי משקין. **מחליקין** בשבתו. כמה שהשביחן ברה"ר. ואילו כל הקודם וכה לא קמי'. משום דגלל זהו רעי ואינו משקיה ברה"ר דמושבח ונעמדו והא וקשה לרב. ונתא קמי' עליה. בבבא דאסורין משום גול. **אבולה** מתנייהו קאי. והאי אסורין משום גול ואפילו אבול וקש הלפך וכו' קאמר דלאחר שקדום וכה בהם אחר אסור לגזולן **המנו**: והוא אפילו איריגון עלה. עליה דרב מגליל דאדורה קר לאלתר קאסורין דאי לבתר דאיימי שבתא מאי רומיא דגלל הא לאו שבת בגול: כי איריגון עלה פקמי דשני רב נחמן. דנהא סבירא לן דאע"ג דאין סופו להשביח קניס רב וכ"ש דבדבר שסופו להשביח קניס לאלתר: **לכתי** דשני מי איכא למירי' (גליל) כלא. והשתא דקיס לן דטעמא דקנסא משום שבת הוא מביעאי אי לאלתר קניס או בי מיתיה שבת שיש בו רביח **שכתוב** בו שקלוהו ברביח: **אפי'** עתיד להדיק עבדי ליה שימא. שם עליו נשך ונכר בלא תשימוע (שמות כ"ג) לעירי ודאי תנאי היא. **דליכא** למימר דב"ע דלא קנסו דהא רבן שמעון קניס בהלכה ואין בו מוקנסי. **תנא** קמא סבר דהלכה דקנסו גופן ואין מורין בו וכהי קאמר והלכה כל הקודם בהן וכה ואפי' גופן ודעבד ואי אחי מירשאי לקטן לאמלוכיב אמרין ליה אסורין משום גול: **אפקר** חושילי. שערורין לפסוק שששה איש אחר ברה"ר כד שתימיהבו דהפרק **רב** הונא ויורה שהקודם בהן וכה **מליקטא**

אוחו ואינו גובה לא את התרן ולא את הרביח דברי ר"מ **והתקמו** אומרים גובה את התרן **אבל** לא את הרביח **לימא** רב **דאמר** רבנן **מאיר** ויעירי **דאמר** פרבנן **אמר** לך **אנא** דאמרין **אפי'** לרבנן **עד** פאן לא קאמר רבנן **התם** אלא קרן **דהתיירא** אבל **התם** קרן **גופא** מוקנסי **ועירי** אמר לך **אנא** דאמרין **אפי'** לר"מ **עד** פאן לא קאמר ר"מ **התם** אלא **דמשעת** מתיבה דעבד ליה **שומא** אבל **התם** מי וימר **דמויק** לימא **כהני** תנאי **המוציא** תבגנו **וקשו** לרה"ר **לכללים** והוצק בהן אחר תיבי **בגוקו** וכל **הקודם** בהן **וכה** **הקודם** בהן **וכה** **ר"ש** בן **גמליאל** אומר **כל** המוקנסי **ברה"ר** והוציקו **תיבין** לשלם **וכל** **הקודם** בהן **וכה** **ומתורין** משום **גול** **הא** **גופא** **קשיא** אמרת **כל** **הקודם** בהן **וכה** **והדר** **קאמר** אסורין **משום** **גול** **אלא** **לאו** **הכי** **קאמר** **וכל** **הקודם** בהן **וכה** **בשבתו** ואסורין **משום** **גול** **אגופו** **ואתא** **רבן** **שמעון** **בן** **גמליאל** **למכמר** **אפי'** **גופן** **נמי** **כל** **הקודם** בהן **וכה** **הקודם** בהן **וכה** **תנאי** היא **לרב** **מי** **לימא** **תנאי** היא **אמר** **לך** **רב** **דכופי** **עלמא** **קנסו** **גופן** **משום** **שבתו** **והקא** **בהלכה** **ואין** **מורין** **בן** **קא** **מפילגי** **דאקמר** **רב** **הונא** **אמר** **רב** **הלכה** **ואין** **מורין** **בן** **רב** **דא** **רב** **אברהם** **אמר** **הלכה** **ומורין** **בן** **איני** **והא** **רב** **הונא** **אפקר** **חושילי** **רב** **אדא** **רב** **אברהם** **אפקר** **מליקטא**

לימא כהני תנאי כו. מכאן יש להוכיח דל"ג במתניי מתיבתיה דרשב"ג כל הקודם בהן וכה דהו' גרסין ליה הוה ליה לאתמי דעל כרחה רשב"ג אגופו נמי קניס דאי לא הכי בבבא פליגי **אתא** קמא ויל דדצי מצי לחזויי דכולהו רשב"ג היא דהיך שקהו רבן שמעון בן גמליאל אומר כו אי"כ ס"ד דתא קאמנו וקשו דאיכא שבתא מוכא אבל שאר דברים לא ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר דכל המוקנסי שוין אפי' ליה ביה אלא שבתא פורחא: **והדר** קאמר דאסורין משום גול לאו בעי למימר דאסורין משום גול לאו תנאי שוקמין דאין סבירא דליפלטו בהכי: **לעירי** ודאי תנאי היא. דאין סבירא לומר **דפליגי** בהלכה ומורין בו לענין שבתא דרשב"ג ולכללי עלקמא מורין:

ותנאי

כלום אמר רבי שמעון אלא בספיהי גר, דלמא בספיהי זרעים? וקמת היא ספיהי יירק היא ספיהי זרעים.

רבניו דקיסרין אמרין: אחת בשיטת אביו ואחת בשיטת חכמים. בשיטת אביו, משום נותני טעם לפגם – מתר. בשיטת חכמים, משום שמות מצטרפין:

הלכה ט' מתני' התיכה של קדשי קדשים, ושל פגול, ושל נותר שנתבשלו עם התיכות – אסור לזרים ומתר לכהנים. רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים.

בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים שנתבשלו עם בשר התאווה – אסור

[דף ט"ז ע"א]

למאמאם ומתר לטהורים:

גמרא תני של פגול ושל נותר ושל קדשים קלים. אמר רבי יונה: לא אמר אלא קדשים קלים.

פגול ונותר לאהר זריקה לא בלפני זריקה הו? לא אמר אלא פגול ונותר דבר שאין זריקה מתרתו, בקדשי קדשים, הא בקדשים קלים הואיל והן מתרין אחר זריקה, אפלו לפני זריקה – אין לוקין עליהן משום זרות.

אמר רבי יוסי: לא אמרו אלא קדשים קלים פגול ונותר לאהר זריקה, לא בלפני זריקה הו, לאיזה דבר נאמר פגול ונותר? להוציא קדשים קלים לאהר זריקה, הוא לפני זריקה, הואיל והן אסורין בקדשים קלים – לוקין עליהן משום זרות.

אמר רבי אבין: לישן מתניתא מסייע לרבי יוסי (דברים יב) **ונדבותיך** – זו תודה ושלמים, שאם אכל מהן לפני זריקת דמים – לוקה. רבי שמעון בן לקיש אמר: במחלקת. רבי יוחנן אמר: דברי הכל.

וקשיא על דרבי שמעון בן לקיש, לא בן סברנן מימר, בולקין לשון תרומה – מצטרפין, וכא יצטרפו בולקין לשון טמאה ולשון זרות: סבר רבי שמעון בן לקיש פתדא דתני בר קפרא: התיכה

[דף ט"ז ע"ב] של קדש ושל פגול ושל נותר שנתבשלו עם התיכות – רבי שמעון מתיר והחכמים אסורין:

הדרן עלה התרומה

פרק שלישי

הלכה א' מתני' בגד שצבעו בקליפי ערלה – ידלק. נתערב באחרים בלן ידלוקו: דברי רבי מאיר. והחכמים אסורין: יעלו באהד ומאתים:

גמרא **בגד שצבעו בקליפי ערלה כו.** כתיב (ויקרא יט) **וערלתם ערלתו את פרוי,** אית תני תני בסמוך לפרוי. אית תני תני בעורל את פרוי. מאן דאמר בעורל את פרוי – קליפין וגרעינין במשמע. מאן דאמר בסמוך לפרוי – קליפין במשמע ולא גרעינין.

וגרעינין מניין? הוי סופד מימר: **את פרוי** – בסמוך לפרוי.

אית דבעי נשמעינה מן הדא, **וערלתם ערלתו את פרוי,** דכר שהיא עורל את פרוי ופרוי עורלו. רבי אבהו בשם רבי לעזר: כל מקום שנאמר **לא תאכל, לא תאכלו, לא יאכלו,** את תופס אסור הנטיה כאסור אכילה, עד שיבוא הכתוב ויפרש לך כשם שפרש לך באבר מן החי ובנבלה. מה פרש לך באבר מן החי? (שמות כב) **ובשר בשדה טרפה לא תאכלו.** ומה פרש לך בנבלה? (דברים יד) **לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה.**

תני חזקיה ופליגי, וכי מה אסרו לכלב?

והא כתיב (ויקרא י) **כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו!** מעתה אתה תופש אסור הנטיה כאסור אכילה! שנייא היא דכתיב (שם) **וחלב נבלה וחלב טרפה וגומר.**

והכתיב (דברים יב) **רק את הדם!** מעתה את תופש אסור הנטיה כאסור אכילה. שנייא היא דכתיב (שם) **על הארץ תשפכנו במים,** מה מים מתרים בהנטיה, אף הדם מתר בהנטיה.

והכתיב (בראשית לב) **על בן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה!** אמר רבי אבהו: קימתינה בגיד הנשה של נבלה.

והכתיב (ויקרא כג) **ולחם וקלי וקרמל לא תאכלו!** אמר רבי אבא מרי אהוה דרבי יוסי: שנייא היא שקבע לו הכתוב זמן.

והכתיב (ויקרא יא) **לא תאכלום כי שקץ הם!** אמר רבי מנא: מעט אסור הנטיה שבו.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: העושה אספגנית משור הנסקל ומחמין שעבר עליו הפסס – אינו לוקה, שאין לא תעשה שלו מחזור. מכלאי הכרם – לוקה, דאמר רבי חנינא (דברים כב) **פן תקדש** – פן תוקד אש. מערלה צריכה, עשה לרחקו כתיב, לא תעשה לאוכל כתיב, לא תעשה לרחקו לא כתיב.

מתניתא פליגא על רבי יוחנן! ממשמע שנאמר (שמות כא) **סקול יסקל השור,** וכי אין אנו יודעין שבשרו אסור באכילה, ומה תלמוד לומר **לא יאכל את בשרו?** להודיעך שכל שם שהוא אסור

[דף י"ז ע"א]

באכילה כד אסור בהנטיה. מה עביד לה רבי יוחנן? פתגם לה כשקדמוהו הבגלים ושחטוהו עד שלא נגמר דינו.

רבי זעיריה בעא קומי רבי אבהו: הֲכָא אֶתְ אָמַר הֲכֵן, וְהֲכָא אֶתְ אָמַר הֲכֵן? אָמַר לֵה: תְּדָא מִשְׁמִייה דְּרַבִּי לְעֹזַר וְתְדָא מִשְׁמִייה דְּרַבִּי יוֹחֲנָן.

רַבְנִין דְּקִיסְרִין, רַבִּי אַבְהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן: כֹּל מְקוּם שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תֹאכְלוּ אִין אֶת תּוֹפֶס אִסּוּר הַנִּיחָה בְּאִסּוּר אֲכִילָה. בְּנִין אַב שֶׁבְּכֵלן (יִקְרָא ו) וְכֹל חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדְּמָה אֶל אֵהָל מוֹעֵד לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכַל בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹף.

תְּנִי הִזְקִיחַ מִסִּיעַ לְרַבִּי יוֹחֲנָן, מִפּוֹשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (יִקְרָא ו) כֹּל חֶלֶב שׁוֹר וְכֹשֶׁב וְעֵז לֹא תֹאכְלוּ, לְאִיזָה דְּבַר נֶאֱמַר וְחֶלֶב נְבִלָה וְחֶלֶב טְרֵפָה יַעֲשֶׂה לְכֹל מְלֹאכָה? בָּא לְהוֹדִיעַךְ אֶפְלוּ לְמִלְאכַת הַתְּבוּחַה. מִפּוֹשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים טו) רַק הַדָּם לֹא תֹאכְלוּ, לְאִי זֶה דְּבַר נֶאֱמַר עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפֹּכֶנּוּ בַמַּיִם? מַה הַמַּיִם מִכְשִׁירִין, אִם הַדָּם מִכְשִׁיר.

מִפּוֹשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יד) לֹא תֹאכְלוּ כֹל נְבִלָה, לְאִיזָה דְּבַר נֶאֱמַר לִגְר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְנַנֵּה וְאֲכַלְהָ? בָּא לְהוֹדִיעַךְ שֶׁגַּר תּוֹשֵׁב אוֹכֵל נְבִלוֹת.

מִפּוֹשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כב) וּבִשְׂרָ בִשְׂדֵה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ, לְאִיזָה דְּבַר נֶאֱמַר לְכָלֵב תִּשְׁלִיכּוּן אוֹתוֹ? אוֹתוֹ אֶתְהָ מִשְׁלִיךְ לְכָלֵב, וְאִי אֶתְהָ מִשְׁלִיךְ חֲלִין שֶׁנִּשְׁחַטּוּ בְּעֹזְרָה.

מִתְנִיתִין מִסִּיעַ לְדִין וּמִתְנִיתָא מִסִּיעַ לְדִין. מִתְנִיתָא מִסִּיעַ לְרַבִּי יוֹחֲנָן (שְׁמוֹת יג) לֹא יֹאכַל חֲמִץ, לְעִשׂוֹת אֶת הַמֶּאֱכִיל בְּאוֹכֵל. אֶתְהָ אוֹמַר לְקָד, אוֹ אִינוּ אֶלָּא לְאוֹסְרוֹ בְּהַנִּיחָה? בְּשֵׁהוּא אוֹמַר לֹא תֹאכַל עַלְיוּ חֲמִץ, לְמִדְּנֹה שֶׁהוּא אִסּוּר בְּהַנִּיחָה, הָא מַה תִּלְמוּד לִזְמַר וְלֹא יֹאכַל חֲמִץ? לְעִשׂוֹת אֶת הַמֶּאֱכִיל בְּאוֹכֵל; דְּבַרִּי רַבִּי יֹאשִׁיָּהּ.

רַבִּי יִצְחָק אוֹמַר: אִינוּ צְרִיךְ, מַה אִם שְׂרָצִים קָלִים – עֲשֶׂה בְּהֵן אֶת הַמֶּאֱכִיל בְּאוֹכֵל, חֲמִץ חֲמוּר – אִינוּ דִּין שֶׁנֶּעֱשֶׂה בּוֹ אֶת הַמֶּאֱכִיל בְּאוֹכֵל! הָא מַה תִּלְמוּד לִזְמַר לֹא יֹאכַל חֲמִץ? לֹא בָּא הַכְּתוּב אֶלָּא לְאוֹסְרוֹ בְּהַנִּיחָה. בְּגִין דְּכִתִּיב לֹא יֹאכַל, הָא מִלֵּא תֹאכַל לִית שְׁמַע מִינָה בְּלוּם. וְהִדָּא מִסִּיעַ לְרַבִּי יוֹחֲנָן.

פְּשִׁיטָא שְׂאִין הַקְּרַקַּע נֶאֱמַר. צַר צוּרָה בְּקַרְקַע – נֶאֱמַר.

צָבַע דְּבַר שֵׁשׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים, אִילּוּ הִשְׁתַּחֲוּוּה לּוֹ – לֹא אִסּוּר, מִפְּנֵי שֶׁצָּבַעוּ – אִסּוּר. מִיכֵן שֶׁצָּבַעוּ צְרִיכָה: בְּגַד גָּדוֹל שֶׁצָּבַעוּ עַל מִנֵּת לְחֹתְכּוּ מַה אֶתְ עֶבֶד לֵה, בְּמוֹסְגַר אוֹ בְּמוֹחֲלָמָ? אִין תַּעֲבִדְיָנִיה בְּמוֹסְגַר – מִתַּר, אִין תַּעֲבִדְיָנִיה בְּמוֹחֲלָמָ – אִסּוּר.

צָבַעוּ וְחֹזַר וְצָבַעוּ וְהִקְדִּיתָ, נֶאֱמַר אִם הָיָה צְרִיכָה לְצָבִיעָה הָרֵאשׁוֹנָה – אִסּוּר, וְאִם לֹא – מִתַּר.

צבעו בקליפי אגוז של ערלה, וחזר וצבעו בקליפי אגוז של חליו, מאן דאמר נותן טעם לפגם מתר, אוף הכא מתר. ומאן דאמר נותן טעם לפגם אסור, אוף הכא אסור.

צבעו בקליפי אגוז של ערלה, וחזר וצבעו בקליפי רמון של חליו? ויבא פהדא, עגולי דבלת, הגדולים מעליו את הקטנים, והקטנים מעליו את הגדולים.

רב הונא אמר: ביני מתניתא, הגדולים מעלים את הקטנים במשקל. הקטנים מעליו את הגדולים במניין. תמן – מין במינו, ברם הכא – מין

[דף י"ז ע"ב]

בשאינו מינו.

צבעו בקליפי אגוז של ערלה, וחזר וצבעו בקליפי חליו, מין אחד, ויבא פהדא, רבי יהושע אמר: תאנים שחורות מעלות את הקבנות, והקבנות מעלות את השחורות. תמן – הוא ראוי להתכן, ברם הכא – אינו ראוי להתכו.

מה דמי לה? גזים גזיוות. אמר רבי יוסי בי רבי בון: מה דמי לה? בנגד גדול שצבעו על מנת להתכו מיעבדיניה דורדסין ודורדסין:

אמר רבי יוחנן: סממניו בסממניו – בטליו במאיתים. מי צבעים במי צבעים – בטליו ברב.

אמר רבי בא בר ממל: הנטיית ערלה – בטלה ברב. מתניתין פליגא על דרבי בא בר ממל! תבשיל שפשלו בקליפי ערלה ידלק. פתר לה קדירה בקדרות.

אמר רבי יוסי: מסבך סבך רבי בא בר ממל, שמתר לעשות בן בתחלה, לא לשעבר.

מיי כדון? אם יש בו כדי לצבע, את רואה את התתר כמי שאינו, אותו האפור שבו כדי לאסור. אם אין בו כדי לצבע, את רואה את התתר כמי שאינו, אותו האפור אין בו כדי לאסור.

תמן תנינן: אלו דברים של גזים אסורין ואפורין אפור הנטיה, היין והחמין של גזים שהיה מתחלתו ויין ותרם הדרייני.

רבי זעיריה בשם רבי ירמיה: רבי מאיר היא! דתני: תרם הדרייני – אסור, ואפורו אפור הנטיה.

מה גן קיימין? אם פשנתנו בתבשיל – דברי הכל אסור, אם פשמכרו חוץ מדמי ויין נסד שבו – דברי הכל מתרו! אלא פי גן קיימין, פשנתנו על גבי תבשיל.

מהו לסמך בו פרעי המיטה? רבי לעזר אומר: אסור. רבי יוחנן אומר: מתר.

[דף י"ח ע"א]

רבי יונה בעי קומי רבי זעירא: הוזן בגד דתנינן הכא מהו לסמוך בו את המטחה? ואיכפד לקבליה. אמר ליה: אפלו למאן דאמר תפון מתר, הכא אסור. תפון – אין אסורו נכר, ברם הכא – אסורו נכר.

אמר רבי חגי: כד נחתית מן אילפא, שמעית קליה דרבי יעקב בר אהא יתיב מתניי: בגד שצבעו בקליפי ערלה – ידלק. ותנינן נטל הימנח ברבר – אסור בהננייה, ארג בו את הבגד – אסור בהננייה.

וין נסד שנפל לבור – בלו אסור בהננייה. ותנינן רבן שמעון בן גמליאל אומר: ימכר בלו לגוי הוין מדימי וין נסד שבו.

אמר רבי אהא בר יעקב: רבי חגי קשתיה, רבי חגי קימה. מיי גדוין? תפון – אין דרד בגי אדם לקח וין מן חגוי, ברם הכא – דרד בגי אדם לקח בגד מן חגוי:

הלכה ב' מתני' הצובע מלא הסיט בקליפי ערלה וארגו בבגד, ואין ידוע אי זה הוא, רבי מאיר אומר: ידלק הבגד. והכמים אומרים: יעלה באחד ומאתים.

האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד – ידלק הבגד. משער הנזיר ומפטר חמור בשק – ידלק השק. ובמקדשים – מקדשיון בכל שנה:

גמרא מאן תנא סיט? רבי מאיר. ברם כרבנין, הוא סיט הוא פחות מסיט.

רבי יוסי בי רבי בון אמר לה בשם רבי יוחנן. רבי יסא בשם רבי יוחנן: צמר בכור שטרפו – בטל ברב.

איתיביה רבי חיאי ציפורא קומי רבי אימי: ליטרא בשמונה, ולא חודו אלולי דאמר רבי יסא. ולא מתניתא היא? האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד – ידלק הבגד. אמר ליה אילו איתתבת

[דף י"ח ע"ב]

תפון, אית תוות יאות.

תפון תנינן: אלו הן הנשרפין. ותנינן: אלו הן הנקברין. הכא את אמר ישרפו, והכא את אמר יקברו!

אמר רבי יוחנן: פאן – בשק, פאן – בשער. מה בין שק מה בין שער? אמר רבי חנניה ברה דרבי הלל: שק – מצוי לחטט אחריו, שער – אין מצוי לחטט אחריו.

רבי שמעון בן לקיש אומר: פאן – במקדש, פאן – בגבולין.

רבי יוסי בי רבי חנינא אומר: פאן – בגזיר טהור, פאן – בגזיר טמא.

והתנינן: פטר חמור! אית לך מימר פאן במקדש פאן בגבולין, פאן בגזיר טהור פאן בגזיר טמא! אלא פאן בשק פאן בשער.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: הן דתימר ישראל – שערו. הן דתימר יקבר – גופו:

ובמוקדשין מקדשין כל שהן. רבי יוסי בשם רבי יוחנן: תדא דתימר בקדשים שיש להן מתירין. אבל בקדשים שאין להן מתירין – צריכין סיט.

התיב רבי יוסי: והא מתניתין פליגא! האורג מלא הסיט מצמר הככור בכגד – ידלק הכגד, וככור לאו בקדשים שיש להן מתירין הוא.

אית דתני לה בשם רבי מאיר, ואית דלא תני לה בשם רבי מאיר. מאן דתני לה בשם רבי מאיר, אית לה עשרה דברים מקדשין. מאן דלא תני לה בשם רבי מאיר מנן אית לה עשרה דברים מקדשין? רבי מאיר – דרבי עקיבה, דרבי עקיבה אומר: אף בכרות של בעל הבית:

הלכה ג' מתני' תבשיל שבשלו בקליפי ערלה – ידלק. נתערב באחרים

[דף י"ט ע"א]

יעלה באחד ומאתים. תנור שהסיקו בקליפי ערלה ואפה בו את הפת – תדלק הפת. נתערבה באחרות – תעלה באחד ומאתים:

גמרא אבא בר ירמיה, כהנא בר ירמיה בשם שמואל, רבי בא, רבי חיאי בשם רבי יוחנן: גדולי ערלה שעממו – הרי אלו מתרות.

ולא מתניתא היא? אם חדש – יתין, אם ישן – יוצן. רבי הנניא אומר: לית כן. רבי מנא אומר: אית כן, בשחביא עצים לחים ונגבו בקליפי ערלה.

אבנים מנגעות שעשאן סיד, אית תנני תני: עלו מטמאתן, ואית תנני תני: לא עלו מידי טמאתן. מאן דאמר עלו מידי טמאתן – הרי אלו מתרות, ומאן דאמר לא עלו מידי טמאתן – הרי אלו אסורות. אפלו במאן דאמר עלו מידי טמאתן – הרי אלו אסורות, דכתיב (ויקרא ט) צרעת ממארת – תן בו מארה ואל יחנה מפניו.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: כל הנשרפין – אפרן מתר, הויץ מאפר הבא מחמת עבודה זרה.

התיב רבי חייה בר יוסף קומי רבי יוחנן: הרי אפר הבית, הרי אינו בא מחמת עבודה זרה, ואף אמר אסור! אומר ליה: שגויה היא דכתיב נתיצה נתיצה:

הלכה ד' מתני' מי שהיו לו חבילי תלתן של פלאי הפרם – ידלקו. נתערבו באחרים – בלן ידלקו; דברי רבי מאיר. ותכמים אומרים: יעלו באחד ומאתים. שהיה רבי מאיר אומר: את שדרפו להפנות מקדש. ותכמים אומרים: אין מקדש אלא ששה דברים. ורבי עקיבה אומר: שבועה:

גמרא וכמה היא חבילה? עשרים וחמשה [וארבע] זירין. אומר רבי יונה: וארבע מינהון מטה.

רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש, חד אמר: דברי רבי מאיר עשרה דברים מקדשין. ותרנא אמר: דברי רבי מאיר כל הדברים מקדשין.

רבי יעקב בר אבהו אמר שמועטא, מתניתין פליגא על מאן דאמר דברי רבי מאיר עשרה דברים מקדשין! דתנינן תמן: אמר רבי יודה: לא תזכרו רמוני בדין וחצירי גבע, אלא שיהו מתעשרין ודאי בכל מקום.

ושאר כל הרמונין אין דרכן להפנות? אלא רמוני בדין על ידי שהן חביבין – דרכן להפנות, שאר כל הרמונין על ידי שאין חביבין – אין דרכן להפנות:

הלכה ה' מתני' ואלו הן אגוזי פרך. ורימוני בדין. חביות סתומות. וחילפות תרדין. וקלחי כרוב. ודלעת וניית. רבי עקיבה אומר: אף כפרות של בעל הבית. הראוי לערלה – ערלה, הראוי לכלאי הכרם – כלאי הכרם:

[דף י"ט ע"ב]

גמרא רבי יונה בעי: הא שקדי פרך לא? מתניתא בסתומה בין הפתומות, אכל סתומה בין הפתומות ונפתחה, או פתומה בין הפתומות ונסתמה – צריכות שעור אהר.

היאך אפשר לפתוחה אצל הפתומות? אמר רבי ועירא: תפתר בפתוחה אצל החנוני, שהיא בסתומה אצל בעל הבית.

והתני: ונסתמה! תפתר שחזר בעלה ונטלה.

רבי קריספא בשם רבי יוחנן: כל אילין קיריאי וקורותא דאנן אכלין – דלעת וניית אינון.

רבי יונה בעי: ולמה לינן אמרין הראוי לתרומה! אמר ליה רבי יוסי: תרומה – נוהגת בכל. ערלה – אינה נוהגת בכל:

הלכה ו' מתני' נתפצעו האגוזים, נתפרדו הרימונים, נפתחו החביות, נחתכו הדלועין, נתפרשו הכפרות – יעלו באחד ומאתים:

גמרא נפלו ואחר כך נתפצעו, בין שונג בין מזיד – לא יעלו; דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר: בין שונג בין מזיד – יעלו. רבי יוסי אומר: שונג – יעלו, מזיד – לא יעלו.

מה טעמא דרבי מאיר? קנסו בשונג מפני מזיד. מה טעמא דרבי יודה? (סבר) [כבר] קנסו בידו.

מה טעמא דרבי יוסי? ביי דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: כל האסורין שרבה עליהן, שונג – מתר, מזיד – אסור.

רבי שמעון בן לקיש בשם רבי הושעיא: היו לפניו מאה וחמשים חביות, נתפתחו מאה – [מאה] מתרות, חמשים אסורות, והשאר לשפיתחו יהו מתרות. אמר רבי ועירא: לא אמרו אלא לשפיתחו, הא לפתח לכתחלה – אסור.

דבי רבי ינאי שאליו: דלעת שלקה בבית אביה מהו שתמבל למעשרות?
לוי שאל: מהו שתממא טמאת אוכלין?

[דף כ' ע"א]

שלקה – כמחובתת היא. מלתיה דשמואל [דשמואל] אמר: שהיא מטמא טמאת אוכלין.

ואמר רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל: תאנים וענבים שציקו באביהן – מטמאין טמאת אוכלין. והרודה מהן בשבת – חיב משום קוצר:

נתפרסו בפרות. מתניתין דרבי עקיבה! דרבי עקיבה אמר: אף בפרות של בעל חבית:

הלכה ז מתני' ספק הערלה, בארץ ישראל – אסור, ובסוריא – מותר, ובחוצה לארץ – יורד ולקח, ובלבד שלא יראנו לוקט.

פרם שהוא נמוע ירק, וירק נמכר חוצה לו, בארץ ישראל – אסור, ובסוריא – מותר, ובחוצה לארץ – יורד ולקט, ובלבד שלא ילקט ביד.

החדש – אסור מן התורה בכל מקום, והערלה – הלכה, והכלאים – מדברי סופרים:

גמרא איזו ספק הערלה? פרם של ערלה וענבים נמכרות חוצה לו, בארץ ישראל – אסור, ובסוריא – מותר.

אמר רבי יודן: אף זה ספקו אסור בסוריא. איזו ספק המתר בסוריא. פרם של ערלה ופרם אחר בצידו וענבים נמכרות חוצה לו, בארץ ישראל – אסור, ובסוריא – מותר.

אמר רבי יודה: אף זה אסור בסוריא. איזו ספק המתר בסוריא? פרם נמוע ירק ושדה ירק אחר בצידו וירק נמכר חוצה לו, בארץ ישראל – אסור, ובסוריא – מותר.

ובחויץ לארץ יורד ולקט, ובלבד שלא ילקט ביד. אמר רבי יודן: עוד היא בקדמייתא יורד ולקח ובלבד שלא יראנו לוקט:

החדש אסור מן התורה בכל מקום. מתניתא דרבי ליעזר! דתנינן תמן: כל מצוה שאינה תלויה בארץ – נוהגת בארץ ובחוצה לארץ. וכל [מצוה] שהיא תלויה בארץ – אינה נוהגת אלא בארץ, חוץ מן הערלה ומן הכלאים. רבי ליעזר אומר: אף החדש. מה טעמא דרבי ליעזר? **בכל מושבותיכם** בכל מקום, בין בארץ בין בחוצה לארץ.

מה מקיימין רבנין טעמא דרבי ליעזר בכל מושבותיכם? בחדש שבין יצא בהויץ. רבי יונה בעי קומי רבי יוסי: ולמה לא תנינן אף החלה עמקון. אמר ליה: לא אתינן מתניתין אלא דכר שהוא נהג ביישראל ובגוים. ונלה אינה נהגת אלא ביישראל דכתיב (במדבר טו) ראשית עריסותיכם, ולא של גוים:

והערלה – הלכה. שמואל אמר: בהלכות המדינה. רבי יוחנן אמר: הלכה למשה מסיני.

רבי יסא בעי קומי רבי יוחנן: הלכה למשה מסיני ואת אמר הכן? אמר: בשעה שנתנה הלכה, כך נתנה. אמר: אילו לא סלקית לארץ ישראל אלא לשמוע דבר זה – די:

והכלאים – מדברי סופרים. שמואל אמר: בכלאי הפרם. הא בכלאי זרעים – מתר. רבי יוחנן אמר: בכלאי הפרם. הא בכלאי זרעים – אסור. אמר רב הונא:

[דף ב' ע"ב] בד נהתון מערבא דתמן אמרונה בשם רבי יוחנן וקיימניה (יגרא יט) את חקותי תשמרו, בהמתך לא תרביע כלאים, שדך לא תזרע כלאים, ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך. הקיש כלאי זרעים לכלאי בגדים וכלאי בהמה, מה כלאי בגדים וכלאי בהמה שאין תלוין בארץ – ונזהגין בארץ ובהויץ לארץ, אף כלאי זרעים אף על פי שהן תלוין בארץ – נזהגין בארץ ובהוצה לארץ.

חד בר נש זרע הקליה שעורין ולפת. עבר חנין גוביתא ועקרי. אתא עובדא קומי שמואל וקנסיה. דתני: אין עושין עם ישראל בכלאים, אבל עוקרין עמו בכלאים מפני שהוא ממעט בעברה.

תני: אין עושין עם הגוי בכלאים, בין בכלאי הפרם בין בכלאי זרעים. אבל עיירות המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה וחרבותיה – עושין עמקון בכלאים. בשם שכלאים בארץ, כך כלאים בארץ לארץ.

שמואל פתר מתניתין, אין עושין עם הגוי בכלאים בארץ בין בכלאי הפרם בין בכלאי זרעים. אבל עיירות המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה וחרבותיה – עושין עמקון בכלאים. בשם שכלאים בארץ כך כלאים בארץ לארץ. כלאי הפרם, הא כלאי זרעים – מתר.

רבי יוחנן פתר מתניתא, אין עושין עם הגוי בכלאים בארץ, בין בכלאי פרם בין בכלאי זרעים. אבל עיירות המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה וחרבותיה – עושין עמקון בכלאים. בשם שכלאים בארץ ישראל, כך כלאים בארץ לארץ. בכלאי הפרם, הא בכלאי זרעים – אסור:

הדרן עלה בגד שצבעו ופליקא לה מסכת ערלה

הדרן עלה מסכת ערלה, וחדרן עלה. דעתן עלה מסכת ערלה, ודעתן עלה. לא נתניש מן מסכת ערלה, ולא נתניש מן. לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאחי: (ב סעמיים)
 וחי רצון מלפניו ?? אליהו ואלהי אבותינו, שמהא תורתך אמנותנו בעולם הזה, ותהא עמנו לעולם הבא.

תְּלִמּוּד

מִסְכַּת עֶרְלָה

יְרוּשָׁלַיִם

תְּנִינָא בַר פֶּסְא, רְמִי בַר פֶּסְא, נַחְמָן בַר פֶּסְא, אֶתְאִי בַר פֶּסְא, אַבְא מוּרִי בַר פֶּסְא, רַבְרָב בַר פֶּסְא, רַבִּישׁ בַר פֶּסְא, סוּרְחַב בַר פֶּסְא, אֲדָא בַר פֶּסְא, דְּרוּ בַר פֶּסְא :
הַעֲרַב נָא וְיֵי אֱלֹהֵינוּ אֵת דְּבָרֵי תוֹרַתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפּוּיּוֹת עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה בְּלִנּוּ אֲנַחְנוּ וְצִאָצְאֵינוּ וְצִאָצְאֵי עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּלִנּוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְרֵי
תוֹרַתְךָ :

מֵאִיבֵי תַחֲקֻמְנֵי מִצְוֹתֶיךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי : יְהִי לְפִי תַמִּים בְּחֻקֶיךָ, לְמַעַן לֹא אֲבוּשׁ : לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פְּקוּדֶיךָ, כִּי בָם חֵייתֵנִי : בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, לְמַדְנֵי חֻקֶיךָ :
אֲמֵן אֲמֵן אֲמֵן סְלַח וְעֵד :

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁשָּׁמַתָּ חֻקֵּנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְבָּר, וְלֹא שָׁמַתָּ חֻקֵּנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֲנוּ מְשֻׁכְּמִים וְהֵם מְשֻׁכְּמִים, אֲנוּ
מְשֻׁכְּמִים לְדַבְרֵי תוֹרַתְךָ וְהֵם מְשֻׁכְּמִים לְדְבָרִים בְּטָלִים. אֲנוּ עֹמְלִים וְהֵם עֹמְלִים, אֲנוּ עֹמְלִים וּמְקַבְּלִים שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנוּ רְצִים וְהֵם
רְצִים, אֲנוּ רְצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רְצִים לְבָאֵר שְׁחַת, שְׂגָאָמֵר וְאִתָּה אֱלֹהִים תוֹרִידִם לְבָאֵר שְׁחַת, אֲנִישֵׁי דְמִים וּמְרַמֵּה לֹא יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֲבַטַח בְּךָ.
יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי, כִּשֶׁם שֶׁצְּעָרְתָנִי לְסִיּוֹם מִסְכַּת עֶרְלָה, כֵּן תַּעֲזֹרְנִי לְהַתְּחִיל מִסְכַּתוֹת וּסְפָרִים אַחֲרֵיהֶם וּלְסִיּוֹם, לְלַמּוֹד וּלְלַמֵּד לְשִׁמּוֹר וּלְעִשׂוֹת וּלְקַבֵּל
אֵת כָּל דְּבָרֵי תְלִמּוּד תוֹרַתְךָ בְּאַחֲבָה. וְזָכוֹת כָּל הַתַּנְאִים וְאֲמוֹרָאִים וְתַלְמוּדֵי תַחֲמִים, יַעֲמִיד לִי וּלְיָרְעֵי, שְׁלֹא תִמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי יָרְעֵי וְיָרְעֵי עַד
עוֹלָם. וְתַתְּקֵם בִּי, בְּהַתְּחִלְךָ תַּנְחָה אֶתְךָ, בְּשִׁבְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ, וְנִמְקִיעוֹת הִיא תְּשִׁיחֶךָ : כִּי בִי יָרְבוּ יָמֶיךָ, וְיֻסְפוּ לָךְ שָׁנוֹת חַיִּים : אוֹרְךָ גַּם בְּיַמֵּינָהּ,
בְּשִׂמְאֹלָהּ עֶשֶׂר וְכַבּוּד : וְיֵי עוֹלָמֵנוּ יִתֵּן, וְיֵי יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם :

מסכת בכורים

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א' מתני' יש מביאין בכורין וקורין. מביאין ולא קורין. ויש שאינן מביאין.

אלו שאינן מביאין, הנוטע בתוך שלו והכריכו בתוך של יחיד, או בתוך של רבים. וכן המכריח בתוך של יחיד או מתוך הרבים לתוך שלו.

הנוטע בתוך שלו, והמכריח בתוך שלו, ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע – הרי זה אינו מביא. רבי יהודה אומר: מביא.

מאיזה טעם אינו מביא? משום שנאמר (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך תביא – עד שיהו כל הגדולים מאדמתך:

גמרא יש מביאין בו. הנוטע בתוך שלו והכריח בתוך של יחיד או לתוך של רבים, אפלו מן הנקנה – אינו מביא. המכריח מתוך של יחיד או מתוך של רבים לתוך שלו, אפלו מן הילדה – אינו מביא.

הדא אומר, בשם שתיילדה תיה מן הנקנה, כך הנקנה תיה מן הילדה.

אמר רבי יוחנן: פולחן משום תורת הגזולן ירדו להן.

אמר רבי יוסי: מתניתא אומר בן. מאיזה טעם אינו מביא? משום שנאמר ראשית בכורי אדמתך.

תני: אם הכריח ברשות – מביא וקורא. רבי יוסי בשם רבי אימי: והוא שנתן לו רשות לעולם, הא לשעה – לא. רבי יונה בשם רבי אימי: אפלו לשעה.

היליה דרבי יונה מן הדא, היה הופר בור שיח ומערה – קוצין ויורד, והעצים שלו. ועצים לא לשעה הן?

מה עבד לה רבי יוסי? שרשים שדרבן להחליף לעולם, מבין שדרבן להחליף – לעולם הן.

אמר רבי מנא: מילתא דרבי יוחנן מסייע לאבא, דאמר רבי יוחנן: פולחן משום תורת הגזולן ירדו להן. וכאן מבין שנתן לו רשות להכריח אפלו

[דף א' ע"ב]

לשעה – אין זה גזולן.

רבי זריקן בעי קומי רבי ועירדה: מתניתין דרבי! דרבי אמר: שרשין תיין זה מזה. אמר ליה: דברי הכל היא. הכא התורה אמרה ראשית בכורי אדמתך – עד שיהו כל הגדולים מאדמתך.

על דעתיה דרבי יודה מה בין הנוטע לתוף שלו והכריה לתוף של יחיד. מה בין הנוטע לתוף שלו והכריה לתוף שלו ודרך תיחיד באמצעו? רבי אחא בשם רבי מישא: בשעהכריכה בדלעת או בסילון. אי בשעהכריכה בדלעת או בסילון יביא ויקרא, אפלו פרבנין יביא ויקרא! אמר רבי יונה.

צריכה לרבי יודה, המוכר שביל לחברו, מקום דריסה הוא מכר, או עד התהום מכר? אין תימר מקום דריסה מכר – מביא וקורא, אין תימר עד התהום מכר – לא יביא כל עקר. מספק – מביא ואינו קורא. רבנין פשיטא לון שפמכר עד התהום.

ומה פליגי? במוכר שביל לחברו. אבל אם מכר לו שדה ושיר לו שביל – כל עמא מודי ששיר לו עד התהום.

על דעתיה דרבי יודה מה בין הנוטע לתוף שלו והכריה לתוף של רבים. מה בין הנוטע לתוף שלו והכריה לתוף שלו ודרך הרבים באמצעו!

אמר רבי אימי: אתיא דרבי יודה פרבי ליעזר. דתנינן תמן: אין עושים חלל תחת רשות הרבים, בורות שיהיו ומערות. רבי ליעזר מתיר כדי שתהא עגלה מהלכת וימעינה אבנים. כמה דרבי ליעזר אמר תמן תחת רשות הרבים שלו, כך רבי יהודה אמר הכא תחת רשות הרבים שלו.

רבי שמואל בר רב יצחק בעי: אין פרבי ליעזר יביא ויקרא! אמר רבי יוסי: מספר סבר רבי שמואל בר רב יצחק שרבי ליעזר מתיר לעשות בן והו' שלו לעולם, אלא רבי ליעזר מתיר לעשות בן וכל הקודם בהו' וכה:

הלכה ב' מתני' האריסין והחכורות והסיקריקון והגזלן – אין מביאין מאותו הפעם, משום שגאמר (שמות כב) **ראשית בכורי אדמתך:**

[דף ב' ע"א]

גמרא עד פדון בשגזל קרקע, גזל ומורה ונטעיה. ולא דמים הוא תיב לו! אלא צריכה לרבנין. מצות פגובה הן, או אינן פגובה. אין תימר פגובה הן – אינו מביא, ואין תימר אינן פגובה – מביא. הכל מודין באשרה שבטלה שאינו מביא ממנה גזירין למערכה. רבי שמעון בן לקיש בעי: מהו שביא ממנה לולב? מצות פגובה הן או אינן פגובה. אין תימר פגובה הן – אינו מביא, אין תימר אינן פגובה – מביא.

פשוטא שהוא מביא ממונה לולב, שאין מצות כגבה. מהו שיביא בכורים? פרבי יודה דו אמר הוקשו לקדשי הגבול – מביא. כרבניו דאינון כרין הוקשו לקדשי מקדש – אינו מביא.

עד כדון בגזלה שלא נתיאשו הבעלים ממונה. אפילו בגזלה שנתיאשו הבעלים ממונה? סכרין אמרין נשמעינה מן הדא: הרי אלו בתרומה ובמעשר, מה שאין בן בכורים. כלום צריכה לא בגזלה שלא נתיאשו הבעלים ממונה, אבל בגזלה שנתיאשו הבעלים ממונה, אפילו בתרומה – לא עשה ולא כלום.

כדא דתני: האזנס והגנב והגזלן, בזמן שהבעלים מרדפין אחריהו – אין תרומתן תרומה, ולא מעשרותיהו מעשר, ולא הקדשן הקדש. אם אין הבעלים מרדפין אחריהו – תרומתן תרומה, ומעשרותיהו מעשר, והקדשן הקדש.

[דף ב' ע"ב]

רבי יוסי בשם רבי יוחנן: לא זה תורם ולא זה תורם.

רבי אמי בשם רבי יוחנן: אפילו הבעלים שתורמו – אין תרומתן תרומה.

אמר רבי יוסי: עד כדון אנו קיימין בגזלה שלא נתיאשו הבעלים ממונה. וליידא מי לא אנו תנינו הרי אלו בתרומה ומעשר מה שאין בן בכורין. אפשר לפרות לצאת בלא בכורין. אפשר לפרות לצאת בלא תרומה ומעשרות? אבל בגזלה שנתיאשו הבעלים ממונה, עד כדון צריכה:

הלכה ג' מתני' אין מביאין בכורים חוץ משבעת המינים. ולא מן התמרים שבהרים, ולא מן הפרות שבמעמקים, ולא מיתני שמן שאינו מן המבחר. אין מביאין בכורים קודם לעצרת. אנשי הר צביעים הביאו בכוריהו קודם לעצרת ולא קבלו מהו, מפני הכתוב שבתורה (שמות כג) **וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה:**

גמרא אין מביאים בכורים כו'. אילו כתיב (דברים כו) **ולקחת ראשית כל פרי האדמה, הייתי** אומר כל הדברים והו תיבין בכורים, תלמוד לומר **מראשית** – ולא כל ראשית.

אם **מראשית** – ולא כל ראשית, אין לך אלא הפים ושעורים בלבד! תלמוד לומר **פרי אדמתך** רבה. ורבה את הכל. נאמר כאן **ארצה**, ונאמר כאן (דברים ח) **ארץ חטה ושעורה, מה ארץ שנאמר** לחלץ – בשבעת המינים הכתוב מדבר, אף **ארץ שנאמר** כאן – בשבעת המינים הכתוב מדבר.

זית שמן זה אגורי. רבי אמי בשם רבי יוחנן: זה אוריס, ולמה נקרא שמו אגורי? שהוא אוגר שמנו לתוכו.

ובכל הזתים מאבדין שמנן? אומר רבי חנינא: כל הזתים, הגשמים יורדין עליהן והן פולטין את שמנן. וזה הגשמים יורדין עליו והוא אוגד את שמנו לתוכו.

ודבש – אלו התמרים. יכול דבש ממש? רבי תנחומא בשם רבי יצחק בי רבי לעזר: כתיב (דברי הימים ב לא) **ובפרץ הדבר הרבו בני ישראל ראשית דגן תירוש ויצהר ודבש**. ודבש הייב במעשרות? אלא אלו התמרים שהן היבין במעשרות.

רבי ברכיה בשם רבי שמואל בר נחמן: ולמה כתיב **ארץ ארץ שני פעמים**? להודיעך שאין הבית עומד אלא על שני דברים הללו.

ולמה נכללו? רבי יהודה בי רבי ורבי שמואל בר נחמן, חד אמר: לברכה. והרנא אמר לשעורין. מאן דמר לברכה – נחא. מאן דמר לשעורין, והא תנינן: בהרת כגרים! לית הוא מימן. כעדשה מן השרין! לית הוא מימן.

[דף ג' ע"א]

פשיטא הדיא מילתא, הפריש בכורים הוין משבעת המינים – לא קדשו. מה פליגינן? בתמרים שבהרים ובפרות שבעמקים. רבי זעירא, רבי יסא בשם רבי לעזר: לא קדשו. רבי אילא בשם רבי אמי: אתפלגין רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש, רבי יוחנן אמר: לא קדשו. רבי שמעון בן לקיש אמר קדשו.

אמר רבי יונה: טעמא דרבי שמעון בן לקיש, שכן אם עבר ותרם מן הרע על היפה – תרומתו תרומה.

אמר רבי יוסי: שמעינן פרות הרעים – היבין במעשרות, שמעינן פרות הרעים – היבין בכפורין. מתניתין מסייע לרבי יוסי אין מביאין מן הציפורנין ולא מן הבישנין, ואם הביא – לא קדשו.

אמר רבי זעירא: ותני תמן, תאנים סוכות מנזבות, ענבין מאובקות ומעושנות – אין מביאין. אכל מביאין מן התאנים בנות שבע, ומן הענבים הלבלוגית. מן המבחר הן ותימר "אכל"! אמר רבי אבא מרי: שלא תאמר הואיל והן בשוף לא יביא.

תני: רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין מביאין תמרים אלא מיריחו. ואין קורין אלא על הכותבות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: רמוני עמקים מביאין וקורין:

הלכה ד' מתני' אלו מביאים ולא קורין, הגר – מביא ואינו קורא, שאין יכול לומר (דברים כו) **אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו**. ואם היתה אמו מישראל – מביא וקורא.

מִסְכַּת שַׁבַּת פְּרָק שְׁנַי

א. מְדַלִּיקִין בַּפְתִּילָה מַחוּרְכָת, וּבִסְמֶרְטוּטִין מַחוּרְכִין! כָּל אֱלוֹ שְׁאֲמְרוּ: 'אֵין מְדַלִּיקִין בְּהֵן בַּשַּׁבַּת' - מְדַלִּיקִין בְּהֵן בְּיוֹם-טוֹב, חוּץ מִשְׁמֵן שְׂרָפָה. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ: 'אֵין מְדַלִּיקִין בְּשִׁמְן שְׂרָפָה בְּיוֹם-טוֹב'? לְפִי שְׂאֵין שׂוֹרְפִין, לֹא תְרוּמָה וְלֹא קְדָשִׁים, וְלֹא חֶמֶץ בְּיוֹם-טוֹב:

ב. כָּל אֱלוֹ שְׁאֲמְרוּ אֵין מְדַלִּיקִין בְּהֵן בַּשַּׁבַּת - מִתָּר לַעֲשׂוֹתָן מְדוּרָה, בֵּין עַל גְּבֵי הָאָרֶץ וּבֵין עַל גְּבֵי בֵירָה - בֵּין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרְהָ, בֵּין לְהִתְחַמֵּם כְּנֻגְדָה. וְלֹא אָסְרוּ אֱלֹא לַעֲשׂוֹתָן פְּתִילָה לְגַר בַּלְבָד:

ג. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אָמַר: אֵין מְדַלִּיקִין בַּצָּרִי. רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אָמַר: כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵין מְדַלִּיקִין בוֹ. רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אָמַר: אֵין מְדַלִּיקִין אֱלֹא בַּיּוֹצֵא מִן הַפְּרִי. רַבִּי טַרְפוֹן אָמַר: אֵין מְדַלִּיקִין אֱלֹא בְּשִׁמְן זֵית בַּלְבָד. עֲמַד רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי עַל רַגְלָיו, וְאָמַר: מָה יַעֲשׂוּ אַנְשֵׁי כָּבֵל שְׂאֵין לָהֶם אֱלֹא שְׁמֵן שְׁמֻשִׁין? מָה יַעֲשׂוּ אַנְשֵׁי מְדֵי שְׂאֵין לָהֶם אֱלֹא שְׁמֵן אַגוּזִים? מָה יַעֲשׂוּ אַנְשֵׁי אֲלִכְסַנְדְּרִיא שְׂאֵין לָהֶם אֱלֹא שְׁמֵן צְנוּנוֹת? מָה יַעֲשׂוּ אַנְשֵׁי קְפוּטְקָא, שְׂאֵין לָהֶם לֹא זֶה וְלֹא זֶה? אֵין לָךְ אֱלֹא מָה שְׁאֲמְרוּ חֲכָמִים. וּמְדַלִּיקִין בְּשִׁמְן דְּגִים וּבְעֶטְרָן, רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׂזוּרִי אָמַר: מְדַלִּיקִין בְּשִׁמְן פְּקוּעוֹת וּבַנֶּפֶט. סוּמְכוּס אָמַר: כָּל הַיּוֹצֵא מִן הַבֶּשֶׂר - אֵין מְדַלִּיקִין בוֹ, חוּץ מִשְׁמֵן דְּגִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אָמַר: כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ, אֵין בוֹ מִשׁוּם שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ, וּמִסְכָּכִין בוֹ, חוּץ מִן הַפְּשֻׁתָן:

ד. כִּרְךָ דְּבָר שְׁמְדַלִּיקִין בוֹ עַל גְּבֵי דְבָר שְׂאֵין מְדַלִּיקִין בוֹ - אֵין מְדַלִּיקִין בוֹ. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: שֶׁל בֵּית אַבָּא הֵיוּ כוֹרְכִין פְּתִילָה עַל גְּבֵי אַגוּז וּמְדַלִּיקִין בָּהּ:

ה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: כִּשְׁהֵינּוּ שְׂרוּיִין בַּעֲלִית בֵּית נִתְזָה בְּלוּד, הֵינּוּ נוֹקְבִין שְׂפוּפֶרֶת שֶׁל בִּיצָה, וּמְמַלְאִין אוֹתָהּ שְׁמֵן, וְנוֹתְנִין אוֹתָהּ עַל הַנֵּר בְּעֶרֶב שַׁבַּת עִם חֲשֻׁכָה - שִׁיְהֵא שׁוּהָה וְדוּלַק בְּלִילֵי שַׁבַּת, וְהֵיוּ שָׁם רַבִּי טַרְפוֹן וְזַקְנִים וְלֹא אָמְרוּ לָנוּ דְבָר. אִם חִבְרָה בְּסִיד וּבְגַפְסִים בְּעֶרֶב שַׁבַּת - מִתָּר:

ו. נוֹתְנִין טִיט וְחֶרְסִית תַּחַת הַנֵּר בְּעֶרֶב שַׁבַּת עִם חֲשֻׁכָה, כְּדֵי שִׁיְהֵא שׁוּהָה וְדוּלַק בְּלִילֵי שַׁבַּת. נוֹתְנִין בּוּלָה² שֶׁל מֶלַח וְכֵן גְּרִיס שֶׁל פּוֹל עַל פִּי הַנֵּר בְּעֶרֶב שַׁבַּת עִם חֲשֻׁכָה, כְּדֵי שְׁתֵּאִיר וְתִדְלִיק. מְעַלִּין בְּדִיוּפִי, וּמְטִיפִין מִן הָאָרֶץ³ לְחֹלְהָ בַּשַּׁבַּת:

ז. הַחוּתָהּ בְּנַחְלִים - חִיב חֲטָאָת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אָמַר מִשֵּׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי יִצְחָק: חִיב שְׁתֵּי חֲטָאוֹת, מִפְּנֵי שְׂמִכְבָּה אֶת הָעֲלִיוֹנוֹת וּמִכְעִיר אֶת הַתַּחְתּוֹנוֹת. הַחוּתָהּ גְּחָלִים לְהִתְחַמֵּם כְּנֻגְדָן וְהַכְּעִירוּ מֵאֲלֵיהֶם - פָּטוּר:

ח. כָּלִים שְׁנֻטְמָאוּ בְּאֵב הַטְּמָאָה - אֵין מְטְבִילִין אוֹתָן בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׂזוּרִי אָמַר: אִף בַּחוּל אֵין מְטְבִילִין אוֹתָן בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, מִפְּנֵי שְׂצָרִיכִין הָעֶרֶב שְׂמֻשׁ. כָּלִים שְׁנֻטְמָאוּ בְּלוּד הַטְּמָאָה - מְטְבִילִין אוֹתָן בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת. כָּלֵל אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן

² לְגַרְסַת הַסְּפָרִים: גְּרָגֵר.

³ כְּלֵי הוּא וּפְּנֵי צַר, וְשֶׁל מִתְכַּת הוּא, וּמִנְקַב בְּתַהֲתִיתוֹ נִקְבִים דְּקוּם, וּמִמְלֵא מוּם וְסוּתָם אֶת פְּנֵי הָעֲלִיוֹן, וְכֵל זְמַן שִׁהוּא כְּתוּם - אֵין הַפּוּם יוֹצֵאִים מִמּוֹנֵה, וּכְשִׁהוּא נוֹטֵל הַפֶּקֶק הָעֲלִיוֹן מִסְּפָמִפִּים הַפּוּם מִתַּחַת, וּכְשִׁהוּא נוֹתֵן כְּלֵי מִתְכַּת תַּהֲתִיּוֹ מִשְׁמִיעִים הַפּוּם קוֹל בְּנִפְתְּלָתָם - קוֹל זְמוּזִים, וְעוֹשִׂים פֶּן לְחֹלְהָ כְּדֵי שִׁישִׁיּוֹן גַּם עֲתָהּ, בָּא פְּרוּפְסוֹר רוּסִי לְיַדִּי הַכְּרָה כִּי הַקוֹל הַמוֹנוֹטוֹנִי יִפֵּה לְשִׁינָהּ (חֲזוֹן יְהוֹקָאֵל).

¹ לְגַרְסַת הַסְּפָרִים: וְלֹא בְּסֶמֶרְטוּטִין מַחוּרְכִין.

בן אֶלְעָזָר: דְּבַר שְׁחִיבִין עַל זְדוּנָה כְּרַת וְעַל שְׁגָגָתָא חֲטָאת - אִין עוֹשִׁין אוֹתוּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְדְבַר שְׁאִין חִיבִין עַל זְדוּנָה כְּרַת וְעַל שְׁגָגָתָא חֲטָאת - עוֹשִׁין אוֹתוּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת:

ט. רבי נתן אומר: אף מפני נדרים נשים מתות בשעת לדתן. רבי יוסי אומר: שלשה הן דבקי מיתה מסורין לנשים. רבן שמעון בן גמליאל אומר: הלכות הקדש, תרומות ומעשרותיהן הן גופי תורה, ומסורין להם לעמי הארץ - שלשתן להעשות. מדליקין את הנר, מערבין וטומנין את החמין.

מִסְכַּת שַׁבַּת פְּרָק שְׁלִישִׁי

א. כִּירָה שֶׁהִסִּיקוּהָ בַּגֶּפֶת וּבַעֲצִים - סוֹמְכִין לָהּ, וְאִין מְקַיְמִין עָלֶיהָ, עַד שֶׁתְּהֵא גְרוּפָה וּקְטוּמָה. גְּחָלִים שְׁעַמְמוּ אוֹ שִׁנְתָן עָלֶיהֶן נְעוּרַת שֵׁל פֶּשֶׁתָן - הֲרֵי הֵן כְּקְטוּמוֹת. שְׁתֵּי כִירוֹת הַמִּתְאַיְמוֹת, אַחַת גְּרוּפָה וּקְטוּמָה וְאַחַת שְׂאִינָה גְרוּפָה וּקְטוּמָה, מִשְׁהִין עַל גְּבֵי גְרוּפָה וּקְטוּמָה, וְאִין מִשְׁהִין עַל גְּבֵי שְׂאִינָה גְרוּפָה וּקְטוּמָה. וּמָה הֵן מִשְׁהִין עָלֶיהָ? בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אִין מִשְׁהִין עָלֶיהָ כְּלוּם. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: חֲמִין, אֲבָל לֹא תִבְשִׁיל. עֶקֶר אֶת הַמֵּיחַם - הַכֵּל מוֹדִים שְׁלֵא יִחְזִיר - דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים - חֲמִין, אֲבָל לֹא תִבְשִׁיל. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: חֲמִין וְתִבְשִׁיל. עֶקֶר - בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: לֹא יִחְזִיר. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: יִחְזִיר.

ב. הַשּׁוֹכֵחַ קְדֵרָה עַל גְּבֵי כִירָה, וְקָדַשׁ עָלָיו הַיּוֹם, בְּשׁוּגָג - יֹאכֵל, בְּמִזִּיד - לֹא יֹאכֵל. בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּתִבְשִׁיל שְׁלֵא בְּשֵׁל כָּל צְרָכּוֹ, וְחֲמִין שְׁלֵא הוֹחֲמוּ כָּל צְרָכָן, אֲבָל תִּבְשִׁיל שְׁבִשָׁל כָּל צְרָכּוֹ, וְחֲמִין שֶׁהוֹחֲמוּ כָּל צְרָכָן, הֲרֵי אֵלוֹ מִתְרִין, מִפְּנֵי שְׂרַע לָהֶן - דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חֲמִין שֶׁהוֹחֲמוּ כָּל צְרָכָן - הֲרֵי אֵלוֹ מִתְרִין, מִפְּנֵי שְׂרַע לָהֶן. אֲבָל תִּבְשִׁיל שְׁבִשָׁל כָּל צְרָכּוֹ, כָּל הַמְּצַטְמֵק וְיִפְּה לּוֹ, כְּגוֹן:

כְּרוֹב, וּפּוֹל וּבִשְׂר טְרוּף - אָסוּר. וְכָל הַמְּצַטְמֵק וְרַע לוֹ - מִתֵּר.

ג. הַמְּבַשֵּׁל בְּשַׁבַּת בְּשׁוּגָג - יֹאכֵל. בְּמִזִּיד - לֹא יֹאכֵל. דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּשׁוּגָג - יֹאכֵל לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת. בְּמִזִּיד - לֹא יֹאכֵל. רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדֵּלֵר אוֹמֵר: בְּשׁוּגָג - יֹאכֵל לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת. לְאַחֲרִים וְלֹא לוֹ, בְּמִזִּיד לֹא יֹאכֵל לֹא הוּא וְלֹא אֲחֵרִים. כָּלֵל אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה: דְּבַר שְׁחִיבִין עַל זְדוּנָה כְּרַת, וְעַל שְׁגָגָתָא חֲטָאת, וְעִשְׂאוֹ בְּשַׁבַּת, בֵּין בְּשׁוּגָג בֵּין בְּמִזִּיד - אָסוּר לוֹ וְלְאַחֲרִים. וְדְבַר שְׁאִין חִיבִין עַל זְדוּנָה כְּרַת, וְעַל שְׁגָגָתָא חֲטָאת, וְעִשְׂאָהּ בְּשַׁבַּת, בְּשׁוּגָג - יֹאכֵל לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת, לְאַחֲרִים וְלֹא לוֹ. בְּמִזִּיד - לֹא לוֹ וְלֹא לְאַחֲרִים.

ד. הַשּׁוֹחֵט בְּשַׁבַּת בְּשׁוּגָג - יֹאכֵל לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת. בְּמִזִּיד - לֹא יֹאכֵל. פְּרוֹת שְׁלֶקְטָן עוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּשַׁבַּת, בְּשׁוּגָג - יֹאכֵל לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת. בְּמִזִּיד - לֹא יֹאכֵל אֶלָּא בְּכַדֵּי שְׂעִיעֵשׁ.

ה. הַתּוֹרֵם וְהַמְעַשֵּׂר בְּשַׁבַּת, בֵּין בְּשׁוּגָג בֵּין בְּמִזִּיד - מַעֲשְׂרוֹתָיו מַעֲשֵׂר. הַמְּטַבֵּל כְּלִים בְּשַׁבַּת, בֵּין בְּשׁוּגָג בֵּין בְּמִזִּיד - עֵלוֹ לוֹ יָדֵי טְבִילָה.

ו. הַנוֹטֵעַ בְּשַׁבַּת בְּשׁוּגָג - יָקִים. בְּמִזִּיד - יַעֲקֹר. וּבְשַׁבְּעִיעִת, בֵּין בְּשׁוּגָג בֵּין בְּמִזִּיד - יַעֲקֹר. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ: הַנוֹטֵעַ בְּשַׁבַּת בְּשׁוּגָג יָקִים, בְּמִזִּיד יַעֲקֹר, וּבְשַׁבְּעִיעִת בֵּין בְּשׁוּגָג בֵּין בְּמִזִּיד יַעֲקֹר? לְפִי שְׁמוּנֵין לְשַׁבְּעִיעִת וְאִין מוֹנִין לְשַׁבְּחוֹת. דְּבַר אַחַר: נְחֻשְׁדוֹ יִשְׂרָאֵל עַל הַשְּׁבִיעִית וְלֹא נְחֻשְׁדוֹ עַל הַשְּׁבָחוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חֲלוּף הַדְּבָרִים: בְּשַׁבַּת, בֵּין בְּשׁוּגָג בֵּין בְּמִזִּיד - יַעֲקֹר. בְּשַׁבְּעִיעִת, בְּשׁוּגָג - יָקִים, בְּמִזִּיד - יַעֲקֹר. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִין

4 לְפִי גִירְסַת הַסְּפָרִים: מוֹנְלָלִין בִּיצִים עַל גְּבֵי סִיד רוֹתָה, וְאִין מוֹנְלָלִין בִּיצִים עַל גְּבֵי עֶפֶר

תּוֹסֵפֶת

הַשְּׁלֵם

מגלגלין ביצים בסיד רותח, אבל מגלגלין ביצים על גבי עפר רותח.

מסכת שבת פרק רביעי

א. לא תמלא אשה קדרה עססיות ותרמוסין ותתן לתוך התנור בערב שבת עם חשכה, אם נתנה - למוצאי שבת אסורין בכדי שייעשו. לא ימלא נחתום חבית מים, ויתן לתוך התנור, בערב שבת עם חשכה, ואם נתן - למוצאי שבת אסורין, עד כדי שיחמו.

ב. מרחץ שסתמו נקביו מערב שבת - למוצאי שבת רוחץ בו מיד. סתמו נקביו מערב יום-טוב - נכנס ביום-טוב ומזיע ויוצא ומשתטף בצונן. אמר רבי יהודה: מעשה במרחץ של בני ברק, שסתמו נקבין שלו מערב יום-טוב. והיה רבי עקיבא ורבי אלעזר בן עזריה נכנסין ומזיעין בתוכו, ויוצאין ומשתטפין בצונן, אלא שהיו חמין שלו מחפין בנסרים. כשבא הדבר לפני חכמים, אמרו: אף על פי שאין החמין שלו מחפין בנסרים. משרבו עוברי עברה - חזרו לאסור האמבטאות שבכרכים - מטלין בהן בשבת.

ג. אין משתטפין לא בחמין ולא בצונן - דברי רבי מאיר, ורבי שמעון מתיר. ורבי יהודה אומר: בצונן אבל לא בחמין. אמר רבי יהודה: מעשה בביתוס בן זונין, שהיו

רותח. ונרסת הנר"א היא להפך, ככפנים. פי בנרסת הפפרים איירי פסיד דתולדות החמה היא, ומתר להחם בשבת בתולדות החמה, ואין בו משום מבשל כלל, דאין בשול אלא באש. ובעפר אסור מפני שמוזי עפר ממקומו. אבל הנר"א סבר, דאיירי בסיד גמור דהוא תולדות האור, ובעפר מתר - פי הוא רק מגלגל מעל גבו ואינו מוזי אותו (על פי חזון יהונתן).

ממלאין לו כלי של צונן מערב שבת, ונותנין עליו בשבת כדי שייקר.

ד. ממלא אדם חבית של מים, ונותנה כנגד המדורה - לא בשביל שיחמו, אלא כדי שתפיג צינתן. רבי יהודה אומר: ממלא אדם צלוחית שמן, ונותנה כנגד המדורה - לא שתחם, אלא כדי שתפיג צנתו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: האשה מדיחה ידה בשמן, ומחממה כנגד הנר, וסכה את בנה. סף אדם את עצמו שמן ומתחמם כנגד המדורה, ואינו חושש. סכין כל מיני סיכות, וסכין וממשמשים בבני מעים, ובלבד שלא יעשה בשבת, כדרך שעושה בחול, וחונקין בשבת.

ה. מיחם אדם אלונתית ונותן על המעין בשבת, ובלבד שלא יתן עדשה מלאה חמין על מעיו, ודבר זה אסור אף בחול מפני הספנה. ממלא אדם כוס של יין ונותנו על פי מיחם, לא שיחם אלא כדי שתפיג צנתו. ממלא כוס מים ונותן לתוך הספל, בין להחם לו את הצונן, בין לצנן לו את החמין. המערה ממיחם למיחם, מאלפס לאלפס, ומקדרה לקדרה - מתר לשני ואסור לתן לראשון.

ו. חבית של טבל שגשברה, מביא כלי ונותן תחתיה. נתמלאה - אסור לטלטלה. עביט של ענבים, ומעטן של זיתים שמשכו - אין מסתפקין מהן ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת.

ז. חבית שגשברה בראש הגג - מביא כלי ומניח תחתיה, ולא יהא מביא כלי אחד וקולט, כלי אחר ומצרף. אם יש שם אורחים - מביא כלי אחד וקולט, כלי אחר ומצרף. נתן אדם כלי תחת הדלף בשבת. נתמלא - שופך ושונה ואינו חושש.

ח. גרף של רעי ושל מימי רגלים, נוטלו ושופכו, ונותן לתוכו מים ומחזירו למקומו.

ט. מטלטלין גר חדש אָבֵל לא יֵשֶׁן - דְּבָרֵי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: כֹּל הַנְּרוֹת מְטַלְטְלִין, חוץ מן הַנֵּר שֶׁהַדְּלִיקוּ בוֹ בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת. רבי שמעון אומר: כֹּל הַנְּרוֹת מְטַלְטְלִין, חוץ מן הַנֵּר הַדּוֹלֵק בְּשַׁבָּת. כִּכָּה - מֵתָר לְטַלְטְלוֹ. אָבֵל כּוֹס, וּקְעָרָה, וְעֵשֶׂשִׂית שְׂכָבוּ - לא יִזְיֵם מִמְּקוֹמָן. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: מִסְתַּפְּקִין מִגֵּר שְׂכָבָה, וּמִגֵּר הַמְּנַטֵּף - וְאִפְלוּ בְּשַׁעֲהָ שֶׁהַנֵּר דּוֹלֵק. הַנֵּר שֶׁעַל גְּבִי טַבָּלָא - מֵטָה אֶת הַטַּבָּלָא וְהַנֵּר נוֹפֵל. וּמַחְזִיר אֶת הַטַּבָּלָא לְמַקּוּמָהּ.

י. אין מטלטלין את המנורה בשבת. רבי אלעזר בן רבי שמעון מתיר. אין מגרדין - לא מנעלים ישנים, ולא סנדלין ישנים - אָבֵל מְקַנְחִין אוֹתָן. אין סכין - לא מנעלים חדשים ולא סנדלין חדשים, ולא יסוף את רגלו והוא בתוך המנעל, ולא יסוף את רגלו והוא בתוך הסנדל. אָבֵל סֵף הוּא אֶת רַגְלוֹ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַמְּנַעֵל. סֵף הוּא אֶת רַגְלוֹ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַסַּנְדָּל. סֵף אֶת רַגְלוֹ וְנוֹתְנָהּ לְסַנְדָּל. סֵף אָדָם אֶת עֲצָמוֹ שֶׁמֶן, וּמַתְעַגֵּל עַל גְּבִי קְטַבְּלִיא⁵ חֲדָשָׁה וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ. לֹא יִתְנַנֵּה עַל גְּבִי טַבָּלָא שֶׁל שֵׁשׁ וּמַתְעַגֵּל עָלֶיהָ. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין לובשים מנעלים וסנדלים חדשים, אלא אם כן לְבָשֶׁן וְהֵלֶךְ בָּהֶם מְבַעֵר יוֹם.

יא. סכין ומדיחין ומפרכסין באדם, אָבֵל לֹא בְּבַהֲמָה. זֶה חֹמֶר בְּבַהֲמָה שְׂאִין בְּאָדָם, מְפַסְפְּסִין אֶת הַזָּקֵן⁶ - וּבִלְבַד שְׁלֹא יִתְלַשׁ. גִּזֵּי צֶמֶר שֶׁבַהֲפִתְקָן⁷ - אין מטלטלין אותן. אם התקינן בעל הבית להיות משתמש בהן - מטלטלין אותן.

יב. אין טומנין את החמין בתחלה בשבת. אָבֵל מוֹסִיפִין עָלֶיהֶן כְּלָיִם. רבן שמעון בן גמליאל אומר: נוטל את הסדין ונותן את הגלפּקרין⁸. נוטל את הגלפּקרין ופורש את הסדין. וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא אָסְרוּ לְהַטְמִין, אֲלֵא מִיחַם שְׂחַמְמוֹ בּוֹ מְעַרְבֵי שַׁבָּת. אָבֵל מְפַנֵּה הוּא לְתוֹךְ מִיחַם אַחֵר, אוֹ לְתוֹךְ קִתּוּן אַחֵר - וּמְטַמֵּין.

יג. הטמין וכסה בדבר הנטל בשבת, או שהטמין בדבר שאין נטל בשבת, וכסה בדבר הנטל בשבת - הרי זה נוטל ומחזיר. הטמין וכסה בדבר שאין נטל בשבת, או שהטמין בדבר הנטל בשבת, וכסה בדבר שאין נטל בשבת. אם מגלה מקצתו - נוטל. ואם לאו - אינו נוטל. רבי יהודה אומר: נעורת של פשתן דקה - הרי הן כְּזוֹבֵל.

יד. טומנין מיחם על גבי מיחם, וקדרה על גבי קדרה, ומיחם על גבי קדרה, וקדרה על גבי מיחם, וטח פיהם בכצק. לא שיוחמו, אלא כדי שיהיו שמורין.

טו. וכשם שאין טומנין החמין בתחלה בשבת. כך אין טומנין - לא את השלג, ולא את הצונן. אין מרסקין את השלג [ולא את הברד בשבת, בשביל⁹] שיוזבו מימיו, אָבֵל מְרַסֵּק הוּא לְתוֹךְ הַכּוֹס אוֹ לְתוֹךְ הַקְּעָרָה, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ.

מִסְכַּת שַׁבָּת פָּרָק חֲמִישִׁי

א. רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משום אביו: הסוס והפרד [והדלובקוס¹⁰], והחמור והגמל - נמשכין באפסר. רחלות

⁵ עזר שלוק. ⁶ בגוסיחת הספרים: הכיפין, ופרושו: כיפי צמר.

⁷ הפתק - מערכת גדולה שמעריכין לסחורה.

⁸ הגלפּקרין - בגד חם שלא יצטנן בימות החורף.

⁹ מלים אלו יש בגמרא.

¹⁰ מין חמור הבא מלוד.

יּוֹצְאוֹת כּבוֹנוֹת - לְמִילַת¹¹. שְׁחוֹזוֹת - שִׁיעֲלוּ עֲלֵיהֶן הַזְּכָרִים. כּבוֹלוֹת - שְׁלֵא יַעֲלוּ עֲלֵיהֶן הַזְּכָרִים.

ב. לֹא יֵצֵא הַחֲמוֹר בְּאֶפְךָ שְׁלוֹ. וְאֶף עַל פִּי שְׁקִשׁוֹר בּוֹ. רַבֵּן גְּמַלְיָאֵל אוֹמֵר: יוֹצֵא חֲמוֹר בְּאֶפְךָ שְׁלוֹ, בְּזִמְנֵי שְׁקִשׁוֹר בּוֹ - לְחַמְמוֹ. וּבִלְבָד שְׁלֵא יִקְשׁוּר בֵּהּ. אֵת הַמְסִירִיכִין הַתְּלוּי בּוֹ בְּזַנְבוֹ - שִׁיכְנֵס בּוֹ. וַיִּפְשִׁיל אֵת הַרְצוּעָה תַּחַת זַנְבוֹ.

ג. לֹא יֵצֵא גְמַל בְּמִטּוֹטְלַת הַתְּלוּי בּוֹ בְּזַנְבוֹ שִׁיכְנֵס בּוֹ הַרוּחַ. אֲבָל יוֹצֵא הוּא בְּמִטּוֹטְלַת הַקְּשׁוּרָה לוֹ בְּזַנְבוֹ וּבְחַטּוּטְרוֹתוֹ - שְׁלֵא תַכְנֵס בּוֹ הַרוּחַ. עֶקֶד - שְׁלֵא יִכֶּף יָדוֹ אַחַת וְרָגְלוֹ אַחַת וַיִּקְשֶׁר. רְגוּל - שְׁלֵא יִכֶּף שְׁתֵּי יָדָיו זו לְזוֹ, אוֹ שְׁתֵּי רַגְלָיו זו לְזוֹ וַיִּקְשְׁרֵנוּ; רְגוּל - שְׁלֵא יִכֶּף יָדוֹ עַל גְּבִי זְרוּעוֹ וַיִּקְשֶׁר.

ד. הַסּוֹס יוֹצֵא בְּשִׁיר, וְכָל בַּעֲלֵי הַשִּׁיר יוֹצְאִין בְּשִׁיר, וְנִמְשָׁכִין בְּשִׁיר, וּמִזִּין עֲלֵיהֶן וְטוֹבְלִין בְּמִקוּמָן. וּבִלְבָד שִׁיהוּ מְחַלְחָלִים. וּמְכַנְסִים אֶפְלוֹ עֲשָׂרָה חֻבְלִים לְתוֹךְ יָדוֹ, וּבִלְבָד שְׁלֵא יִכְרֹךְ עַל גְּבִי יָדוֹ וְלֹא יִשְׁלֹשֵׁל חֻבְלִים מִיָּדוֹ יוֹתֵר מִשֵּׁפֶת.

ה. לֹא יֵצֵא הַסּוֹס בְּזַנְבֵּי שׁוּעַל, וְלֹא בְּזֵהוּרֵית שְׁבִין עֵינָיו. לֹא תֵצֵא פָרָה בְּחוּסִים שְׁבִפְיָהּ. וְלֹא סִיחִין בְּקִרְסוּטְלִין שְׁבִפְיָהֶם. וְלֹא עֵזִים בְּכִיסִין שְׁבִדְדֵיהֶן. לֹא תֵצֵא בְּהֵמָה בְּסַנְדָּל, וְלֹא בְּקִמְיעַ, אֶף עַל פִּי שְׁמִמְחָה, זֶה חֲמוֹר בְּבִהְמָה שְׁאִין בְּאָדָם, אֲבָל יוֹצְאָה הִיא בְּאָגֵד שְׁעַל גְּבִי מִכָּה, וּבִקְשָׁקְשִׁין שְׁעַל גְּבִי הַשְּׁכָר¹², וּבְשִׁלְיָא הַמְדַלְדְּלֵת, וּפּוֹקֶקֶין לָהּ זוּג, וּמִטְלֵת בּוֹ בְּחֻצָר.

ו. לֹא תֵצֵא אִשָּׁה בְּעִיר שֶׁל זָהָב, וְאִם יֵצֵאת - חִיבַת חֲטָאת, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: לֹא תֵצֵא, וְאִם יֵצֵאת - פְּטוּרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יוֹצְאָה אִשָּׁה בְּעִיר שֶׁל זָהָב, בְּטוֹטְפַת וּבְסַנְבוּטִין, בְּזִמְנֵי שֶׁהֵן תְּפוּרִין.

ז. לֹא תֵצֵא אִשָּׁה בְּאֶסְטִמָּא¹³. וְאִם יֵצֵאת - הָרִי זֶה חִיבַת. שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים נֹאמְרוּ בְּאֶסְטִמָּא: אֵין בֵּהּ מְשׁוּם כְּלָאִים, וְאֵין מְטִמָּאָה בְּנִגְעִים, וְאֵין יוֹצְאִין בֵּהּ בְּשִׁבְתָּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֶף אֵין בֵּהּ מְשׁוּם עֲטָרוֹת לְכֹלָהּ. כָּלֵל אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר: כָּל נוֹי שְׁלִמְטָה מְשַׁעְרָה - יוֹצְאִין בֵּהּ. לְמַעַלָּה מְשַׁעְרָה - אֵין יוֹצְאִין בֵּהּ.

ח. לֹא יַעֲזוֹל אָדָם סַנְדָּל הַמְסַמֵּר, וַיִּטִּיל בְּתוֹךְ הַבַּיִת - אֶפְלוֹ מִמְטָה לְמִטָּה. אֲבָל נוֹטְלוֹ וּמְכָסָה בּוֹ אֵת הַכֹּלִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹסֵר. נָשְׂרוּ רַב מְסַמְרוֹתָיו וְנִשְׁתִּירוּ בּוֹ אַרְבַּע וְחֲמֵשׁ - מִתֵּר. רַבִּי אוֹמֵר: עַד שֶׁבַע. חִפְהוּ בְּעוֹר מְלִמְטָה וְקִבַּע לוֹ מְסַמְרוֹת מְלִמְעָלָה - מִתֵּר. עֲשָׂאוּ כְּמִין קְלָבוֹס¹⁴, אוֹ כְּמִין טַס, אוֹ כְּמִין יָתֵד, אוֹ שְׁחִפְהוּ כְּלוֹ מְסַמְרִין כְּדִי שִׁיְהַלֵּךְ עֲלֵיהֶן, וְלֹא תֵהֵא הָאָרֶץ אוֹכֵלָתוֹ - מִתֵּר.

ט. אֵיזָה קָמִיעַ מְמַחָה? כָּל שְׂרַפָּא וְשִׁנָּה וְשִׁלְשׁ. אַחַד קָמִיעַ שֶׁל כְּתָב וְאַחַד קָמִיעַ שֶׁל עֶקְרִין - יוֹצְאִין בּוֹ. וְאֵין צְרִיף לּוֹמֵר שְׁנַכְפָּה, אֲלֵא אֶפְלוֹ שְׁלֵא יִכְפֵּה. וְאֵין צְרִיף לּוֹמֵר דְּבַר שִׁישׁ בּוֹ סַכְנָה, אֲלֵא אֶפְלוֹ דְּבַר שְׁאִין בּוֹ סַכְנָה. קוֹשְׂרוֹ וּמִתִּירוֹ בְּשִׁבְתָּ, וּבִלְבָד שְׁלֵא יִתְנַנּוּ לְתוֹךְ הַשִּׁיר אוֹ לְתוֹךְ הַטְּבַעַת וְיֵצֵא בּוֹ, מִפְּנֵי מְרֵאִית הָעֵינַן. קָמִיעַ

¹³ מוֹצְנֵפֶת קִטְנָה שְׁקוּשְׂרִים הַשְּׁעָרוֹת שְׁיוֹצְאִים מִקְשׁוּרֵיהֶּ, וְהוּא מִיֵּן לְבֵד, וְאֵינוֹ שׁוֹעַ וְטוּוִי, וְאֵינוֹהּ יוֹצְאָה לְרֵשׁוֹת הַרְבִּים.
¹⁴ מִיֵּן פְּתִנַת צְרָה.

¹¹ לְעֵשׂוֹת מוֹהֵם כְּלֵי מִילַת.
¹² עֵצִים שְׁנִשְׁבְּרִי, עוֹשִׂים בֵּהּ דְּפִים מְכָאֵן וּמְכָאֵן וְקוּשְׂרִים אוֹתָם, וְהֵם מְעַמְמִידִים הָעֵצִים שְׁלֵא תִפְהוּ תִנָּה וְהִנָּה עַד שֶׁהָעֵצִים מִתְּחַבְּרָת.

שָׁאִין מְמַחָה, אָף עַל פִּי שָׁאִין יוֹצְאִין בּוֹ בְּשֶׁבֶת - מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ בְּשֶׁבֶת.

י. לֹא תֵצֵא אִשָּׁה בְּמִפְתָּח שְׂבָאֲצָבָעָה לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים, וְאִם יָצְתָה - הָרִי זֹה חֵיבֵת חֲטָאָתָא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹטֵר בְּכוּבְלָתָא. וּבְצִלוֹחִית שֶׁל פְּלִיטוֹן - בְּזִמְן יֵשׁ בָּהּ בְּשֵׁם, הֵא אִם אֵין בָּהּ בְּשֵׁם - הָרִי זֹה חֵיבֵת. כָּלּוֹ שֶׁל דְּבָר: כָּל שֶׁהוּא מְשׁוּם תְּכַשִּׁיט - לֹא תֵצֵא. וְאִם יָצְאָת - הָרִי זֹה פְטוּרָה. כָּל שָׁאִינוֹ מְשׁוּם תְּכַשִּׁיט - לֹא תֵצֵא. וְאִם יָצְאָת - הָרִי הִיא חֵיבֵת. אֲבָל יוֹצְאָת הִיא בְּסִכְכָּה הַמְזוּחֶבֶת, וּבִטְסִין, וּבְצַפּוּרִין, וּבְחֵלִיּוֹת שֶׁלָּהּ, בְּמַנְעֵלִים, וּבְקוֹרְדוּקִיסִין הַמְזוּחֶבִים. יוֹצְאָה בְּאֶבֶן תְּקוּמָה בְּשֶׁבֶת, מְשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא אָמְרוּ: אָף בְּמִשְׁקַל אֶבֶן תְּקוּמָה, וְלֹא שֶׁהִפִּילָה אֶלָּא שֶׁלֹּא תִפִּיל, וְלֹא שֶׁנִּתְעַבְּרָה אֶלָּא שֶׁלֹּא תִתְעַבֵּר וּתִפִּיל. וְאִם נִפְלָה - תַּחְזִיר. פּוֹרְפֵת לְכַתְחֵלָה בְּדָבָר הַנְּטָל בְּשֶׁבֶת.

מִסְכַּת שֶׁבֶת פָּרָק שִׁישִׁי

א. יוֹצְאָ אָדָם בְּקִיסָם שְׁבִישִׁינּוֹ וְשִׁבְסַנְדְּלוֹ לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים. אִם נָפַל - לֹא יַחְזִיר. וְאִין צָרִיף לֹמֵר שֶׁלֹּא לִתְּן בְּתַחֲלָה בְּשֶׁבֶת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמְרוּ: קָב שֶׁל קֶטֶע, אִם יֵשׁ בּוֹ בֵּית קָבוּל כְּתִיתִין - יוֹצְאִין בּוֹ בְּשֶׁבֶת, וְאִם לֹא - אֵין יוֹצְאִין בּוֹ. הַגְּדַמִּין טְמֵאִין וְאֵין יוֹצְאִין בּוֹ.

ב. יוֹצְאִין בְּפִיקְרִין¹⁵ וּבְצִיפָה. אֵימְתִי? בְּזִמְן שְׂצָבְעֵן בְּשֵׁמֶן וּכְרָכֵן בְּמִשִּׁיחָה, לֹא צָבְעֵן בְּשֵׁמֶן וְלֹא כְּרָכֵן בְּמִשִּׁיחָה - אֵין יוֹצְאִין בְּהֵן. וְאִם יָצְאוּ בְּהֵן מְעַרְבֵי שֶׁבֶת, אָף עַל פִּי שֶׁלֹּא צָבְעֵן בְּשֵׁמֶן, וְלֹא כְּרָכֵן בְּמִשִּׁיחָה - יוֹצְאִין בְּהֵן.

ג. יוֹצְאִין בְּמוֹף וּבְסַפּוּג שֶׁעַל גְּבִי מִכָּה, וּבְלִבְד שֶׁלֹּא יְכַרְךְ עֲלֵיהֶן חוּט אוֹ מִשִּׁיחָה. יוֹצְאִין בְּקַלְפַת הַשּׁוּם וּבְקַלְפַת הַבָּצֵל שֶׁעַל גְּבִי מִכָּה. וְאִם נָפַל - לֹא יַחְזִיר. וְאֵין צָרִיף

לֹמֵר שֶׁלֹּא לִתְּן לְכַתְחֵלָה בְּשֶׁבֶת. יוֹצְאִין בְּאֲגָד שֶׁעַל גְּבִי מִכָּה, וְקוֹשְׁרוֹ וּמְתִירוֹ בְּשֶׁבֶת. וְאִסְפְּלָנִית שֶׁפָּרְשָׁה מִן הָאֲגָד - מְחִזְרָה. יוֹצְאִין בְּאִסְפְּלָנִית, וּבְמִלּוּגְמָה, וּבְכַרְטִיָּה שֶׁעַל גְּבִי הַמִּכָּה. וְאִם נִפְלָה - לֹא יַחְזִיר. וְאֵין צָרִיף לֹמֵר - שֶׁלֹּא יִתְּן בְּתַחֲלָה בְּשֶׁבֶת. נוֹטֵל וּמְכַסֶּה בָּהּ הַכְּלִים. לֹא יִתְּקַנְנָה מְשֻׁבָּת לְמוֹצָאֵי שֶׁבֶת, שָׁאִין מְתַקְּנִין מִקֶּדֶשׁ לְחֹל. רַבִּי יְהוּדָה אָמְרוּ: אִם הִחֲלִיקָה מִלְמַטָּה - מִחֲלִיקָה מִלְמַעְלָה. וְאִם הִחֲלִיקָה מִלְמַעְלָה - מִחֲלִיקָה מִלְמַטָּה. מְגַלָּה מְקַצֵּת אִסְפְּלָנִית מִכָּאן וּמִקַּנָּח אֶת הַמִּכָּה, וְחֹזֵר וּמְגַלָּה מְקַצֵּת אִסְפְּלָנִית מִכָּאן וּמִקַּנָּח אֶת הַמִּכָּה. לֹא יִקַּח הָאִסְפְּלָנִית - מִפְּנֵי שֶׁבָּא לִידֵי מְרוּחַ. וְהַמְּמַרְחַ בְּשֶׁבֶת - חֵיב חֲטָאָתָא.

ד. לֹא יֵצֵא עֶבֶד בְּזוּג שְׁבָצוּאָרוֹ, אֲבָל יוֹצֵא הוּא בְּזוּג שְׁבָכְסוֹתוֹ. זֶה וְזֶה אֵינָן מְקַבְּלִין טְמָאָה. לֹא יֵצֵא אָדָם בְּחוֹתָם שְׁבָצוּאָרוֹ, וְלֹא בְּחוֹתָם שְׁבָכְסוֹתוֹ. זֶה וְזֶה אֵין מְקַבְּלִין טְמָאָה. לֹא תֵצֵא בְּהֵמָה בְּזוּג שְׁבָצוּאָרָה, וְלֹא בְּזוּג שְׁבָכְסוֹתָהּ, וְלֹא בְּחוֹתָם שְׁבָצוּאָרָה, וְלֹא בְּחוֹתָם שְׁבָכְסוֹתָהּ, זֶה וְזֶה אֵין מְקַבְּלִין טְמָאָה.

ה. מְטַלְטְלִין עֲצֵי בְּשָׁמִים לְהָרִיחַ בְּהֵן, וְלְהִנִּיף בְּהֵן לְחוּלָה, וּמוֹלְלוֹ וּמְרִיחַ בּוֹ, וְקוֹטְמוֹ וּמְרִיחַ בּוֹ. וְלֹא יִקְטְמוּ לְחֻצוֹת בּוֹ שְׁנִי, וְאִם קְטְמוּ - פְּטוּר. וְלֹא לְפִתָּח [בּוֹ] אֶת הַדְּלֵת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְּקַן כְּלִי. וְאִם קְטְמוּ - חֵיב חֲטָאָתָא.

ו. הַהֲרַטְנִים¹⁶ - יוֹצְאִין בְּסוֹדְרִין שֶׁלָּהֶן. וְלֹא הַהֲרַטְנִים בְּלִבְד אֲמְרוּ, אֶלָּא כָּל אָדָם, אֶלָּא שְׁדָּבְרוּ חֲכָמִים בְּהוּה. אָמְרוּ רַבִּי יְהוּדָה: מְעַשֶּׂה בְּהוֹרְקָנוֹס בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שִׁיצָא בְּסֹדֵר שֶׁלוֹ בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים, אֶלָּא שֶׁהִיָּתָה נִימָא כְּרוּכָה לוֹ עַל אֲצָבָעוֹ, אָמְרוּ חֲכָמִים: לֹא הָיָה צָרִיף.

¹⁶ הַרְצִים.

¹⁵ צָמֵר שְׁנוֹתָנִים עַל גְּבִי מִכָּה.

שְׁתֵּהא לָהּ לְצִוּוֹת, וְאִינְן מִדְרָכֵי הָאֲמוּרַי.
הָאוּמֵר: 'שְׁחִטוּ תִרְנַגְלוּ זֶה שְׁקָרָא עֲרִבִית'.
'שְׁחִטוּ תִרְנַגְלַת זֶה שְׁקָרָא כְּזָכֵר'.
'הָאֲכִילוּהָ כִּרְבִלְתָא שְׁהִיא קוֹרְאָה כְּזָכֵר' -
הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֲמוּרַי. הָאוּמֵר לְעוֹרֵב -
'צָרַח! וְלְעוֹרְבָתָא שְׁרִיקִי וְהִחְזִירִי לִי
זַנְבִּיךָ לְטוֹבָה' - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֲמוּרַי.

ד. הָאוּמֵר: אֲכוֹל תְּמָרָה זֶה, חֲזַרְתָּ זֶה -
שְׁתֵּהא זֹכְרֵנִי בְּהָ, אֵל תְּאֲכִילֵנִי לְפָנֵי רַבִּים.
תִּישֵׁן בְּאֲרוֹנִי שֶׁל מֵת שְׁתִּרְאוּהוּ בְּלִילָה. אֵל
תִּחְשִׁיךְ בְּאֲרוֹנִי שֶׁל מֵת - שְׁלֵא תִרְאֵנִי
בְּלִילָה. הִפֵּךְ אֶת חֲלוּקֶיךָ - שְׁתֵּהא חוֹלֵם
חֲלוּמוֹת טוֹבוֹת. אֵל תִּהְפֵּךְ אֶת חֲלוּקֶיךָ - כְּדִי
שְׁלֵא תֵהֵא חוֹלֵם חֲלוּמוֹת טוֹבוֹת. שֵׁב עַל
הַמִּכְבָּר - שְׁתֵּהא חוֹלֵם חֲלוּמוֹת. אֵל תִּשָּׁב
עַל הַמִּכְבָּר - שְׁלֵא תֵהֵא חוֹלֵם חֲלוּמוֹת -
הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֲמוּרַי.

ה. הָאוּמֵר: אֵל תִּשָּׁב עַל הַמִּחְרְשָׁה - שְׁלֵא
תִּכְבַּד עֲלֵינוּ מְלָאכָה. אֵל תִּשָּׁב עַל
הַמִּחְרְשָׁה - שְׁלֵא תִשָּׁבֵר - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי
הָאֲמוּרַי. וְאִם בְּשִׁבִיל שְׁלֵא תִשָּׁבֵר וְדֹאֵי -
הָרִי זֶה מִתָּר. הָאוּמֵר אֵל תִּפְשֵׁל יְדִיךָ
לְאַחֲזִירֶךָ, שְׁלֵא נֶאֱסֵר עֲלֵינוּ מְלָאכָה - הָרִי
זֶה מִדְרָכֵי הָאֲמוּרַי.

ו. הַחֹתָה אֹדֵד²⁰ בְּכַתֵּל וְאוּמֵר: 'חֲדָא' - הָרִי
זֶה מִדְרָכֵי הָאֲמוּרַי. אִם מִפְּנֵי נְצוּצוֹת - הָרִי
זֶה מִתָּר. הַשּׁוֹפֵךְ מִיִּם לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים,
וְאָמֵר: 'חֲדָא' - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֲמוּרַי. אִם
מִפְּנֵי עוֹבְרִין וְשִׁבִין - הָרִי זֶה מִתָּר. הַזּוֹרֵק
בְּרוּל בֵּין הַקְּבָרוֹת, וְאָמֵר: 'חֲדָא' - הָרִי זֶה
מִדְרָכֵי הָאֲמוּרַי. אִם מִפְּנֵי עוֹבְרִין וְשִׁבִין -
הָרִי זֶה מִתָּר.

ז. הַנּוֹתֵן מִקָּל שֶׁל אוֹד וּבְרוּל תַּחַת רֵאשׁוּ -
הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֲמוּרַי. אִם בְּשִׁבִיל לְשִׁמְרָה
- הָרִי זֶה מִתָּר. הַמְצוּחַת לַתַּנּוּר שְׁלֵא תַפּוּל
הַפֵּת, וְהַנּוֹתֵן קַסְמִין בְּאֲזֵנֵי קוֹרְהָ שְׁלֵא

²⁰ בְּנוֹסַחַת הַסְּפָרִים: תַּחֲסֵם אוֹר וְרִתִּיחַת אֵשׁ
בְּתַסִּיסַת יַיִן וְהִינּוּ הַדָּ.

ז. הַרְוֵעִין יוֹצִיאִין בְּשִׁקִּין שְׁלֵהֲנָן, וְלֹא
הַרְוֵעִים בְּלִבְד אֲמֵרוּ, אֲלֵא כָּל אָדָם, אֲלֵא
שְׁדַבְרוּ חֲכָמִים בְּהוּהָ. אָמֵר רַבִּי יְהוּדָה:
מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי טְרַפּוֹן שְׁיַצָּא בְּלִילֵי שֶׁבֶת
לְבֵית הַמְּדַרְשׁ, וְנִתְּנוּ לוֹ סְדִין, וְאֶחָזוּ בְּשִׁתֵּי
יְדָיו, וְיַצָּא בּוּ מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים. יוֹצִיאִין
בְּסָגוּס, בְּיִרְיעָה, וּבְחִמְלִיָּה, בְּסִקּוֹרְטָא¹⁷
וּבְקִטְבְּלִיא, מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים. אֲבָל לֹא בְּתַבְּהָ,
וְלֹא בְּקַפָּה, וְלֹא בְּמַחְצֵלַת, מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים.

מִסְכַּת שֶׁבֶת פְּרָק שְׁבִיעִי

א. אֵלוּ דְבָרִים מִדְרָכֵי הָאֲמוּרַי: הַמְּסַפֵּר
קוּמִי¹⁸, וְהַעוֹשֶׂה בְּלוּרִית, וְהַמְּגַבִּיהָ לְגִרְגָרָן,
וְהַמְּגַרְתָּ בְּנֵה לְבִין הַמֵּתִים, וְהַקּוֹשֵׁר
מְטוּטֵלַת עַל יָרִיכוֹ, וְחוּט אָדָם עַל אֲצָבָעוֹ.
וְהַמּוֹנֵה וּמְשַׁלֵּיף צְרוּרוֹת לִים אוֹ לְנֶהָר -
הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֲמוּרַי, הַמְּסַפֵּק, וְהַמְּטַפֵּחַ,
וְהַמְּרַקֵּד לְשִׁלְהֶבֶת - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי
הָאֲמוּרַי.

ב. נִפְלָה פִתּוֹ מִפִּיו, אָמֵר: 'הִחְזִירוּ לִי שְׁלֵא
תֵאבֵד בְּרַכְתִּי'; 'הַנִּיחוּ נֹר עַל הָאֶרֶץ כְּדִי
שְׁיַצְטַעְרוּ הַמֵּתִים'; [אֵל תִּנְיחוּ נֹר עַל הָאֶרֶץ
שְׁלֵא יַצְטַעְרוּ הַמֵּתִים], נִפְלוּ מִמֶּנּוּ נְצוּצוֹת,
וְאָמֵר: 'אוֹרְחִין לָנוּ הַיּוֹם' - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי
הָאֲמוּרַי. הִיָּה מִתְּחִיל בְּמְלָאכָה, וְאָמֵר:
'יְבוֹא פְלוֹנִי שְׁיִדְּיו קָלוֹת וְיִתְחִיל בְּהָ', 'יְבוֹא
זֶה שְׂרַגְלֵיו קָלוֹת וְיַעֲבֵר לְפָנֵינוּ' - הָרִי זֶה
מִדְרָכֵי הָאֲמוּרַי. הָאוּמֵר יְבוֹא פְלוֹנִי שְׁיִדְּיו
מְבָרְכוֹת, וְיִתְחִיל בְּעֶסֶה אוֹ בְּחִבּוּיֹת - הָרִי
זֶה מִדְרָכֵי הָאֲמוּרַי.

ג. הַפּוֹקֵק אֶת הַחֲלוֹן בְּסִירָה, וְהַקּוֹשֵׁר בְּרוּל
בְּכַרְעֵי הַמְּטָה שֶׁל תִּיָּה, וְהַעוֹרֵף לְפָנֵיהָ
שְׁלַחָן - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֲמֵרִי. אֲבָל פּוֹקֵקִין
אֶת הַחֲלוֹן בְּגִלוּפְקָרִין¹⁹ אוֹ בְּעֵמִיר, וְנוֹתֵנִין
לְפָנֶיהָ סֶפֶל שֶׁל מִים, וְקוֹשְׁרִין לָהּ תִרְנַגְלַת -

¹⁷ הַגְּרָא גְרָם - בְּאִמְסִקְרוּטִין.

¹⁸ לְפָנֵי הַמְּצוּחַ - מֵאֲזֵן לְאֲזֵן.

¹⁹ בְּשִׁמּוּכָה שֶׁל צְמֹר.

הַשּׁוֹאֵל בְּמַקְלוֹ וְאוֹמֵר: 'אִם אֵלֶיךָ וְאִם לֹא אֵלֶיךָ' - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה, אֵף עַל פִּי שְׂאִין רְאִיָּה לְדַבֵּר, זָכַר לְדַבֵּר שְׂנֵאֲמַר (הוֹשֵׁעַ ד, יב): 'עֲמִי בַעֲצוֹ יִשְׁאֵל וּמַקְלוֹ יִגִּיד לוֹ'.

ב. הָאוֹמֵר 'מִרְפָּא'! - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוֹק אוֹמֵר: שֶׁל בֵּית רַבִּן גְּמְלִיאֵל הָיוּ אוֹמְרִים 'מִרְפָּא', וְלֹא הָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית הַמְדָרֶשׁ מִפְּנֵי בְטוּל תּוֹרָה, הָאוֹמֵר 'יִתִּיר', הָאוֹמֵר: 'אֲשֶׁתָּה וְאוֹתִיר, אֲשֶׁתָּה וְאוֹתִיר' - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. 'שְׁתוֹ וְהוֹתִירוֹ' - לֹא מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. 'חֲמַר וְחַיִּי לְפִנּוּס רַבָּנָן' - לֹא מִפְּנֵי דְרָכֵי הָאֱמוּנָה.

ג. הָאוֹמֵר 'יִתִּיר וְנוֹתֵר' - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא יֵהָא לוֹ בְּבֵיתוֹ יִתִּיר וְנוֹתֵר. הָאוֹמֵר 'אֲשֶׁתָּה וְאוֹתִיר' - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. 'שְׁתוֹ וְהוֹתִירוֹ' - לֹא מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. 'חֲמַרָא לְפִנּוּס רַבָּנָן' - לֹא מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. מַעֲשֵׂה בְרַבִּי עֲקִיבָה, שֶׁעָשָׂה מִשְׁתָּה לְבָנוֹ עַל כָּל חֲבִית וְחֲבִית שֶׁפָּתַח אָמַר: 'חֲמַרָא וְחַיִּי לְפִנּוּס וּלְפִנּוּס תַּלְמִידֵיהוֹן'.

ד. הָאוֹמֵר 'לְאוֹ לְאוֹ' - אֵינוֹ מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. אֵף עַל פִּי שְׂאִין רְאִיָּה לְדַבֵּר זָכַר לְדַבֵּר, שְׂנֵאֲמַר: "לֹא אוֹסִיף וְלֹא אֶקְלַל". הַקּוֹשֵׁר חוֹטַע עַל גְּבִי אָדָם, רַבִּן גְּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוֹ מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צְדוֹק אוֹמֵר: הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. אֵל תַּעֲבֹר שֶׁלֹּא תַפְסֵק אֶהְבְּתָנוּ - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. וְאִם מִפְּנֵי הַכְּבוֹד - הָרִי זֶה מִתָּר.

ה. אֵיזְהוּ מִנְחָשׁ? הָאוֹמֵר: 'נִפְלָה מַקְלֵי מִיָּד, נִפְלָה פִתֵּי מִפִּי, קָרָא לִי אִישׁ פְּלוּנִי מֵאֲחֵרִי, קָרָא לִי עוֹרֵב, נִבַּח בִּי כְּלָב, עֵבֶר נִחַשׁ מִיָּמִינִי, וְשׁוֹעֵל מִשְׁמָאֵלִי, וּפְסַק צְבִי אֶת הַדְרָךְ לְפָנָי, אֵל תַּתְחִיל בִּי - שְׁהָרִי שְׁחִרִית הוּא וְרֵאשׁ חֲדָשׁ הוּא וּמוֹצְאֵי שְׁבֹת הוּא'.

תְּהֵא מִרְתַּחַת, וְשׁוֹפְעַת לְאַחֲרֵיהָ - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. אֲבָל נוֹתְנִים קְסָמִין שֶׁל תּוֹת וְזוֹכֵכִית בְּקִדְרָה בְּשִׁבִיל שְׁתַּבְּשַׁל מְהֵרָה. אֲבָל אֶסְרוּ חֲקָמִים בְּזוֹכֵכִית מִפְּנֵי סְכַנְתָּ נַפְשׁוֹת.

ח. הַמִּשְׁתַּקֵּת לְעַדְשִׁים, וְהַמְצוּחַת לְאוֹרֵי וְהַמְצוּחַת לְגִרְסִין - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. נִפְל נַחֵשׁ עַל גְּבִי מְטָה, וְאוֹמֵר: 'עֲנִי הוּא - וְסוּפוֹ לְהַעֲשִׂיר'; 'עֲבָרָה הִיא - יוֹלֶדֶת זָכָר'; 'בְּתוּלָה הִיא - נִשְׂאֵת לְאָדָם גְּדוּלָה' - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה.

ט. הַמוֹשְׁבֵת אֶפְרוּחִין, וְאוֹמֵרָה: אֵינִי מוֹשְׁבֵתָן אֲלֵא בְּכַתּוּלָה, אֵינִי מוֹשְׁבֵתָן אֲלֵא עֲרָמָה, אֵינִי מוֹשְׁבֵתָן אֲלֵא בְּשִׁמְאֵל, אֵינִי מוֹשְׁבֵתָן אֲלֵא בִּי תָרִי, וְהַמְקַדֵּשׁ בְּתָרִי, וְהַמְשַׁלַּח בְּתָרִי וְהָאוֹמֵר: 'הוֹסִיפוּ עַל הַשְּׁלַחן' - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. הַקּוֹבְעַת בַּיָּצִים וְעוֹשֵׁבִים בְּכַתֵּל וְטַחָה בְּפָנֵיהֶם, וּמוֹנָה שְׁבַעִים וְאַחַד - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה.

י. הַכּוֹבֵרֶת אֶפְרוּחִים בְּכַבְרָה, וְנוֹתְנַת בְּרוּל בֵּין הָאֶפְרוּחִים - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. אִם מִפְּנֵי הַרְעָמִים אוֹ מִפְּנֵי הַבְּרָק - הָרִי זֶה מִתָּר.

מִסְכַּת שְׁבֹת פָּרָק שְׁמִינִי

א. הָאוֹמֵר: 'גָּד גָּדִי וְסִינוֹק לֹא, אֲשִׁכִּי וּבִשְׁכִּי'²¹ - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין 'גָּד' אֲלֵא לְשׁוֹן עֲבוּדַת כּוֹכְבִים, שְׂנֵאֲמַר (יִשְׁעִיָּה סה, יא): "הַעֲרִכִים לְגַד שְׁלַחָן". הָאוֹמֵר: 'דְּגוֹן דְּגִין' - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין 'דְּגוֹן' אֲלֵא עַל שֵׁם דְּגוֹן עֲבוּדַת כּוֹכְבִים, שְׂנֵאֲמַר (שׁוֹפְטִים טז, כג): "לְדָגוֹן אֲלֵהֵימָם". הָאוֹמֵר 'דְּנִי דְנִי' - הָרִי זֶה מִדְרָכֵי הָאֱמוּנָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין 'דֵּן' אֲלֵא עַל שֵׁם דֵּן עֲבוּדַת כּוֹכְבִים, שְׂנֵאֲמַר (עֲמוּס ח, יד): "חִי אֲלֵהֵיךָ דֵּן וְחִי דְרָךְ בְּאֵר שְׁבַע".

²¹ הַתְּמוּזָל מוֹזֵל, וְלֹא יִתְעַנֵּף יוֹמִים וְלִילָה.

המקום. בחבית ובכּעֶסָה - מתפלל לפני המקום שתפנס בְּהֵן בְּרַכָּה וְאַל תפנס בְּהֵן מארה. מעבירין כלי על גבי עין בשבת. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בְּדָבָר הַנִּשְׁטָל בשבת. לוחשין על הנחשים ועל העקרבים, ואין לוחשין בדבר שדים. רבי יוסי אומר: אף בחול אין לוחשין בדבר שדים. וכן היה רבי יוסי אומר: אין לך בכל הכרכים רעים יותר מסדומיים, שכל זמן שאדם רע קוראין אותו "סדומי". אין לך בכל הנכרים קשה יותר מאמוריים, שכל זמן שהאדם קשה קוראין אותו "אמורי".

יב. רבי נהוראי אומר: אין לך אדם בכל הכרכים מתון יותר מסדום. וכן מצינו שחזר לוט על כל המקומות, ולא מצא מתונה פסדום, שנאמר (בראשית יג, יב): "אברם ישב בארץ פנען" וגו'. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין לך בכל עממין מתון יותר מאמוריים. וכן מצינו שהאמינו במקום ודלגו לאפריקי, ונתן להם המקום ארץ שיפה כארצם והיתה ארץ ישראל נקראת על שמן.

ו. איזהו מעונן? רבי ישמעאל אומר: זה המעביר מיני זכור. וחכמים אומרים: זה האוחז את העינים. רבי עקיבא אומר: אלו המחשבים עתים לשעות, כגון אלו שהן אמרים: 'היום יפה לצאת, היום יפה לקח, היום חמה נחפית, למחר גשמים יורדין', כגון אלו שהן אומרים: 'למודי ערבית שביעית חטים יפות, ועקורי קטניות להיות רעות'. וחכמים אומרים: אלו אוחזי העינים.

ז. סוקרין את האילן בסקרא, וטוענין אותו באבנים, ואין חוששין לא משום שביעית ולא משום דרכי האמורי.

ח. ממשיכין יין ושמן בצנורות לפני חתנים וכלות, ולא מדרכי האמורי. מעשה ביהודה והלל, בניו של רבן גמליאל שנכנסו לכבול, והמשיכו אנשי העיר לפנייהם בצנורות יין ושמן.

ט. שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי, שנאמר (ירמיה לד, ה): "בשלום תמות וכמשורפות" וגו'; כשם ששורפין על המלכים כך שורפין על הנשיאים, אבל לא על הדיוטות. ומה הן שורפין עלינו? מטתו וכלי תשמישו. מעשה שמת רבן גמליאל הזקן, ושורף עליו אונקלוס הגר יותר משבעים מנה.

י. עוקרין על המלכים ולא מדרכי האמורי. כל עקור שיש בו טרפה - אסור באכילה ומתר בהנאה. שאין בו טרפה - מתר באכילה, ואין צריך לומר - בהנאה. איזהו עקור שיש בו טרפה? מן הארכבה ולמעלה. שאין בו טרפה? מן הארכבה ולמטה. מבעיתין לעוות ולפוקה, ולא מדרכי האמורי. עמד עצם בגרונו - נותן על קדקדו מאתו המין, ואומר: 'חד חד נחית בלע נחית חד חד. לא ירדה' - לימא הכי: 'ונעלתה מחט ננעלתה בתריס שייא שייא'.

יא. אלו דברים המתירין: היה מתחיל במלאכה - נותן שבת והודאה לפני

<p>26</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>יג 13</p>	<p>עלות השחר _____ 6:55 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:18 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:06 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 5:44 בבלי: בבא קמא כז • ירושלמי: ערלה טז • תוספתא: שבת ב נ"ך: חקוק ב-ג • רמב"ם: אישות יב</p>
<p>27</p>	<p>שני Monday</p>	<p>יד 14</p>	<p>עלות השחר _____ 6:56 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:19 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:07 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 5:43 בבלי: בבא קמא כז • ירושלמי: ערלה יז • תוספתא: שבת ג נ"ך: צפניה א-ב • רמב"ם: אישות יג</p>
<p>28</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>טו 15</p>	<p>עלות השחר _____ 6:57 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:20 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:08 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 5:43 בבלי: בבא קמא כז • ירושלמי: ערלה יח • תוספתא: שבת ד נ"ך: צפניה ג - חגי א • רמב"ם: אישות יד</p>
<p>29</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>טז 16</p>	<p>עלות השחר _____ 6:58 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:20 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:08 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 5:42 בבלי: בבא קמא כז • ירושלמי: ערלה יט • תוספתא: שבת ה נ"ך: חגי ב - זכריה א • רמב"ם: אישות טו</p>
<p>30</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>יז 17</p>	<p>עלות השחר _____ 7:00 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:21 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:09 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 5:42 בבלי: בבא קמא כח • ירושלמי: ערלה כ • תוספתא: שבת ו נ"ך: זכריה ב-ג • רמב"ם: אישות טז</p>
<p>1</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>יח 18</p>	<p>עלות השחר _____ 7:01 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:22 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:09 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 5:42 בבלי: בבא קמא כט • ירושלמי: ביכורים א • תוספתא: שבת ז נ"ך: זכריה ד-ה • רמב"ם: אישות יז</p>
<p>2</p>	<p>הפטרה: חזון עבדיה שב"ק Shabbos</p>	<p>יט 19</p>	<p>וישלה עלות השחר _____ 7:02 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:23 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:10 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 5:42 בבלי: בבא קמא ל • ירושלמי: ביכורים ב • תוספתא: שבת ח נ"ך: זכריה ו-ז • רמב"ם: אישות יח</p>

דוּרְךָ דַעֵם וְזֹאֵם אַ אִיד אִיז מְקִיִּים מְצוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, וְזַעַט עַר אָנְהוּיִבֵן צוֹ
גַעְדַעְנִיקֶען אױן מְעַר נִישְׁט פֿאַרְגַעסן.
(סְפָר הַמְדוּת אוֹת זְכִירָה סִימָן ו')